CP
SF
12
13
Gregory Benford EFECTE RELATIVISTE
Ovidiu Petcu PĂSĂRILE INSULEI
Robert Silverberg CALIBAN
Mihnea Columbeanu * * *
Ursula K. Le Guin AUTORUL SEMINȚELOR DE ACACIA
Mircea Opriță LUMILE SF ALE LUI GEORGE ANANIA
Eugen Cadaru ÎNTRE OGLINZI
Oliviu Crâznic O EPOPEE TED CHIANG
colecția de povestiri
științifico-fantastice
ANTICIPAȚIA

11-12/2013/CPSFA12-13/serie nouă

Gregory Benford • EFECTE RELATIVISTE / 3
Ovidiu Petcu • PĂSĂRILE INSULEI / 29
Robert Silverberg • CALIBAN / 41
Mihnea Columbeanu • * * * (partea a doua) / 55
Ursula K. Le Guin • AUTORUL SEMINȚELOR DE ACACIA / 77
Mircea Opriță • LUMILE SF ALE LUI GEORGE ANANIA / 87
Eugen Cadaru • ÎNTRE OGLINZI / 101
Oliviu Crâznic • O EPOPEE TED CHIANG (recenzie) / 127

Coperta & design: Valentin NICOLAU / Imagine: Tudor POPA
Redactor șef: Marian TRUȚĂ / Redactor: Ecaterina DERZSI
Tehnoredactor: Alexandru CSUKOR / Editor: Valentin NICOLAU

colecția de povestiri
științifico fantastice
ANTICIPAȚIA
ISSN 1220 8620

AU APĂRUT

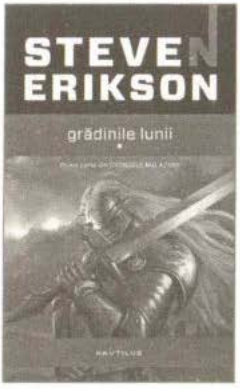

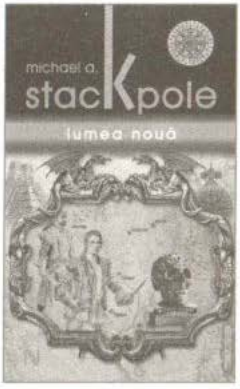

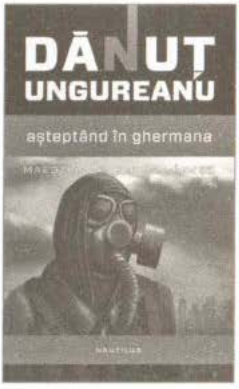

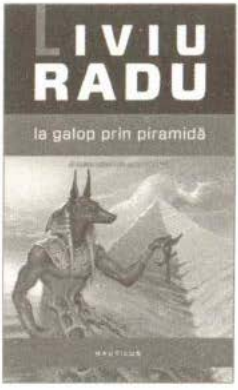

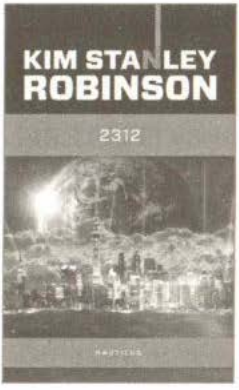

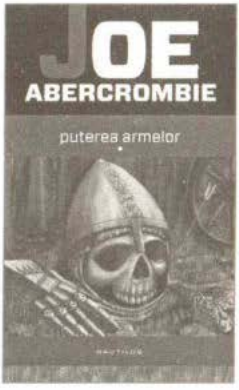

STEVEN ERIKSON **GRĂDINILE LUNII,** 2 vol.

MICHAEL A. STACKPOLE **LUMEA NOUĂ**

DĂNUȚ UNGUREANU **AȘTEPTÂND ÎN GHERMANA**

LIVIU RADU **LA GALOP PRIN PIRAMIDĂ**

KIM STANLEY ROBINSON **2312**

JOE ABERCROMBIE **PUTEREA ARMELOR,** 2 vol.

efecte relativiste

gregory benford

Nava uriașă, din care ei alcătuiau o parte, înainta prin coridorul îngust dintre două galaxii spirale majore. În dreapta cupolei, corpul uneia dintre galaxii părea un vârtej de lumină, puncte sclipitoare aidoma unor grăunțe de nisip prinse într-o tornadă. În jurul nucleului strălucitor, norii luminoși ai brațelor spirale își croiau drum prin discul plat, tăind norii negri de praf ca un râu prin junglă. Ici-colo, din dezordinea discului se înălțau turnuri negre, acolo unde masele de sfărâmături interstelare se înălțaseră din planul galactic, împinse de ciocnirile dintre nori sau de exploziile unor stele tinere.

INTRARĂ ÎN VESTIAR FLECĂRIND VRUTE ȘI NEVRUTE, RÂZÂND și strigând. Tonalitățile grave se rostogoleau răgușite și grosolane. Deasupra lor, notele feminine, mai acute, țâșneau ușoare, melodioase, asemenea unor săgeți.

Femeile aveau o grație sobră, preocupată; munceau din greu cot la cot cu bărbații. Erau o duzină și se dezbrăcară repede și eficient; cu sfiala uitată de mult, concentrându-se deja asupra detaliilor de lucru.

– Iești în stare, Nick? întrebă Jake, trăgându-și șortul și fixându-și alveolele de protecție la genunchi și coate.

Avea pielea roșie și tăbăcită de anii de servolinie.

– Cred că fac față, replică Nick. Am dat deja de plasmă destul de densă. O să curgă o grămadă prin gură.

Era solid, dar lăsa impresia de ușurință și viteză, croit ca un boxer, cu umeri largi și încheieturi groase.

– Grămezi dă flux, făcu Jake. Ușor dă dat în bară.

– N-am ajuns s-o dăm în bară pentru că pe conductă apar niște ioni suplimentari.

– Mde. Iești destul dă sus pă scară, dân câte țin minte.

– Îmhî. Număru' unu, cân' m-am uitat ultima oară, interveni Faye de alături.

Izbucni în râs, un hohot puternic care se rostogoli prin vestiar, făcându-i pe toți să ridice privirile.

– Facem pariu că știu ce te roade, eh, Jake?

Jake făcu un gest obscen în direcția ei și continuă:

– Te simți bine, Nick?

– Ce crezi, că m-au lăsat nervii? scuipă Nick cu o ferocitate bruscă. Am o răceală, atâta tot.

– Ar fi dă rușine să dai 'napoi, rosti Faye vicleană, când iești atât d-aproape dă câștig, dă avansare.

Își puse bluza, aranjându-și sânii mari.

Nick o privi. Necazul era că, după ce lucrezi destul de mult alături de o femeie, ea îți apare ca un alt concurent. Cândva, se gândise să se dea la Faye – uneori, arăta de-a dreptul bine – însă, acum nu era decât o profitoare, gata să-l împingă într-un vârtej, la prima ocazie. Chestia era că nu-i oferise niciodată ei – sau oricărui altul – posibilitatea de a-l ataca din vreun unghi mai curios, care să-i imprime un impuls neașteptat. Îi studie nepăsător mișcările experte, în timp ce îmbrăca harnașamentul pentru conectori. Avea totuși ceva...

– Dacă mai faci o cursă bună, continuă Faye insinuantă, poți obține promovarea. Io așa zic.

– Contează ce zic cei de sus, de pe puntea A.

– Vai, vai, ţţţ, exclamă Jake.

Nu putea rezista să nu împungă, mai ales că știa că-l putea irita pe Nick. Acesta rămase însă tăcut, trăgându-și impasibil sistemele neurale.

Clic, releele se conectară și Nick le simți pe toate intrându-i în corp cu un impact percutant, cu care nu se putuse obișnui niciodată, deși lucra de ani buni în echipa Propulsiei Principale. Atunci când stătea liniștit și se gândea, munca nu-i plăcea deloc, tremura întotdeauna înainte de a coborî să-și ia în primire schimbul. Se întâmplase de la început așa, tot trucul era să nu se gândească, doar atunci când bea prea mult lichior hidroponic, chestia plină de vitamine B și G despre care se spunea că nu face niciun rău, că nu lasă nici măcar gustul amar și durerea de cap a mahmurelii, numai că, desigur, nimic nu mai avea efectul normal, deoarece nimic din navă nu mai mergea ca lumea. Dacă bea prea mult, părăsea încet-încet conversația, la orice petrecere ar fi fost, și se îndepărta undeva, într-un colț, iar cineva îl găsea peste o oră sau două, privind un perete sau băutura din pahar, retrăind orele din conductă și gândindu-se la tatăl și bunicul său pe care și-i putea reaminti doar vag. Amândoi muriseră de bătrânul cancer negru târâtor, la fel ca alți optzeci

la sută din echipaj, și nu era niciun secret că Propulsia Principală era locul cel mai mizerabil din navă, în ciuda pereților speciali din stâncă, groși de cincizeci de metri, a chesoanelor din oțel-carbon și a chepengurilor dublate cu plumb.

Ai fi cel mai mare nebun dacă nu te-ai gândi la asta, bineînțeles, însă cineva trebuia s-o facă, altfel ar fi murit toți. Nick moștenise slujba de la tatăl lui, pentru că asta făcea familia sa, asta era tot. Începând cu primul echipaj, primii ofițeri de punte deciseseră astfel, cu mult înainte de nașterea lui Nick. Era singura modalitate de organizare socială pe care sociometricienii o consideraseră funcțională într-o navă care trebuia să zboare printre stele, toți știau asta și nimeni n-o contesta, așa cum nimeni n-ar fi vrut să modifice prescripția tehnică a unei izolații. N-o făceai, atât și nimic mai mult. Învățase asta de când înțelesese pentru prima dată ce era cu slujbele religioase sau cu aniversarea anuală a Decolării, sus pe punte, sau lucrurile povestite de tatăl său, chiar atunci când bătrânul murea cu chestia neagră și târâtoare care-l mânca pe dinăuntru. Nick învățase toate astea.

– Doamne, mizeria asta să-nrăutățește pă zi ce trece... ia uite, arătă Faye.

Pe un batardou se cățăra un păianjen, înaintând încetișor pe luciul ceramic.

– Treb'e să fi scăpat din Agri, spuse cineva.

– Da, nu-l omorâți. Poate că strică toată nenorocita dă biosferă și ne halesc pentru asta.

Un murmur de încuviințare.

– Io-te la el, amărâtu', făcu Jake. A suit pân-aici, treb'e să fi venit prin tuburile d-aer și naiba știe ce-o fi halit până aici.

Se aplecă peste păianjen și-l privi. Avea diametrul de vreo trei centimetri și era colorat în cenușiu mohorât.

– Frumos ca dracu', hă?

Nick își pipăi racordurile de la încheieturi și încercă să-l ignore pe Jake.

Mda.

– Săracu'. Habar n-are unde dracu' a ajuns, nu? Nu știe ce important ie locu ăsta. O să vedem începutu' unei noi iere în vestiaru' ăsta, odată ce Nick dă lovitura. Iel o să fie noul super, iar noi... păi, ce dracu', noi o să fim ca păianjenu' ăsta d-aici. Amărâți și c-un locșor în marea carieră alu' Nick, ia gândiți-vă cum o...

– Termină cu rahatu', rosti Nick aspru.

Jake izbucni în râs.

În aer se simțea tensiunea. Nick o simți și bănui că era legată de tentativa lui de promovare sau ceva în genul acela, dar numerita să-și bată capul. După ce termina misiunea care-l aștepta și suia în ierarhie avea să aibă timp să se gândească. Timp destul.

Gongul sună metalic, iar bărbații și femeile terminară cu echiparea. Intră preotul și îngână o rugăciune pentru siguranță, aceeași care era spusă la fiecare tură. Nicio diferență, doar tensiunea rămânea constantă. Sigur că da, se gândi Nick, aveau să intre în plasmă mult mai densă. Dar asta nu însemna mare lucru. Murmură totuși rugăciunea împreună cu ceilalți. De obicei nu se obosea s-o facă. Fusese la slujbe ca de obicei, mergeau toți, era de neconceput să nu te duci și oricum n-ar fi putut promova dacă nu apărea regulat, aplecat peste balustrada altarului, înghițind împărtășania și sucul de grep, ușor alcalin, care-ți amăra gura când încercai să-l înghiți, numai c-o făceai, la fel ca toate vorbele alea pe care ei voiau să le-nghiți, numai c-o făceai, înghițeai pentru că trebuia și fără măcar să pui o întrebare, ce naiba, cei care dădeau de furcă n-ajungeau nicăieri. Murmură litania familiară fără să se gândească. Buzele subțiri ale preotului mișcându-se, rostogolind frazele străvechi, însemnau chiar mai puțin decât nimic. Când ridică ochii, toți erau gânditori, pregătindu-se să intre în gura de alimentare, vuitoare, a navei.

Nick zace mut și orb, și pentru o clipă nu simte decât tăcerea amorțită. Se strânge în el, adumbrind frecarea slabă a ciocurilor care-i atârnă de nervi și de mușchi ca niște mrene, presând îmbrățișarea care amplifică fiecare mișcare, și...

...zbang...

... alunecă, eliberat de cablurile de ancorare, îl scaldă un val de vedere-sunet-gust-atingere, o arteziană de senzații atât de puternică încât tresare sub impact. Este servolegat de ceva asemănător unui țipar care înoată, planează și plonjează într-un dans urlător de protoni. Restul navei este adăpostit în siguranță înapoia pereților din stâncă. Dar țiparul este al lui, țiparul este el. Tremură, tresare și se zbate, patinând peste fibrele netede ale câmpurilor magnetice. Lui Nick i se pare că înoată.

Torentul năvălește în jurul lui și-i simte răsuflarea înțepătoare. Nick se năpustește într-o strălucire portocalie, orbitoare, simțind cum îi crește puterea pe măsură ce se obișnuiește cu ea. Eul său lucitor este învelit într-un cocon de câmpuri magnetice bobinate care resping protonii, trimițându-i să se învârtească într-o gavotă nebună, astfel încât particulele grele să nu poată, izbindu-se, să ardă pielea lucioasă, întărită. Nick flexează pielea, suplă și puternică, și alunecă mai departe prin turbulența magnetică. Simte liniile de forță magnetice întinzându-se ca elasticul. Se înclină și accelerează.

Peste el dansează jeturi de protoni. Se ciocnesc fulgerător între ei, dar nu reacționează. Forța de respingere reciprocă este prea mare și plasma aceasta nu-i poate face să ardă, nu-i poate izbi laolaltă cu destulă violență. Mai este necesar ceva, altfel gura navei nu va putea recolta atomii simpli de hidrogen, nu va putea declanșa energia.

Acolo... Prin furtuna uruitoare, Nick zărește punctele albastre care sunt cheia, catalizatorul: nuclee de carbon planând ca niște albatroși pe vânt.

Fosforescențe dedublate sclipesc, marcându-i calea. Înoată prin strălucirea alb-albastră, într-o furtună întunecoasă de ioni topiți. Privește fulgii nucleelor de carbon care izbesc roiurile de protoni, unindu-i și formând nucleele mai grele de azot. Torentul se răsucește și urlă pe pielea lui Nick, iar cu senzorii săi bărbatul vede, simte și gustă azotul vâscos, plin de cocoloașe, găsind un proton nou și, în pleoscăiturile carnale ale furtunii, cei doi se lipesc, se țin, se clatină ca niște picături de ploaie... căzând... unindu-se... umflându-se într-un nucleu nou, și mai greu: oxigen.

Punctele verzi de oxigen sunt însă instabile. Formele fragile se dezagregă instantaneu. Jeturi de particule noi sunt scuipate prin

strălucirea dimprejur – neutrini, fotoni arămii de lumină și, mai lenți, mai închiși la culoare, apar copiii grei ai căsătoriei: norișori umflați, aurii închis, dintr-o varietate mai mare de azot.

Procesul continuă. Fiecare nucleu se ciocnește de milioane de ori de celelalte într-un vârtej pestriț, aidoma unor fulgi de zăpadă sclipitori. Totul în interval de o secundă. Fulgii călăresc liniile de câmp magnetic. Raze gamma pâlpâie și sfârâie printre particulele ce bâjbâie ca niște licurici schimbători. Focul nuclear luminează coridorul lung care constituie sistemul principal de propulsie al navei. Nick înoată și scânteile alb-incandescente se sparg peste el ca o spumă. Vede în față punctele violete ale azotului umflat și le aude spărgându-se în carbon plus o particulă alfa. În final, cascada lungă produce tot carbonul care a catalizat-o, carbon care își va reîncepe viața în viscolul șuierător de protoni veniți din gura prova a navei. Cu ajutorul carbonului, un atom interstelar de hidrogen s-a ridicat, finalmente, de la un simplu proton la o particulă alfa – o grupare stabilă formată din doi neutroni și doi protoni. Particula alfa este

scopul final. Ea scapă din furtuna amețitoare, purtând energia permisă de fuziune. Gazul interstelar, vișiniu aprins, este acum unit, proton cu proton, cu carbonul drept naș.

Nick simte cum îl trage un câmp electric crescător. Se mișcă, pentru a-și consuma sarcina suplimentară. Aici, o mantie de electroni este fatală. În amontele curentului se află canalul de amestec al căușului-piston, unde sunt aspirați protonii care vin și unde câmpurile electrice le fură energia cinetică. Acolo particulele sunt frânate, oprite în interiorul navei și energia lor năvalnică este înmagazinată în condensatori.

Un ciclon urlă înapoia lui. Nick înoată în lateral, spre pereții focarului. Flăcările nucleare care izbucnesc în jurul lui nu sunt niciodată pure, nu pot fi pure, deoarece aici ajung și gunoaiele cosmosului, aidoma orzului amestecat cu nisip. Ploaia atomică răpăie continuu peste pereții de flux viu, ucigând firele de superconductori organici de acolo.

Nick se împinge în câmpurile magnetice elastice și plutește peste crusta pătată cu galben și albastru a pereților. În pâlpâirile luminoase de infraroșu și ultraviolet, zărește noroiul solzos care amenință câmpurile magnetice și încetinește arderea nucleară din coridor. Îndoaie, agită și întoarce forma-țipar. În felul acesta, aduce arma cu fascicul de electroni la o depărtare de câțiva milimetri. Trage. Un pârâit sec țâșnește pe peretele solzos. Limba mușcă și așchiază. Așchiile se desprind, se înnegresc și în cele din urmă fac bășici, ca smoala. Curenții de protoni rup așchiile, descoperind albastrul metalic de dedesubt. Acum firele superconductoare dezvelite își pot începe propriile epurări lente, cele vii își îndepărtează morții. Lanțul lor lung de molecule organice se poate hrăni și reîmprospăta. Pe măsură ce Nick taie, răsucește și scobește, vede cum firele fusiforme se încolăcesc moi și plutesc în vârtejuri. În cele din urmă, intră în furtuna de protoni. Fibrele moarte sfârâie și sclipesc când sunt lovite de protoni, apoi le vede îndepărtându-se, uruind în senzorii lui auditivi. Întreținere.

Îl smucește ceva. Vede căușul încrețit, acolo unde sunt trase particule alfa energetice. Săgetează ca niște viespi luminescente din jad. Căușul le absoarbe. Înăuntru vor fi colectate, golite de energie, aducând

navei megawați de energie, care le vor bea ultima picătură de impuls și apoi îi vor azvârli, un jet de atomi sparți.

Se învârte brusc spre stânga – „Iisuse, cum...“ – își spune – și câmpurile căușului îl izbesc. O tornadă electrică de un megavolt pe metru îl înhață. Este uriașă, rapidă și implacabilă pentru Nick (deși pentru navă nu constituie decât o încrețitură neînsemnată în impulsul ei total) și tentaculele magnetice îi încolăcesc suprafețele netede, rotitoare. Deschiderea căușului este o gură monstruoasă, urlătoare. Pe lângă el, batjocorindu-l, se răsucesc jeturi de atomi strălucitori. Pereții din apropierea lui se opun mișcării sale, sporindu-și câmpurile magnetice. Liniile de forță se întind și se îngrămădesc.

„Cum de s-a...“ – este tot ce mai are timp să gândească înainte ca o pată pârjolitoare să înflorească lângă el. Prezența lui la o distanță atât de mică de căuș a dezechilibrat vitezele de combinare de acolo. Ochii i se lărgesc. Dacă reacția scapă de sub control, poate să ardă prin canalul camerei, prin stânca asteroidului și să pătrundă cu un foc înecăcios în navă, spre cupola care adăpostește viața.

Un urlet metalic. Căușul îi trage călcâiele. Ionii aleargă albi de incandescență. Îl lovește un nod de avertizare. Funii magnetice încâlcite se întind spre el, acoperindu-i învelișul lucitor.

Panica îl strânge de gât. Disperat, trage cu arma cu fascicul de electroni în perete, sperând să-i dea reacțiune, un vector nou...

Insuficient. Ioni portocalii înfloresc și se dilată în jurul lui...

Cea mai mare parte a echipei terminase cu îmbrăcatul. Erau obosiți, totuși relaxarea de după încheierea muncii aducea o undă nevăzută de sărbătoare. Îl ignorară pe Nick și ieșiră din vestiar, îndreptându-se către familii, întâlniri sau diverse șocuri senzoriale. Prin aerul stătut se simțea iz de transpirație și oboseală. Echipa râdea, strigându-și glume vechi. Nick stătea pe banchetă, cu capul în mâini.

– Nu... nu-nțeleg. Mergea bine, prindeam jegul când venea, apoi ceva...

Trebuiseră să-l tragă afară cu un căutător-robot. Murise, neoperativ, agățându-se de firele canalului, luptându-se cu curenții. Supratensiunile îți împingeau sângele în măruntaie și în picioare, *g*-urile suplimentare te izbeau de batardou și-ți întunecau ochii cu pete mari, negre, roiuri de puncte purpurii pluteau peste tot, zgomote metalice, găunoase, recepționate prin microfoanele transduse, greață, durerea care se răspândește în brațe...

Fuseseră necesare trei ore pentru a-l aduce înapoi, și alte trei pentru curățenie. O grămadă de circuite erau arse pe vecie, gunoi inutil. Pierderea cea mai grea era oțelul înalt ameliorat, perforat de neutroni și fisurat de fragmente nucleare. Metalurgia navei nu-l putea înlocui, poate abia peste o generație aveau să aibă laminorul cu care să facă o copie. Neuroindexul îi ieșise bine din verificări, dar nu avea voie să lucreze timp de o săptămână.

Era încă amețit și amintirile nu-i reveneau limpezi.

– Nu știu, nu...

– Poate c-a fost prea repede pentru tine, șopti Faye.

Jake rânji fără să spună nimic.

– Poate că ți-ar prinde bine niște pauză. Să stai pă bară câteva ședințe, urmă Faye.

Nick îi privi pe amândoi și îngustă ochii.

– Asta n-a fost greșeala mea. Nu. Niciun fel de greșeală. Cineva...

Strânse un pumn

– Hei, nu poți dovedi nimic, făcu Jake retrăgându-se. Îți dau scris, baiete.

– Un nenorocit mi-a dat un extraunghiular când nu mă uitam. Ar trebui...

– Haide, Nick, n-ai nicio dovadă să-i acuzi p-alții. Știi bine că-n canal ie prea mult zgomot dă fond ca să se-nregistreze ce face fiecare, surâse rece Faye.

– La dracu', își îngropă Nick fața în palme. Eram atât de-aproape, atât de-aproape de avansare...

– Da. Tțț, țțț. Ie sigur c-ai pierdut ceva puncte, Nick, să arzi așa o unitate întreagă și...

– Gura! Taci-odată!

Nick era amețit și simțea furia crescând în el fără focar, fără rezoluție. Cei doi aveau să născocească vreo poveste ca să-și acopere urmele, așa cum făceau toți când coborau alt membru al echipei cu o poziție sau două. Echipa nu-i îndrăgea pe cei care păreau gata să evadeze dintre ei, în sus. Asta era, slujbele erau greu de schimbat, Puntea le prefera stabile, afirma că era mai bine când făceai toată viața aceeași rutină și...

– Haide să ne mutăm la Priză, interveni Faye. N-are rost să ne certăm de-asta, nu? Mi s-a făcut sete dup-atâta, ăăă, treabă.

Îi făcu cu ochiul lui Jake. Nick o văzu și știu că avea să fie hărțuit săptămâni întregi. Echipa îi dădea de înțeles că ieșise din rând și că trebuia să intre la loc. Atât și nimic mai mult. Încleștă pumnii și simți un val de furie.

– Hei! strigă Jake. Păianjenu' ăsta blestemat tot încearcă să se suie pă perete.

Se întinse și-l luă în palmă. Creatura mică și cenușie i se zbătu în mână, zvârlind din picioare.

– Știți ce-am auzit? spuse Faye. Cică-n Comp sunt tipi care țin d-ăștia îmblânziți. Poate ie vr'unul d-al lor.

– Ce scârbos, făcu Nick.

– Iei ce poți, murmură Faye. Ați văzut vr'odată holograma unui câine?

– Am văzut un film întreg, încuviință Nick, despre unu', era un collie, salva oameni și chestii de-astea.

Priviră tăcuți păianjenul care bătea regulat cu picioarele pe mâna lui Jake. Nick se înfioră și se întoarse. Jake îl ținu strâns fără să-i facă vreun rău și-l strecură într-un buzunar.

– Cred c-o să-l duc 'napoi, 'nainte ca Agri să facă gălăgie.

Nick rămase tăcut pe când părăsiră mirosurile vestiarului și porniră pe coridoare. Aleseseră o scurtătură de-a lungul unei pasarele unduitoare, pe sub cupola mare de observație. Prin aer, dâre de lumină

albastră, palidă, păreau niște coloane enorme, dar cei trei vorbeau și doar întâmplător ridicau ochii.

Nava uriașă, din care ei alcătuiau o parte, înainta prin coridorul îngust dintre două galaxii spirale majore. În dreapta cupolei, corpul uneia dintre galaxii părea un vârtej de lumină, puncte sclipitoare aidoma unor grăunțe de nisip prinse într-o tornadă. În jurul nucleului strălucitor, norii luminoși ai brațelor spirale își croiau drum prin discul plat, tăind norii negri de praf ca un râu prin junglă. Ici-colo, din dezordinea discului se înălțau turnuri negre, acolo unde masele de sfărâmături interstelare se înălțaseră din planul galactic, împinse de ciocnirile dintre nori sau de exploziile unor stele tinere.

Undeva printre stelele acelea îndepărtate existau societăți tehnologice, inteligente. Nava le recepționase transmisiunile cu mult timp în urmă: radio, UV, cele obișnuite, și-și modificase traiectoria pentru a trece mai aproape.

Cele două spirale alcătuiau un sistem binar, fiind alăturate de la naștere. Fuseseră distanțate în mare parte istoriei lor, însă acum ajunseseră la o distanță de numai un diametru galactic. Observațiile detaliate făcute în ultimele săptămâni, după timpul navei – timpul necesar schimbării direcției spre discurile gemene – arătaseră că acum se derula trecerea finală: cele două galaxii nu aveau să mai scape fără să se atingă. În ultimele miliarde de ani, filamentele de gaz și praf dintre ele produseseră frecare, micșorându-le momentul unghiular orbital. Acum aveau să se îmbrățișeze în mod fatal.

Impactul avea să fie spectaculos: unde de șoc, comprimarea gazelor în planul galactic și, la scurt timp după aceea, formarea de stele noi, determinând o creștere rapidă a apariției supernovelor, inundarea mediului interstelar cu particule de energie ridicată. Ploile energetice de o asemenea intensitate aveau să distrugă mediile planetare.

Cele două spirale aveau să se apropie extrem de brusc, discurile alunecând unul în celălalt ca două farfurii pornite pe distrugere, ciocnirea efectivă producându-se simultan în ambele galaxii cu o degajare

explozivă de raze X și radiație termică *bremsstrahlung*[1]. Chiar și tehnologiile avansate aveau să fie distruse de talazul năvalnic.

Discurile treceau aproape față în față. În cupola largă și albastră de deasupra, cele două spirale atârnau ca niște cinele văzute pe muchie. Nava se deplasa cu viteză relativistă maximă, apropiindu-se extrem de mult de viteza luminii, trecând prin haloul vag de gaze și stele bătrâne și moarte care înconjura fiecare galaxie. Viteza ei comprima timpul și spațiul. Unghiurile erau distorsionate, iar timpul fugea în afară, refractând imaginile. Efectele relativiste extreme făceau apropierea galaxiilor vizibilă chiar și cu ochiul liber. Încet, discurile gigantice de lumină pâlpâitoare păreau că se depărtează unele de altele, ca niște uși basculante. Tentacule strălucitoare cuprindeau spațiul dintre ele.

Jake povestea o întâmplare cu doi tipi din secțiunea ComCatSinc, presărată cu bârfă și bancuri, încercând să destindă atmosfera, Faye i se alătură, intervenind atunci când Jake slăbea pasul. Nick era tăcut.

Nava se apropie și mai mult de discuri și brusc, peste cupolă, fulgerară explozii roșii și portocalii. Discurile erau răsucite, distorsionate de smucelile gravitaționale reciproce, luptându-se unul cu celălalt, gemeni prinși într-o îmbrățișare strânsă. Planele stelelor unduiau, suflate parcă de un vânt gigantic. Nucleele galactice sclipeau cu focuri noi: rubiniu, portocaliu, albastru pestriț, auriu-roșcat. Stelele erau împinse în spațiul intermediar. Filamente de gaz primordial, arzător, formau un păienjeniș care cuprindea cele două spirale. Aceea era hrana motoarelor navei. Zburau cât mai aproape de praful gros și de gazul galaxiilor. Botul navei se întindea înainte, cuprinzând un volum aproape la fel de mare ca nucleul galactic. Torente de gaze leneșe se năpusteau spre el atrase de

[1] „Radiație de frânare" (în lb. germ. în orig.), radiație produsă de decelerarea unei particule încărcate electric atunci când este deviată de o altă particulă cu sarcină de semn opus. Particula în mișcare își pierde din energia cinetică, diferența convertindu-se, datorită principiului de conservare a energiei, într-un foton (n. red.).

câmpurile magnetice. Gura absorbea nori uriași, accelerându-i și sporindu-le viteza.

Învelișul exterior al navei gemu, întâlnind materia mai densă.

Nick ignoră flecăreala lui Jake, știind că sunt prostii lipsite de sens, și se gândește la echipă și cum o va conduce el dacă va obține promovarea: au de curățat cinci mii de metri pătrați pe săptămână, cel puțin, asta însemna zece la sută din întregul gât al navei, minus, bineînțeles, zonele blindate care erau închise pentru reparații capitale, să zicem o medie de o mie de metri pătrați, așa că, dacă celelalte echipe lucrau în ture de 45 de ore, puteau să răzbească și să curețe gura complet în mai puțin de o lună, ușor, chiar considerând rateuri, defecțiuni sau creșteri ale radiației peste nivelul admis de costume. Costumele trebuiau menținute în stare operațională peste 99% sau aveai scandalul dracului de sus, însă în același timp veneau la tine cu rapoartele lor de specificații și nu ascultau niciodată când le spuneai de întârzieri, aia era problema ta, nu a lor, și ziceau așa ori de câte ori aveau ocazia, grupul de ofițeri duri de sus, urmașii primilor ofițeri de punte ai navei, care părăsiseră Pământul cu generații în urmă cu intenția de a se întoarce după o călătorie dus-întors de doisprezece ani până la Centauri. Numai că nu se întâmplase așa, nu prevăzuseră că propulsia va încremeni blocată la viteza maximă. Componentele de frânare arseseră încetișor din cauza sporirii fluxului de neutroni din reacții, până când frânele ajunseseră terminate, ireparabile, iar nava nu mai putea merge decât înainte, incapabilă să se oprească sau măcar să închidă aspiratorii magnetici de gaz, pentru că odată ce făceai asta atomii neutri captați aveau să devină o ninsoare de neutroni și protoni, care avea să cadă pe toți într-o singură zi și să-i omoare. De aceea ofițerii spuseseră că trebuie să meargă înainte, studiind, încercând să se gândească la o cale de a reface frânele, numai că nimeni nu făcuse nimic, iar echipajul îmbătrânea, iar ei continuau să zboare, ieșind din galaxie, având copii și certuri, pentru ca, în cele din urmă, după câteva crime, sinucideri și alte necazuri, să întemeieze o structură socială stabilă în interiorul unui nenorocit de asteroid evadat relativist, fiii și fiicele ofițerilor devenind ei înșiși

ofițeri, iar membrii echipajului procreând membri ai echipajului timp de cinci generații, în nava bătrână și scârțâitoare, care zburase până atunci cinci milioane de ani, după timpul exterior, așa încât nu mai exista motivul sau visul reîntoarcerii pe Pământ, doar nume legate de imagini și istorii, și aceleași corvezi zilnice de întreținere a coloanelor și a traverselor slăbite, a motoarelor lipsite de viață, căutarea de piese de schimb pentru fiecare fleac care ceda, lucrând întruna deoarece oprirea însemna moarte, tot timpul cu ofițerii care să-ți spună la ce experiment științific nou se gândiseră și cum, poate, de data aceea, vor găsi răspunsul, cheia pentru întoarcerea în galaxia lor – potirul sfânt adorat de prima și de a doua generație, și care era acum, chiar sub amplificare maximă, un simplu disc pestriț cu lumini roșietice pe care nimeni dintre cei în viață nu-l văzuse de aproape. Totuși exista ceva în spusele ofițerilor de punte, în ceea ce pritoceau mandarinii științei, un scop al vieților lor de acolo...

– Hai să ne-oprim la birtu-ăsta, făcu Jake întrerupând gândurile lui Nick și bărbatul îi urmă într-un local mic.

Fără să-și dea seama, părăsiseră cupola mare de observație. Cotiră printr-un coridor strâmt, stâncos, tăiat din asteroidul original, care era corpul de bază al întregii nave.

Printre cele șapte mii de suflete din nava largă de zece kilometri existau comunități, vecinătăți și baruri care să mulțumească pe oricine. În cel în care intraseră pluteau văluri groase de euforice, fumigene inofensive dacă nu beai o poțiune activatoare. Schimburile veneau și plecau, în bar erau permanent clienți, o varietate de chipuri, vârste și graiuri. Tehnicieni, metalurgi, jochei de computere, manuali, fochiști, necalificați. Băutori de bere, cadaverici și tăcuți, care turnau monoton pe gâtlejuri un lichid brun. Într-un colț câteva femei dansau, indiferente, cântând și inventând pe loc versurile.

Faye comandă băuturi și toți trei se integrară atmosferei calde din local. Euforicele îi ajutară. În numai câteva clipe deveniră complet convinși că cei din jur formau un grup de indivizi remarcabili și

mărinimoși. Cineva strigă o poantă. Râsetele bubuiră în încăperea aglomerată.

Nick întrezări în clipa aceea rapidă un moment de grație infinită: cât de minunat era atunci când Faye uita de ea și râdea din toată inima, deschizând gura atât de larg încât îi puteai zări întreaga cavernă ovală, cu bolta roz, nervurată, și limba arcuită, fremătând tensionată. Întunericul ametitor din spate cobora înspre adâncimi ce meritau să fie explorate toată viața, dezvăluite într-un moment trecător, ca un cadou obișnuit; o frumusețe incidentală și de moment care eclipsa schemele îndelung elaborate și învățate ale femeilor, făcându-le infinit mai misterioase.

Faye îi adresă un zâmbet crispat, în grabă. Bărbatul se încruntă, nedumerit. Poate că nu-i oferise niciodată suficientă atenție, nu-i simțise niciodată dimensiunile. Se întinse să rostească ceva, dar Jake îi întrerupse intenția:

– Hei, ia uite-acolo! Doi puntiști.

Așa era. Doi tipi de pe punte, nu simpli ofițeri, ci savanți; aveau pe mânecă tresele azurii. Asemenea indivizi veneau rareori prin părțile acelea ale navei; locuințele lor, stabilite de timp, erau adânc cuibărite în măruntaiele căptușite cu stâncă ale asteroidului.

– Ia vezi dacă poți auzi ce-și zic, șopti Faye.

– Ce-mi pasă? înălță Jake din umeri.

Faye se încruntă.

– Vrei să rămâi toată viața tâmpit?

– Hai, mai termină! făcu Jake și plecă să mai aducă bere.

Nick privi savantul cel mai apropiat de el, care ridică o sticlă grea de șampanie și bău. „Trebuie să fie de la bioponici", gândi el. „Ei fac toate băuturile". Poleiala aurie de la gâtul sticlei avea să fie strânsă cu grijă și refolosită; dopurile groase și goale pe dinăuntru fuseseră, cu siguranță, mângâiate de bunicul lui. Celebrările nu se terminau niciodată.

Se strădui să audă.

– Da, însă ultimele date arată că există destulă materie, nici vorbă.

– Poate, poate, făcu celălalt. Trebuie să-ți spun că niciodată nu m-am gândit că între roiuri ar fi destulă ca să ajungă atât de...

– Dar este, nu-ncape îndoială. Uită-te la datele lui Fenneti – sunt perfect clare, îți sar în ochi. Destulă densitate de materie între roiuri ca să închidă geometria universului, să schimbe sensul expansiunii.

„La dracu", se gândi Nick. „Vorbesc despre problema masei critice. Așa, în public."

– Da. Cercetările mele de până acum par să fi fost greșite.

– Se oferă posibilități noi.

– Cum?

– Expansiunea trebuie să se oprească, nu? După ce se oprește și totul începe să se contracte la loc, densitatea gazului prin care trece nava va spori încet, încet... așa-i?

„Iisuse", își spuse Nick, „eventuala încetinire a expansiunii universale, miliarde de ani..."

– Corect.

– Noi o să accelerăm, raportul relativist va crește – procesul din exterior, așa cum îl vedem noi, se va iuți.

– Da.

– Atunci putem sta și privi cum se desfășoară totul. Vreau să zic că, după timpul navei, de acum și până la implozia întregului univers poate să se scurgă numai vreo trei sute de ani.

– Așa puțin?

– N-ai decât să calculezi.

– Hm. Poate, dacă absorbim suficientă masă în câmpurile căușului. Ne ajută și zona prin care trecem acum.

– Bineînțeles. Și o să mai țină câteva săptămâni. O să ajungem la asemenea viteze, încât vom trece pe lângă o galaxie într-o singură zi.

– Mda. Dacă am putea trăi încă două secole, după timpul navei, am putea ajunge să vedem toate chestiile contractându-se la loc, ca în momentul inițial.

– Păi, să știi, calculele mele sunt doar aproximative, dar eu cred că s-ar putea să ajungem acolo. Chiar în generația asta.

– Hristoase, făcu Faye, nu-nțeleg nimic din ce vorbesc.

– Eu înțeleg, răspunse Nick.

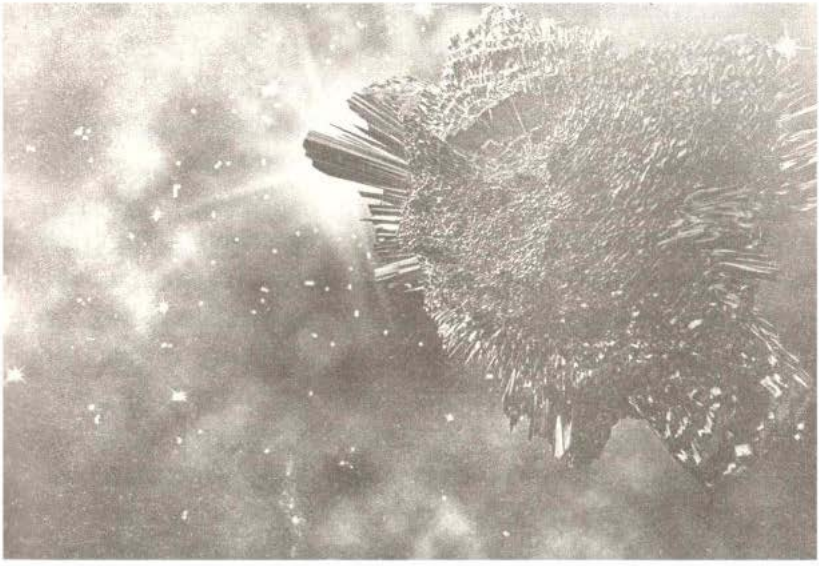

Era bine să cunoşti jargonul. Îl studiase, deoarece făcuse parte din programul lui de autoridicare spre un trai mai bun. De pildă, ofiţerii puteau să integreze mintal ecuaţiile câmpului gravitaţional sau să explice tendinţa de evoluţie a unei galaxii dintr-o privire sau să deducă densitatea gazului dinaintea navei după citirea unei benzi de raze X a detectorului. Ei ştiau. Iar el trebuia să le ştie pe toate şi altele în plus. Aşa că studia, în timp ce restul echipei îi trăgea cu pileala.

Se încruntă. Era încă zăpăcit, încercând să răzbească prin gânduri. Dacă masa totală dintre roiurile de galaxii era suficient de mare, materia aceea suplimentară oferea destulă energie gravitaţională pentru a cauza inversarea expansiunii întregului univers, contractarea lui, dacă timpul era suficient...

Jake se întoarse.

— Ie prea gălăgie aici! zbieră el. Dă-le dracu' dă beri, baru' ie ticsit. Hai să o frigem.

Nick privi spre savanţi. Femeia se aplecase înainte, cu chipul roşu şi congestionat, congestionată de forţa cuvintelor pe care le şoptea la urechea

celuilalt. Nu mai pricepea ce vorbeau; începuseră să arunce formule matematice.

– Haide, încuviință el.

Părăsiră hărmălaia barului și se întoarseră pe același drum, sub cupola observatorului. Nick simțea o ușurare curioasă.

Nick știe cum să conducă echipa, știe cum să mențină utilajele chiar dacă voltajul oscilează, poate desface majoritatea costumelor în mai puțin de o oră folosind uneltele cele mai simple și accesibile, toate uneltele care nu sunt acționate manual, face asta de patruzeci de ani, cei mai mulți membri ai echipei nu pot nici măcar să răsucească un șurub pe colector dacă nu-i pneumatic, *brrrtt* cât de repede vrei, chiar dacă lubrifianții sunt uzați și nimeni de pe navă nu-i poate sintetiza, sculele se gripează ușor acum, îți prind degetele, o săptămână întreagă ai mâna umflată, și tot timpul echipa smiorcăie pentru că trebuie să-și repare singură echipamentul, să facă piese noi, dacă cele vechi s-au paradit, se plânge, fiindcă trebuie să-și formeze și să-și fabrice propriile microcipuri, nu există piese care să se înlocuiască ușor așa cum citești că era pe vremea primei generații, și să te ferească Dumnezeu dacă o femeie sau un bărbat din echipă are un accident mortal când lucrează în schimbul din gură, pentru că atunci îți scade venitul cu costul necesar păstrării lor în criogenizatoare, așteptând tratamente ce nu vor sosi niciodată, așa cum nici Pământul nu va mai sosi vreodată, planeta este probabil moartă de un milion de ani, iar trupurile congelate consumă 2% din bugetul energetic, a citit el undeva, consumul crescând mereu, dar apoi se gândește la discuția aceea din bar și ce ar putea însemna, gonind mereu până când vei putea vedea blestematul de sfârșit al universului...

– Treb'e să recunoști că te-am prins dă data asta, Nick, rostește Jake pe când se apropiau de cupolă, am venit ușor, lucrai așa dă atent că numai vedeai nimic, ți-am dat un moment dă rotație și să mor io dacă nu ți-au zburat gioalele cân' te-ai dus învârtindu-te...

Jake izbucnește în râs.

...Și trăind așa, unul în buzunarele altuia, partea proastă era că începeai să urăști până și lucrurile neînsemnate, până și pe tineri, și copiii costă, nu c-ar fi împotriva lor, pe dracu', trebuie să întreții familiile, altfel într-un an ajung să-și taie beregata între ei, trebuie să-ți amintești de bunicul tău care a fost în Experimentul Trei, cu frânele, aproape că reușiseră să monteze niște magneți noi înainte ca turbulența plasmei să distrugă toate instalațiile, fiecare familie avea vreun strămoș care fusese expulzat în gură și de acolo în neant, puștii trebuiau să fie crescuți cu amintirea asta, chiar dacă dracii mici se bagă în conductele bioponice și fac poante, nu prea au ce face decât să studieze o meserie, așa cum el și alții au făcut toată viața, un membru al echipajului are acum o medie de vreo două sute de ani, toți au cel mai bun tratament biomed (bafta dracului că transportau așa multe spre Centauri), ofițerii de punte poate chiar mai mult, erau necesare o grămadă de discuții ca să te ajute prin chestiile mai dure, și totul să meargă, sau poate chiar să o ia puțin înainte, ca chestia asta cu șeful de echipă, fusese atât de aproape și i-o răpiseră, cretinii blestemați, făcând pe ei de teamă să nu reușească, ce era, 50 de unități de credit mai mult ca ei, nu ca un ofițer sau altceva, doar un ambițios profesional luând-o puțin înainte, dorind numai o bucățică, iar ei îl dăduseră peste cap pentru asta și acum gură-mare ăsta meliță într-una lângă urechea lui, umflându-se în pene în fața lui Faye, Faye care poate c-ar mai merita să te uiți la ea, dacă ar fi putut s-o scoată din umbra amărâtului ăla gălăgios...

Jake bătea câmpii mai departe. Nick îl prinse de braț și-l răsuci.

– Râzi, jigodie, mai râzi acu'...

Îl înhăță de gâtlej și se aplecă înainte. Ridică, apăsându-l pe Jake de balustrada pasarelei. Celălalt se zbătu, dar picioarele îi părăsiră solul, până când rămase balansându-se pe balustradă, la douăzeci de metri înălțime. Încercă să lovească cu pumnul, însă Nick nu-l lăsă.

– Hei, hei, ce, ați înnebunit? strigă Faye.

– Da... uite... treb'ia să ți-o furi... asta-i, șuieră Jake printre dinți.

– Voi doi m-ați aranjat și dup-aia ați râs și credeați că nu știu că sunteți, sunteți...

Se opri, căutându-și cuvintele fără să le găsească.

Roiuri globulare de stele atârnau în haloul de dincolo de spirale. Fulgerau pe lângă navă ca niște candelabre imense. Fâșii stranii, sucite și răsucite de gaze vâjâiau peste cupola de deasupra. Jeturi torturate de materie ejaculată erau absorbite în gura magnetică a navei. Arcuindu-se înăuntru, spre motoare, trimiteau fulgere de lumină incandescentă. Acelea erau stele care se nășteau în turbulența propulsiei, gazele comprimate prăbușindu-se în vieți de licurici înainte de a fi înghițite de gura navei. Într-o clipită, o mie de ani de evoluție stelară se prelingea pe cupola de deasupra.

Nava tăiase deja o cărare șerpuită prin strâmtoarea îngustă dintre discuri. Consumase nori de gaze și praf, arzându-i pe unii pentru energie, împrăștiind restul cu energia ejectată. Gazul avea să se răspândească spre exterior, îndepărtându-se de galaxii, nereușind să mai provoace frecarea care le apropia pe cele două. La rândul său, fenomenul avea să le încetinească ciocnirea, oferind lumilor sclipitoare de dedesubt încă un milion de ani pentru a plănui, a descoperi și a lupta împotriva catastrofei inevitabile. Nava însăși, uriașă datorită efectelor relativiste, strălucea pe cerul nopților unui miliard de planete ca un punct arzător, emițând la frecvențe imposibile, înghițind kiloparseci de spațiu cu botul ei magnetic, nesătul, consumând.

– Las-o moale, Nick, șopti Faye.

– Nu, clătină Nick din cap. Necazul c-un tip ca ăsta e că n-are ceva mai bun de făcut decât să se pișe pe oameni. N-are pers... n-are perspectivă.

– Lasă-l, Nick, repetă Faye.

Deasupra lor, cupola arătă pentru o clipă regiunea dinapoia navei, unde motoarele cu reacție vărsau întruna deșeurile propulsiei prin fuziune. Hăt departe, pe traiectoria lor, se întindeau filamente obscure,

păienjenișuri de lumină fildeșie. Era Grupul Local, îngrămădirea de galaxii care conținea Calea Lactee, căminul lor. Dacă întindeai mâna, puteai să acoperi cu degetul mare pata vagă care era alcătuită, de fapt, din galaxii spirale, eliptice, pitice și neregulate. Era o părticică din ansamblul mult mai vast de galaxii denumit Superroiul Local. Nava trecea acum dincolo de franjurile Superroiului Local, țâșnind înainte prin haloul slab al galaxiilor care sclipeau aleatoriu, și se topea în hăul negru din spate. Avea să fie un drum lung peste întinderea aceea, până la următorul superroi: o ceață palidă și albastră care se înfiripa și înflorea în fața navei, lumină lichidă distorsionată de relativitate. Pentru moment, strălucirea următoarei lor destinații era pierdută în lumina violentă a celor două galaxii. Discurile se căscau și se întorceau în jurul navei, plăci de aur fierbinte și portocaliu ars, refractate, mișcându-se după efectele optice deformate ale relativității speciale. Comprimarea lungimilor de undă și a însuși timpului făcea ca discurile să pară că se deschid, porți largi, imense și strălucitoare, rotindu-se în vid, îndepărtându-se, ca să permită trecerea obiectului care gonea, călărind o coadă bifurcată de lumină violetă.

Nick aplecă bărbatul și mai mult peste balustradă. Jake bătu din brațe și căscă ochii.

– Gata, gata, m-ai bătut, horcăi el.

– Mergi sus și le spui ce mi-ai făcut.

– Ah... bine.

– Așa. Altfel, s-ar putea, hmm, întâmpla ceva.

Nick coborî picioarele lui Jake înapoi.

– Nu trebuia să-i riști gâtul, spuse Faye. Am fi aranjat totul, dacă...

– Da, cum să nu, pufni Nick.

– Ticălosule, ar treb'i...

– Ia zi!

Jake gâfâia, ochii îi jucau în cap, însă Nick știa că nu va încerca nimic. Putea judeca o asemenea situație. Oricum, își spuse, avusese dreptate și ei o știau. Jake se strâmbă și scutură din cap. Nick flutură mâna și merseră mai departe.

– Știi care-i necazu' cu tine, Nick? întrebă Jake după un moment. Iești ca păianjenu' ăsta.

Scoase păianjenul din buzunarul salopetei și-l ridică. Creatura cenușie se zbătu, dar era captivă.

– Cum adică?

– N-ai vederea echipei. Nu știi ce se-ntâmplă dă fapt. Ca și păianjenu' ăsta. Intrase acolo-n vestiar, da' nu știa unde-i. Adică, să știi că echipa-i centru' navei ăsteia de căcat.

– Da. Și?

– Păianjenu' ăsta nu știe ce dăparte ie dă Agri. La fel ca tine, Nick. Nu-ți dai seama cum te-ajută echipa, cum ar treb'i să le fii recunoscător, cum n-ar treb'i să fii al dracu'.

– Păianjenul are ochii mici și n-are ochelari, replică Nick. Nu vede dincolo de mâna ta. Nu poate vedea stelele alea de sus. Eu însă pot.

Jake scuipă.

– Rahat, păi tu iești față dă păianjen ca...

– Hai, las-o, făcu Nick.

– Jake, interveni Faye, poate dacă nu-l zgândărești tot timpu', o să...

– Nu, aici are dreptate, o opri Nick cu glas neașteptat de blând. Toți încercăm să fim normali în navă, nu? Ar trebui să ne ținem cu toții laolaltă.

– Da. Tu ieși prea al dracu'.

„Sigur", se gândi Nick. „Sigur că sunt. Iar următorul lucru pentru care o să fiu este Faye, să o smulg de la tine."

...felul în care gâtul ei se arcuiește pe spate când râde, grațioasă, într-un mod normal pe care nu-l mai remarcase, o notă de alint care-i atrase atenția, și zâmbetul ei larg, era însă și puternică, făcuse treabă bună cu o săptămână în urmă, în zona exhaustoare când nimeni nu se putea descurca, cu gaze roșii izbucnind în flăcări în jurul ei, o femeie pe care era bine s-o ai cu tine, și poate că el va avea nevoie de un asemenea ajutor, pentru că acum știe ce dorește de fapt: să ajungă ofițer într-o bună zi, nu-i imposibil, doar greu, iar singura modalitate e să-ți faci drum cu forța. Toată râcâiala asta pentru câteva credite în plus, poate pentru o hrană

ceva mai bună, ăsta nu era un țel, nu, exista ceva în plus, ofițerii menți-neau competiția promovării pentru că trebuie să avem ceva care să oblige oamenii să muncească, ceva care să ne facă să uităm de cele de afară, pe cele ce se vor întâmpla dacă – ba nu, *când*– propulsia va muri, unde mergem, numai că ăștia doi nu știu că nu ne-ndreptăm spre uitare într-un univers care dispare în beznă, o să vedem reversul, o să ajun-gem să auzim recesiunile, galaxiile pleoscăind în supa primordială când se comprimă înapoi laolaltă și nava zboară mai repede, mereu mai re-pede pe măsură ce suge praful timpului și se împinge mai departe. Îna-poi către ceea ce a făcut totul și va face într-o bună zi – la dracu', dacă ar putea întinde anii, chiar în decursul vieții lui! – prefăcând totul înapoi într-o grindină de lumină și materie, asta chiar c-ar fi ceva pentru care ar merita să trăiești...

– Ia gândiți-vă, spuse Faye încântată, cât bine am făcut noi acolo. Am salvat cine știe câte civilizații, miliarde dă creaturi vii, le-am oferit o amânare.

– Așa-i, încuviință Jake, distrat, încă cu gândul la înfrângere.

Faye aprobă din cap și cei trei urcară pe o pasarelă ondulatoare, în-dreptându-se către barul în care se strângea echipa. Nava țâșni înainte, lăsând în urmă galaxiile spirale, înroșite Doppler aidoma ambrei.

Nava curățase spațiul dintre galaxii, amânând ciocnirea. Savanții întrevăzuseră șansa, îl convinseseră pe căpitan să facă abaterea minoră care le permitea să studieze galaxiile, iar în decursul manevrei accele-raseră și mai mult. Se apropiaseră acum și mai mult de viteza luminii. Ținta navei nu era precisă, ci continua să gonească, învățând mai multe, studiind frânturile de lumini refractate din față, luptând cu motoarele, în-aintând pe măsură ce universul se strângea, pe măsură ce entropia creștea și ultimele stele se stingeau. Purta încărcătura pentru Centauri – înregistrările și viețile trecute ale întregii omeniri, o bibliotecă pentru colonia de acolo. Dacă propulsia ținea, avea să-i ducă mereu înainte până la cel din urmă *tic* al timpului.

Nick izbucni în râs.

– Nu cred că ei ar ști asta, sau că măcar le-ar...

Se opri. Fusese gata să spună „măcar le-ar păsa dracului cine-a făcut-o", însă știa că lui Faye nu-i plăcea să hulească.

– Ba da, o să știe, replică Faye radioasă. Noi suntem o sursă mare și fierbinte dă tot felu' dă radiații. O să știe c-a fost produsu' unei tehnologii.

– Lumini strălucitoare pe cer? Pot fi fenomene naturale.

– C-un spectometru' bun...

– Mda, însă tot n-o să fie siguri niciodată.

– Oricum, se încruntă ea, dejecțiile unui căuș apar mai deosebite, nu ca o stea sau ceva-n genu' ăsta.

– Din cauza efectului relativist mare care intervine, emisia noastră apare ca un reflector. Un con îngust de radiație amestecată și doppleri-zată în fața noastră. Așa că, nu ne pot prinde tot timpul. Cei mai mulți au să ne vadă cel mult câțiva ani, spuse Nick.

– Și?

– E greu să faci o ipoteză științifică despre ceva care se întâmplă numai o dată, durează puțin și nu se mai repetă.

– Poate.

– Ar putea la fel de bine să creadă că a fost ceva nenatural. Supra-natural. Un zeu, sau altceva.

– Hm. Poate, înălță Faye din umeri. Haide să mai bem ceva până nu se termină orele dă repaus și rec.

Merseră mai departe. Deasupra lor, pumnalele uriașe de lumină sfârtecau aerul, schimbându-se neîncetat, iar oamenii continuau să meargă, glasurile lor slabe, încăpățânate, înaintând cu aceeași tărie.

Traducere de MIHAI-DAN PAVELESCU

GREGORY BENFORD, *Relativistic Effects*, 1982

păsările insulei

Ovidiu Petcu

De fapt, foamea era o simplă senzație.

Puteam termina pluta până în zori,

nopțile pe Gelusia erau foarte luminoase.

Frigul nu mă mai speria – aveam să mă încălzesc

muncind. Foamea, și setea...

VINE O VREME CÂND TREBUIE SĂ ȚE MĂRTURISEȘTI – N-ARE importanță cui.

Totul începuse cu o vacanță.

În plină vară, aveam la dispoziție două săptămâni gelusiene, adică vreo cinci sute de ore terestre, apreciate de șefii Bazei noastre ca suficiente pentru a ne obloji frustrările unei munci de-a surda.

Gelusia, cu peisajul ei aproape familiar oricărui pământean, se pricopsise de ani buni cu o bază permanentă care acum începea și ea să-și arate vârsta, însă colonizarea nu putea fi inițiată încă: planeta avea bizarerii cât cuprinde și noi ne aflam acolo tocmai pentru a ne bate capul cu ele pe un câștig frumușel.

Atmosfera bine oxigenată, relieful, culorile, flora, fauna straniu de cuminte și, mai ales, mulțimea „verigilor lipsă" din biotopurile pe care le cercetam și care, totuși, funcționau ca unse, toate acestea, la prima vedere, făceau din Gelusia o imagine a Pământului în viziunea unui năuc. Însă după un stagiu de peste doi ani pe Gelusia, puteai spune că aici totul e cum trebuie să fie. Mai mult: construcțiile și instalațiile Bazei noastre parcă împrumutaseră un pic din austeritatea colților de piatră sidefie ai masivului Ocham, un pic din luxuriența vegetației translucide până la transparență, izbucnită înalt dintre spinări de stâncă și presărată în imensitatea câmpiei care se sfârșea cu litoralul Mării Elada.

Valurile clipoceau, verzui, în lungul bordului „țestoasei". Nimic nu se compară cu o călătorie pe mare într-o ambarcațiune clasică! Eram sătui de zbor până peste urechi și, în plus, eram în concediu, nu ne grăbea nimeni. Aveam să navigăm ca Magellan.

Undeva, pe coasta estică a insulei Darlington, am ancorat într-un golfuleț care, parcă, nu avea altă treabă decât să ne aștepte.

Au apărut chiar atunci: domoale, uriașe, vâslind larg din aripi, niște păsări ca ale unui început de lume. Erau patru. Le priveam hipnotizați.

– Doamne! Cum pot fi atât de mari?!

Kwilly ieși din gura sasului prorei și se apucă să le facă semne cu șapca. Păreau niște avioane de demult, însă liniștea cu care umpluseră cerul – parcă zburau pe ecranul unui film mut – le făcea și mai impunătoare.

– De unde naiba...?

O umbră imensă ne acoperi spaima.

Când am deschis ochii, aveam capul greu ca după o beție. Zăceam pe nisipul unei plaje, gol-goluț. Alături, nemișcat, Kwilly, iar ceva mai încolo, Alice Qwin și Myra. „Țestoasa" nu se vedea nicăieri.

M-am ridicat, încercând să ignor sunetul cinelelor care mi se zbenguiau prin țeastă, și m-am căznit să îl întorc pe bunul negrotei cu fața-n sus. Parcă dormea de cel puțin trei zile. A deschis ochii, a spus „n-am să mai beau în viața mea" și a adormit la loc. Alice Qwin și Myra s-au dovedit la fel de necooperante, și aș fi adormit și eu la loc dacă icoana trupurilor lor nu mi-ar fi stimulat imaginația. Am profitat de asta încercând să înțeleg unde suntem și ce mama dracului căutăm aici. Parcă se mai potoliseră cinelele.

Am privit nisipul din jur: nu erau urme în afara celor făcute de mine, ai fi zis că picaserăm din cer. De acolo, din înalturile albastru-verzui, Socrate – steaua sistemului – revărsa potopitor lumină și căldură. Marea fremăta ușor, nefiresc de timidă. În partea opusă, dincolo de plajă, lujerele translucide ale ierburilor sprijineau seninul.

Ne aflam, deci, pe insula vacanței noastre, Darlington. Din întregul arhipelag, era singura acoperită cu vegetație. De aici trebuia să străbatem șaizeci de mile pe mare până să atingem coasta de vest a continentului, dar nu știam nici unde dispăruse „țestoasa", nici cum aveam să trăim până când, îngrijorați de tăcerea noastră, cei de la Bază aveau să înceapă să ne caute.

Soarele Gelusiei părea turbat. Am înțeles că trebuia să depun urgent „cele trei grații" la umbră, și pe mine de asemenea.

Mi-am asumat transportul a două dintre ele (mai în brațe, mai târându-le) cam o sută de metri, adică până la marginea pădurii de ierburi. Pe cea de-a treia am luat-o la palme până am adus-o într-un regim relativ operațional, căci o namilă de talia lui Kwilly nu putea fi deplasată decât prin rostogolire dacă ar mai fi rămas așa, „deconectată". L-am trezit, deci, cât de cât, l-am înălțat pe propriile-i picioare și, sprijiniți unul de altul, am parcurs, împleticindu-ne, suta aceea de metri până la umbra subțire a ierburilor, după care ne-am năruit în vise.

Am visat-o pe Alice Qwin.

– Hei!

Am deschis ochii. Fața aceea de prințesă creolă, a cărei distincție înnebunise toată Baza, mă privea dintr-o depărtare incomensurabilă. Am înghițit în sec.

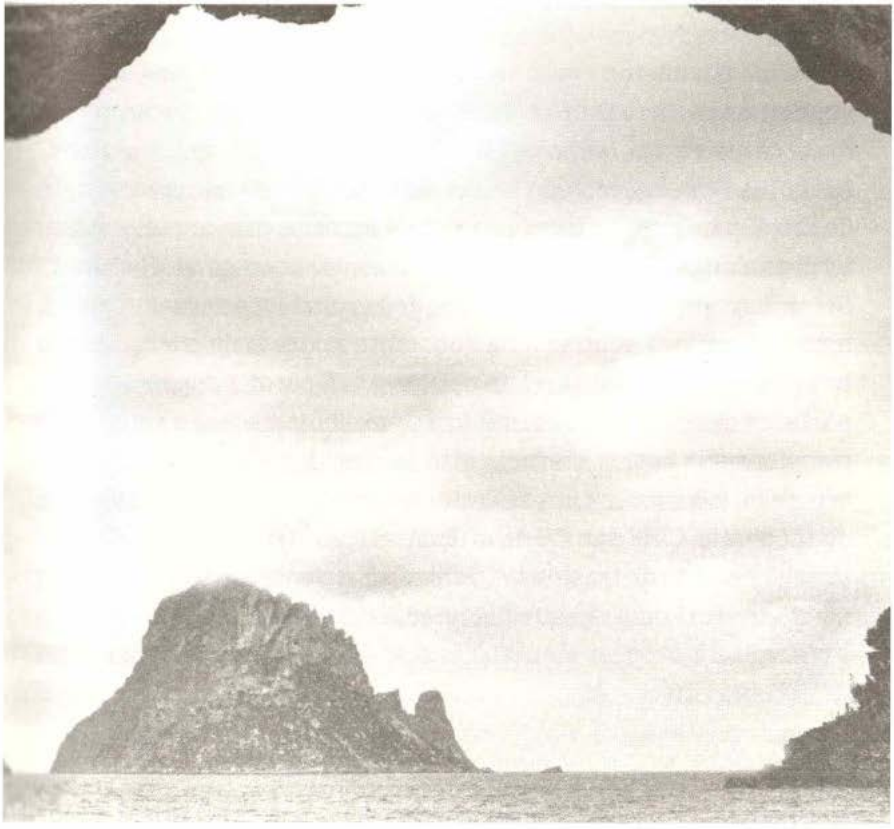

– Hei!, trezește-te!

Doar nu eram tâmpit, așa ceva nu visezi în fiecare noapte.

Dar era ziuă.

– Haide, hopa-sus! continuă ea. Așa cum era, goală și îngenuncheată lângă mine, am întins mâna ca în somn și am cuprins-o de talie. S-a răsucit, sărind în picioare:

– Nu profita, purcel! apoi strigă: Myra, micul nostru Tarzan este yoghin, se trezește *de jos în sus*! Vino să vezi!

Kwilly rânji cu îngăduință, iar Myra izbucni în râs:

– E-n regulă, Alice, domnul prezintă semne de sănătate. Îl trimitem la vânătoare.

Am realizat că sunt rupt de foame și m-am ridicat în capul oaselor. Pe insula asta nu se găseau nici râme. Am întrebat:

– Unde-i ambarcațiunea?

Mă priveau fără să scoată o vorbă.

Insula Darlington era și ea în topul ciudățeniilor. Acoperită cu o vegetație specifică zonelor de litoral (predominând ierburile acelea înalte canistebrazi, *Herba celesta*), pe ea nu trăia nicio specie animală. *NICI UNA*. Stăteam acolo, în umbra străvezie a trunchiurilor legănate de briză, și ne tot întrebam, ca de un an încoace, care ar putea fi factorul ce alungă vietățile umblătoare din zonele ocupate de „Herba-cî". Ne aminteam cu aceeași stupoare de rezultatele analizelor: planta asta nu conținea și nu emana substanțe toxice și, în esență, putea hrăni un erbivor local. Nu și un om. Ne-am fi putut îndopa cu oricare părticică de *Herba*, însă ea ar fi fost apoi eliminată fără a suferi vreo transformare; în plus, prezența ei în stomac ar fi declanșat un calvar la care nu era cazul să ne gândim acum, aveam destule alte subiecte de meditație: CINE sau CE ne aruncase acolo, pe plajă, dezbrăcați la piele și văduviți de „țestoasă", vehiculul acela minunat, un eșantion din confortul Bazei noastre? Și ne mai întrebam cam ce interval de timp ar fi trebuit să rezistăm aici, fără hrană și apă, așteptând o echipă de salvare.

Așteptând! Eram după o primă noapte, în care frigul ne făcuse să sapăm o groapă ca un cuib și, ignorându-ne total unul altuia goliciunea, cel puțin aparent, ne lipiserăm trup de trup, căzând până la urmă în același somn bolnăvicios. Dormisem lângă Alice Qwin, cea mai frumoasă femeie care pășise vreodată pe planeta asta, dar și cea mai rigidă în principii. Nu aș dori nici unui alt bărbat o așa experiență.

Când spun „principii", mă gândesc la Evul Mediu. Personalul Bazei noastre, format din o sută douăsprezece suflete, nu era împărțit în cupluri stabile și aproape fiecare femeie se culcase cu aproape fiecare bărbat, parcă ne-am fi agățat de ideea că, în pustietățile astea, e bine să știi totul despre cei cu care împarți dorurile și necazurile de tot felul. Aveam toți nevoie de asta, mai ales la început, când lungile gărzi, formale și plicticoase, ne măcinau nervii.

Ei bine, Alice Qwin era „călugărița" misiunii GELUSIA 5. O vreme chiar se zvonise că n-ar fi om, ci un utilaj de supraveghere sau ceva în genul ăsta. Iar eu, sărmanul, dormisem lipit de pielea fierbinte și doldora de chemări a „utilajului".

– Neața!

Visam?

Kwilly îmi rânjea larg, așezat pe vine la marginea gropii-cuib. L-am întrebat dacă a găsit ceva comestibil. Nu găsise.

Am ieșit din groapă, m-am uitat în lungul plajei. Departe, silueta lui Alice Qwin se profila nemișcată pe nisip și cer. Părea o zeiță a mării venită în concediu.

– A fost bine azi-noapte? insinuă tuciuriul, cu același rânjet.

– Mi-e al dracului de foame, Kwil, i-am răspuns. Ce facem?

– Sacrificăm pe unul dintre noi. Tragem la sorți. Uite!

Avea în mână patru bețișoare sticloase. Am râs amândoi.

Cerul verde-albastru ne acoperea cu indiferența unui capac de cratiță. Zăceam pe nisip umăr lângă umăr, gândindu-ne că ne facem siesta în răcoarea unei zile de septembrie târziu. Răsuceam între degete câteva fire de *Herba celesta* rupte de la rădăcina unei tulpini fără capăt.

– Șaizeci de mile cu pluta?? Nu ești normal! mă gratulă Myra pentru idee.

Avea niște ochi stranii.

M-am uitat și la ceilalți: răsturnați pe spate, se îmbătau cu cer.

– Nu, continuă Myra. Cu cât lenevim mai mult, cu atât rezistăm mai mult. Să cauți ceva cu care să tai trunchiuri, să le duci la apă, să le legi unul de altul, să încropești o pânză din frunze, asta înseamnă efort. Oricum, or să ne caute.

– Sigur, aprobă Kwilly. Dacă stăm așa, nemișcați, o să rezistăm mai mult. Vor înțelege că ni s-a întâmplat ceva, ne caută ei până la urmă.

Savantul rațional!

Alice Qwin tăcea.

– Tu ce spui? am întrebat-o.

Nu mi-a răspuns, închisese ochii, părea că doarme. Poate chiar dormea. Sau poate că *eu* eram cel care doarme, acolo, departe, întins într-unul din fotoliile de serviciu sau în liniștea camerei mele din modulul 7. Sau poate nici nu eram adevărat, ci un gând rătăcind prin mintea plantelor ăs-tora, dacă aveau așa ceva.

M-am ridicat greoi și m-am îndreptat spre liziera de tulpini înalte și mladioase. Aveau dreptate? Poate. Dar nu suportam să zac așa, vegetând în așteptarea unei salvări, nici măcar ca idee.

Am ochit câteva trunchiuri potrivite, am căutat o rocă dură, o piatră din care să îmi pot confecționa ceva în chip de topor. O slăbiciune firească îmi înmuia gesturile, siguranța, voința: foamea și setea îmi dădeau târcoale. M-am lăsat la umbră, trebuia să mă adun. Acum nu aveam nevoie de întrebări, îmi trebuiau certitudini. Și de-astea găseam peste tot, erau chiar prea multe: slăbiciunea, foamea, setea...

De fapt, foamea era o simplă senzație. Puteam termina pluta până în zori, nopțile pe Gelusia erau foarte luminoase. Frigul nu mă mai speria – aveam să mă încălzesc muncind. Foamea și setea...

Dacă stăteam să mă gândesc bine, organismul meu avea rezerve pentru cel puțin două sute de ore, adică rezerve apte să mă mențină activ și cu judecata întreagă pe parcursul acestui interval. Dacă viitoarea plută ar fi menținut o viteză de două mile pe oră, nu aveam nevoie decât de treizeci de ore ca să ating țărmul continentului. Puteau fi și cincizeci de ore, îmi puteam permite.

În corpul meu începuseră deja să fie luate măsurile de adaptare: din abdomen îmi parveneau zgomote misterioase. Am repetat stomacului povestea cu senzațiile. Mi-a răspuns ghiorăind semnificativ. N-am insistat: câțiva pași mai încolo, printre trunchiurile translucide, se zăreau răsărite din nisip muchii de piatră.

Am găsit un bolovan striat, l-am înșfăcat și l-am izbit cu nădejde într-un colț de stâncă. Am ales câteva așchii potrivite ca mărime și destul de tăioase. Trebuia să mă grăbesc, Socrate avea, poate, și alte treburi decât să-mi lumineze talentele ascunse; cu toate că, eram ferm convins, nu văzuse niciodată până atunci un om al cavernelor în exercițiul funcțiunii.

Steaua cu nume de înțelept trăgea binișor spre apus când m-am prăbușit alături de cele trei victime – trei trunchiuri de *Herba celesta*, mai exact un sfert din viitoarea plută. Aveam palmele pline de bășici

sparte și de tot felul de usturimi și amorțeli. Mă durea și sufletul, căci mai aveam de sacrificat alte opt-nouă astfel de minunății vegetale – și erau al naibii de greu de doborât. Asta pentru că nu puteam folosi planta în întregime, ci doar câțiva metri din vârf, unde tulpina era goală pe dinăuntru aidoma trestiilor de pe Pământ.

Eram trudit și m-am întins pe jos, lăsându-mi ochii să se închidă în vreme ce ascultam zumzetul chimic al mușchilor mei extenuați. Cred că zumzetul ăsta m-a adormit.

Când am deschis iarăși ochii, senzația că sunt urmărit avu efectul unei cafele din cele tari. Noaptea străvezie a Gelusiei mă încuraja cu cerul ei stropit sârguincios cu stele, roiuri-roiuri. M-am ridicat și am privit atent în jur: doar trunchiuri sticloase, lăsând pe solul nisipos umbre străvezii.

M-am răsucit brusc – în spatele meu nu era nimeni. Totuși... Am simțit în ceafă răsuflarea brizei. Alice Qwin, ce făcea oare *acum* Alice Qwin?

Ei bine, voi doborî câteva exemplare de *Herba* și voi construi pluta aceea. Liniștea era apăsătoare. Am ochit câteva trunchiuri zdravene, am înșfăcat piatra cea tăioasă, am început lucrul.

Mergea greu. Ca o răsuflare străină, briza – și-a schimbat direcția?? Lovitura lui Kwilly găsi locul gol, în rostogolire scăpasem piatra, ce naiba faci?! am strigat, dar Kwilly ataca din nou și nu putea fi adevărat, m-am răsucit, matahala zbură pe lângă mine încasând-o la carotidă, eram în picioare și el se oprise luând în brațe și-n față un trunchi de *Herba*, s-a întors către mine rânjind zgâriat, m-am aplecat fulgerător, piatra l-a pocnit în plin crăpându-i rânjetul și înmuindu-i mădularele, Kwilly se prăbușea... când cineva m-a apucat de picioare, cădeam sub ochii Myrei, talpa ei goală țintindu-mi gâtul și crescând, crescând, alunecând pe antebrațul meu, cu mâna cealaltă i-am prins glezna într-un clește răsucitor, cădea peste mine și mi-am smuls picioarele din strânsoare, croind-o cu tăișul palmei într-o detentă disperată, i-am simțit coastele plesnind spre adâncul pieptului și sfârtecând cam tot ce-au găsit în cale, o strălucire scurtă, Alice Qwin ridicându-se și ținând în

pumn o așchie sticloasă, am văzut arcul sclipitor al loviturii și l-am frânt cu o izbitură de picior, am izbit iar, în plin, Alice Qwin se răsturnă pe spate cu pieptul zdrobit, în ochii ei larg deschiși mai licăreau doar stelele cerului...

Tremuram tot. Myra zăcea frântă într-o poziție nefirească, Alice Qwin rămăsese ca răstignită, cu ochii plini de stele. Kwilly horcăi într-o convulsie moale, apoi încremeni și el. Am vomat lung tot nimicul din stomac și, clătinându-mă, am pornit în direcția unde bănuiam că e plaja. M-am împiedicat de câteva ori. Pe urmă noaptea s-a răsucit în jurul meu, cu pădure și cer cu tot, stingându-mi gândurile.

Lumina aceea mă orbea. Parcă fusesem golit de tot ce aveam prin mine și băgat într-un rotisor. Am întors capul și, printre trunchiurile de *Herba*, am zărit marea.

Socrate era la zenit și mă prăjea mai departe, metodic. L-am înjurat copios, pe el și pe toți ceilalți sori, m-am ridicat și am luat-o spre plajă. Simțeam furnicături prin tot corpul.

În „cuib", Alice Qwin, Myra și Kwilly somnolau cu pieile încinse de dogoare. M-am bălăbănit până la apă, m-am tolănit în undele limpezi, cred că au ieșit aburi. O colonie de insecte nevăzute executa pe pielea mea o coregrafie complexă, mii și milioane de picioruțe se alergau în sus și-n jos; un masaj, parcă, și era aproape plăcut.

M-am întors la „cuib". Rămăseseră așa cum îi lăsasem. Cu ochii închiși, negroteiul bâiguia un soi de conferință. Alice Qwin și Myra bolboroseau și ele, când și când, cam în aceeași gamă. Ceva nu era în regulă cu ei, nu-mi dădeam seama ce.

Apoi am înțeles: nu transpirau. Pielea li se acoperise cu un fel de solzișori minusculi. Mi-am inspectat propria epidermă: aceiași solzișori. Și refuzau să se cojească.

Numai aveam decât să așteptăm. Poate că și Baza noastră, Pământul și celelalte nici nu existaseră vreodată. M-am surprins privind profilul Myrei: nu i-l mai recunoșteam.

Era iarăși ziuă.

Am auzit toți patru bâzâitul știut al „țestoasei". Ne-am ridicat din cuib în același timp, știam ce aveam de făcut. Fâlfâiam alene din aripi, apropiindu-ne de ambarcațiune.

Din gura sasului prorei, Kwilly ne făcea semne cu șapca.

(din volumul *CIMPANZEII ALBAȘTRI și alte povestiri* – în curs de apariție).

robert silverberg
caliban

La asfințit au programat o oră de ploaie roșie și
verde și l-am întrebat pe senatorul Mandragore
despre modul în care am fost adus în această
epocă. Am fost transportat în timp? Adică,
ființa mea fizică a fost purtată din *atunci* în *acum*?
Sau murisem și fusesem păstrat
într-o criptă criogenică,
până când ei mă resuscitaseră și mă înnoiseră?

TOȚI ȘI-AU SCHIMBAT CHIPURILE DUPĂ UN MODEL STANDARD.

Este ultimul lucru, care nu trebuie confundat cu ultimul Lucru. Ultimul Lucru sunt eu. Ultimul lucru, ultima modă, ultima nebunie pentru ei este să-și schimbe fețele după un model standard. Nu știu cum se face, dar bănuiesc că-i ceva genetic, cu ARN și ADN. Retroactiv însă. Toți au păr blond, ondulat și ochi albaștri, scânteietori. Chipuri prelungi, cu pomeții obrajilor accentuați. Chiar și negrii sunt așa: buze subțiri, ochi albaștri, păr blond, ondulat. Acum, toți seamănă între ei. Brava lume arianizată. Întreaga noastră planetă. Cu excepția mea! A mea-a-a-a!

Sunt imperfect. Sunt mânjit. Sunt de neiertat. Sunt ultimul Lucru.

Vrei să te-mpreunezi cu mine? a întrebat Louisiana. Ești atât de ciudat. Ești atât de frumos! Oh, cât te doresc, ființă străină care vii dintr-un timp străin! Orificiile mele îți aparțin.

Oferta era meritorie. Am stat puțin pe gânduri, reflectând că ar putea să încerce să mă înjosească. În cele din urmă, am anunțat-o că accept. Am mers la un copulatorium public. Louisiana este mai înaltă decât mine și părul ei este un torent de aur tors. Are ochii albaștri și chipul prelung. Cred că are în jur de douăzeci și trei de ani. În copulatorium și-a dizolvat hainele și a rămas goală înaintea mea. În ziua aceea purta părul pubian blond, iar pântecele îi era neted și tare. Sânii îi erau rotunzi și ușor alungiți, cu sfârcurile foarte mici. Dă-i drumul, a spus ea, dizolvă-ți hainele.

Mi-e teamă, i-am răspuns, pentru că am un trup urât și-ți vei bate joc de mine.

Nu ai un trup urât, a spus ea. Este ciudat, dar nu-i urât.

Este urât, am insistat eu. Am picioarele scurte și curbate în afară, iar coapsele îmi sunt musculoase. Sunt acoperit peste tot de păr negru. Ca o maimuță. Iar pe burtă am o cicatrice hidoasă.

O cicatrice?

Când mi-au scos apendicele, i-am explicat.

Asta a excitat-o mai mult decât orice probabilitate. Sfârcurile i s-au întărit și s-a îmbujorat la față.

Apendice? Ți-au scos apendicele?

Da, am spus, pe când aveam paisprezece ani, și am rămas cu o cicatrice roșie și urâtă pe abdomen.

În ce an se întâmpla asta? a întrebat ea.

Cred că în 1967, am răspuns.

A izbucnit în râs, a bătut din palme și a început să danseze în jurul încăperii. Sânii îi săltau în sus și în jos, dar, în curând, părul ei lung și mătăsos i-a acoperit, lăsând să se întrevadă numai sfârcurile roz, ca niște năsturei. 1967! a strigat ea. La paisprezece ani! Ți-au scos apendicele! 1967!

Apoi s-a întors către mine și a rostit: Cred că în 1967 s-a născut bunicul meu. Cât de vechi ești! Bunicul spiral de partea contra-moleculară. Nu-mi dădusem seama că ești atât de vechi.

Vechi și urât, am spus eu.

Nu urât, doar ciudat, a spus ea.

Ciudat și urât, am spus eu. Ciudat de urât.

Noi credem că ești frumos, mi-a răspuns Louisiana. Acum, vrei să-ți dizolvi hainele? Nu mi-ar plăcea să mă-mperechez cu tine îmbrăcat.

Uite, am zis și m-am expus cu îndrăzneală. Picioarele crăcănate. Pieptul păros. Stomacul cicatrizat.Umerii musculoși, gâtul scurt. Îmi văzuse fața strâmbă, îmi putea vedea la fel de bine și trupul. Dacă asta dorește.

S-a aruncat asupra mea, gemând și icnind.

Cum arăta Louisiana înainte de schimbare? Avea părul tern în șuvițe buze groase nas coroiat sprâncene negre stufoase fără bărbie respirația mirositoare un sân mai mare decât celălalt platfus dinți stricați perișori negri în jurul sfârcurilor buric proeminent prea multe gropițe în fese

coapse slăbănoage vene groase și albastre pe pulpe urechi clăpăuge? Pentru ca apoi să-i facă tratamentul de omogenizare și să rezulte ființa aurie de astăzi? Cât a durat? Cât a costat? Guvernul a finanțat operațiile? Au fost implicate corporații? Cum s-au desfășurat lucrurile în țările socialiste? A existat cineva care să nu dorească să fie transformat? Poate că Louisiana s-a născut chiar așa. Poate că frumusețea ei este naturală. În orice societate există câțiva cu frumusețe naturală.

Dr. Habakkuk și senatorul Mandragore au petrecut multă vreme cu mine în Palatul Oglinzilor. Mi-au așezat pe cap o cască din plastic verde, astfel încât toate cuvintele mele să se înregistreze cu tonul și intensitatea exacte. Vorbește-ne, au spus. Suntem fascinați de accentul tău străvechi. Ne extaziază mirosurile tale primitive. Îți dai seama că ești unicul reprezentant al coșmarului din care ne-am trezit? Povestește-ne, m-a îndemnat senatorul, despre civilizația voastră brutală și competitivă. Descrie-ne detaliat distrugerea mediului. Explică-ne natura rivalităților naționale. Compară metodele conducerii politice din Uniunea Sovietică și Statele Unite. Analizează implicațiile sociologice ale primului zbor spre Lună. Dorești droguri psihedelice? Louisiana ți s-a părut satisfăcătoare sexual? Ne bucurăm că te avem aici. Te considerăm o avuție spirituală unică. Vorbește-ne despre ieri-urile de ieri și te vom asculta atenți și fascinați.

Louisiana spune că are optzeci și șapte de ani. Trebuie s-o cred? Emană prospețimea primăverii. Nu, insistă ea, am optzeci și șapte de ani. M-am născut la 11 martie-alternativ 2022. Asta te deprimă? Te sperie vârsta mea? Vezi ce piele netedă am? Vezi cum îmi strălucesc dinții? De ce ești atât de tulburat? La urma urmei, sunt mult mai tânără decât tine.

Am înțeles că, în unele cazuri, marea transformare a necesitat operații chirurgicale complexe. Transplante de cornee și rearanjarea structurii faciale. Multe organe au fost schimbate. Oamenii aceștia n-au multe caracteristici de permanență. Își modifică întruna părți din corpurile lor,

pentru alte părți, noi și îmbunătățite. Mi s-a spus că la unele grupări mai avansate a devenit curentă utilizarea interfețelor cu membre mecanice, pentru ca noile brațe și picioare să poată fi cuplate direct. Într-adevăr, este o epocă uluitoare. Cu toate acestea, femeile lor par a se împreuna în aceleași feluri: genunchii sus coapsele desfăcute, pe partea dreaptă cu piciorul stâng îndoit, spatele la bărbat și genunchii ușor îndoiți etc. etc. etc. S-ar fi putut crede că în atâta timp ar fi fost în stare să inventeze ceva nou. Poate însă că posibilitățile de inovare în domeniul erotic sunt limitate. Pot sugera ceva? Ce-ar fi dacă femeia și-ar decupla ambele brațe și ambele picioare, oferindu-i bărbatului numai trunchiul? Neajutorată! Vulnerabilă! Chintesența feminității! Va trebui să vorbesc cu Louisiana. Ghinionul meu ar fi ca brațele și picioarele ei să nu se decupleze.

În prima para-miercuri din fiecare lună, locotenentul Hotchkiss îmi ține lecții de respirație în imersie. Mergem la unul din cele mai adânci subniveluri ale Clădirii Extravagante, unde există o piscină specială,

hiperoxigenată, exclusiv pentru începători, rotundă și deloc adâncă. Apa scânteiază ca opalul. De obicei, bazinul este ticsit de copii, dar locotenentul Hotchkiss aranjează să pot avea ore privat, deoarece mă sfiesc să mi dezvălui trupul. Lecțiile seamănă perfect între ele. Locotenentul Hotchkiss coboară pe scara lină care duce în bazin. Este mai înalt decât mine, are părul auriu și ochii albaștri. Uneori, întâmpin dificultăți în a-l deosebi de dr. Habakkuk, sau de senatorul Mandragore. Într-un moment de pauză, locotenentul îmi destăinuie că are nouăzeci și opt de ani, și deci nu-i tocmai contemporan cu Louisiana, deși ea a făcut aluzia că, în trecut, l-a permis de mai multe ori locotenentului să-i fertilizeze ovulele. Mă îndoiesc însă, deoarece în epoca actuală reproducerea este destul de rară și ce probabilitate există ca ea să-i fi permis locotenentului să facă asta de mai multe ori? Presupun că ea crede că, spunându-mi asemenea lucruri, îmi va deștepta sentimente de gelozie, știind că anticii primitivi erau adesea geloși. Locotenentul Hotchkiss începe să intre în apă. Îi ajunge la ombilic, la pieptul lat și spân, la gât, la bărbie, la nările subțiri

și sensibile. Se afundă și se deplasează pe fundul bazinului. Prin apa de opal, văd cum îi scânteiază părul auriu. Rămâne sub apă opt sau douăsprezece minute, ridicând uneori mâinile, pentru a-mi indica unde se află. Apoi iese la suprafață. Din nări îi curge apă, dar nu pare să se sufoce. Haide, îmi spune. O poți face și tu. Este pe atât de simplu pe cât pare. Mă cheamă spre scară. Orice copil o poate face, mă asigură el. Totul este o chestiune de curaj și autocontrol. Clatin din cap. Nu, rostesc eu, trebuie să fie ceva în legătură cu modificările genetice. Plămânii mei n-au posibilitatea de-a lucra în apă, așa cum bănuiesc că au ai tăi. Locotenentul râde. Haide, haide, intră în apă. Cobor pe scară. Cum mai sclipește și scânteiază apa! Îmi ajunge la ombilic, la pieptul acoperit cu păr negru, la gât, la bărbie, la nările late și groase. Respir, mă înec și tușesc; mă reped în sus pe scăriță, zbătându-mă să ajung la aer. Cu apa ca un plumb în plămâni, mă prăbușesc epuizat pe pardoseala de marmură și plâng, Nu, nu, nu, e imposibil. Locotenentul Hotchkiss vine lângă mine. Trupul lui este fără cusur. Îmi spune: Trebuie să încerci să-ți dezvolți atitudinea corespunzătoare. Totul se datorează prejudecăților tale. Să te gândești mai pozitiv la respirația subacvatică. Nu-ți dai seama că reprezintă un pas evolutiv important, unul dintre lucrurile acelea măreațe și glorioase care ne separă specia de australopiteci? Haide sus. Încearcă din nou. Tot timpul, gândește-te pozitiv. Poartă în minte deosebirea dintre tine și strămoșii noștri sălbatici. Intră. Hai. Hai. Și eu intru. Iar după câteva clipe, țâșnesc din apă tușind și scuipând. Asta se întâmplă în prima para-miercuri din fiecare lună. Același lucru de fiecare dată.

Când vorbiți la telefon și legătura se întrerupe brusc, nu vă temeți că persoana de la celălalt capăt al firului va crede că i-ați închis telefonul? O suspectați pe ea c-a întrerupt legătura? Asemenea probleme sunt necunoscute aici. Oamenii aceștia vorbesc foarte puțin la telefon. Uneori Louisiana afirmă că în această epocă am depășit simpla comunicare.

În ochii mei, oamenii aceștia își prezintă epoca strălucitoare de plastic în perspectiva istorică optimă. Ei trebuie s-o vadă ca fiind prezentul,

care este întotdeauna același. Dar pentru mine, ea reprezintă viitorul, așa încât ocup poziția paralaxei adevăratului observator: eu pot spune, cândva era așa și acum este *așa*. Ei îmi prețuiesc acest dar. Mă apreciază. Oamenii vin de pe alte continente ca să-mi atingă chipul cu degetele. Îmi spun cât de mult îmi admiră asimetria. Și-mi pun multe întrebări. Cei mai mulți mă întreabă însă despre epoca lor. Întrebări precum:

Te ispitește să fii păstrat în biostază?

Centrala de fuziune te-a copleșit prin posibilele implicații ale puterii ei?

Poți defini interconexiunea creier-calculator ca fiind o experiență extatică?

Ești de acord cu modificarea sistemului solar?

Desigur, mai există și cei ca dr. Habakkuk și senatorul Mandragore, care cer și mai mult capacităților mele critice. Ei pun întrebări precum:

Durata scurtă a vieților voastre a fost un obstacol în calea dezvoltării instinctelor morale?

Găsești degustătoare standardizarea chipurilor?

Care ți-a fost răspunsul emoțional la vederea excrementelor unor animale sălbatice pe străzi?

Poți cuantifica intensitatea sentimentelor tale referitor la perenitatea instituțiilor omenești?

Fac ce pot ca să le servesc necesitățile. Adesea îmi este greu să le răspund în moduri lesne de înțeles, dar mă străduiesc. Uneori mă întreb dacă nu i-ar fi ajutat mai mult chestionarea unui Neanderthalian. Sau a unuia dintre australopitecii locotenentului Hotchkiss. Poate că nu sunt suficient de primitiv, deși am și eu charisma mea.

Prima zi a fost înspăimântătoare. Am văzut unul dintre ei, cu chipul prelung și toate chestiile celelalte, și l-am putut accepta, dar, tocmai atunci, un altul a intrat în odaie, să-mi facă o injecție, și semăna perfect cu primul. Gemeni, am gândit, doctorii mei sunt gemeni. Apoi a sosit al treilea, al patrulea și al cincilea. Aceeași față, aceeași față de căcat. Închipuiți-vă disperarea mea, eu cu nasul borcănat, cu dinții neregulați, cu sprâncenele împreunate, cu obrajii ciupiți de vărsat, zăcând în

mijlocul adunării aceleia de perfecțiune. M-am simțit cu totul nelalocul meu. Până atunci nu mă interesase niciodată cum arătam – la urma urmelor, este o lume imperfectă și toți avem neajunsurile noastre, însă nenorociții ăștia n-aveau nici măcar un defect și-mi venea greu să accept situația. M-am crezut inteligent, am spus: Sunteți cópii ale aceluiași șablon genetic, nu? Progresele înregistrate în medicină au făcut posibilă multiplicarea infinită a informației genetice și voi cinci aparțineți aceleiași clone, așa-i? Câțiva dintre ei mi-au răspuns: Nu, nu-i așa, în realitate nu există nicio legătură între noi, dar în meta-săptămâna trecută am decis, în mod independent, să ne standardizăm înfățișarea conform actualului model favorit. După aceea, alți trei-patru au intrat în cameră, să se uite la mine.

La început îmi repetam într-una: *În țara frumosului, urâtul este împărat*.

Louisiana a fost prima cu care am avut o legătură sexuală. Am mers frecvent la copulatoriumul public. Se excita ușor și era destul de pătimașă, deși, după câteva luni, prietena ei, Calpurnia, m-a informat că Louisiana lua droguri provocatoare de orgasm înainte de a se împreuna cu mine. Am întrebat-o pe Calpurnia care era motivul și a devenit stânjenită. Furios, am trântit-o și m-am aruncat peste ea. Da, a strigat, violează-mă, siluiește-mă! Contracțiile ei viguroase m-au uluit. În dimineața următoare, Louisiana m-a întrebat dacă am observat cum, înainte de contactul nostru sexual, Calpurnia a înghițit o pastilă purpurie micuță. Chipul Calpurniei este identic cu al Louisianei, dar sânii îi sunt mai depărtați. De asemenea, am avut relații sexuale cu Helena, Amniota, Drusilla, Florinda și Vibrissa. Înaintea fiecărei împreunări, le întreb cum le cheamă, ca să nu fac greșeli.

La asfințit au programat o oră de ploaie roșie și verde și l-am întrebat pe senatorul Mandragore despre modul în care am fost adus în această epocă. Am fost transportat în timp? Adică, ființa mea fizică a fost purtată

din *atunci* în *acum*? Sau murisem și fusesem păstrat într-o criptă criogenică, până când ei mă resuscitaseră și mă înnoiseră? Sau, poate, sunt o reconstrucție genetică totală, obținută din câteva fragmente de țesut somatic străvechi, descoperite în vreo urnă barocă? Poate reprezint doar interpretarea simulată și stilizată a unui bărbat din secolul XX, produsă de un calculator. Cum s-a procedat, senatorule? Cum s-a procedat? Ploaia a încetat. Lăsând băltoace elegante, de nuanțe încețoșate, în locurile pentru băltoace.

Plimbându-mă pe bulevardul Venus, braț la braț cu Louisiana, mi s-a părut că am zărit alt bărbat cu chip asemănător mie. A fost doar o străfulgerare: o figură întunecată, sprâncene groase, peri pe obraji, capul aplecat sfidător înainte între umerii masivi. A dispărut însă, după colț, înainte de a-l fi privit mai bine. Louisiana a sugerat că abuzam de halucinogene. Am mers la un teatru subacvatic și ea a înotat pe sub mine, ca un peștișor de aur, iar luminile rotative i-au sclipit pe globurile feselor.

Aceasta, mi-a spus Vibrissa, este o demonstrație a augmentării capacității mentale. Vreau să-ți arăt dimensiunile potențialului uman. Citește-mi orice pasaj dorești din Shakespeare, iar eu ți-l voi repeta cuvânt cu cuvânt și apoi îți voi oferi analiza textului. Încercăm? Bine, am incuviințat, am atins ușor cu unghia cubul Shakespeare, textul a apărut și am citit cu glas tare, *Tot ce cutează-un om, cutez: Tu vino-n chip de urs păros din ghețuri, De rinocer, de tigru din Hircana, Ia-ți orice-nfățișare-afară de-asta, Și nervii-mi vajnic nu vor tremura*[1]. Imediat, Vibrissa mi-a recitat fără greșeală versurile și le-a interpretat ca dovezi ale invidiei penisului, oferind referințe din Seneca și Strindberg. Am fost impresionat, totuși niciodată n-am fost ceea ce numiți un intelectual.

[1] *Macbeth*, actul III, scena 4 – MACBETH: *Tot ce cutează un om, cutez:/ Tu vino-n chip de urs păros din ghețuri,/ De rinocer, de tigru din Hircana,/ Ia-ți orice-nfățișare afar' de asta,/ Și nervii-mi vajnic nu vor tremura./ Fii iarăși viu și-nfruntă-mă-n pustie/ Cu spada ta: de mă codesc și tremur,/ Numește-mă un păpușoi de fată./ Afară, umbră groaznică, afară,/ Bat jocură fără de trup!* – Traducere de Ion Vinea (n. red.).

În ziua evenimentelor lunecării-pe-zăpadă, am văzut, în mod clar și fără posibilitate de ambiguitate sau confuzie, doi indivizi separați care-mi semănau. Oare mai importă din cei aidoma mie pentru amuzament? Dacă-i așa, sunt nemulțumit. Mă încântă statutul de unicat.

I-am spus doctorului Habakkuk că doresc să solicit transformarea la norma facială a societății. Fă-mi, i-am zis, transplantul, sau manipularea genetică, sau ce-o fi. Vreau să fiu blond, să am ochii albaștri și trăsăturile regulate. Vreau să arăt ca tine. Dr. Habakkuk a zâmbit larg și a clătinat din capul tânăr și auriu. Nu, mi-a spus el. Iartă-ne, dar ne placi așa cum ești.

Uneori visez lumea dinainte, mă gândesc la automobile și la pastramă, la impozite, gălbenele și coșuri, la asigurări și la venitul național brut. Îmi includ printre amintiri copilăria părinții nevasta dentistul fiica mai mică biroul periuța de dinți câinele umbrela tipul favorit de bere ceasul robotul telefonic vecinii fonograful ocarina. Toate acestea au dispărut. În copulatorium, izbindu-mi carnea de a Drusillei, mă întreb dacă ea n-ar putea fi una dintre urmașele mele. Undeva, în această civilizație, trebuie să am urmași, și de ce n-ar fi tocmai ea? Ea îmi cere să execut un act simultan de perversiune orală și-i explic că n-aș putea face așa ceva cu propria mea stră-strănepoată.

Considerând natura extraordinară a stresului impus asupra mea, cred că de cele mai multe ori rămân destul de calm. Continui să fiu stânjenit de aspectul meu, dar pretind contrariul. Adesea umblu gol, așa cum

fac ei. Dacă nu le plac membrele mele neproporționate sau părul de pe corp n-au decât să nu privească.

Uneori râgâi, mă scarpin sub braț sau fac alte lucruri primitive pentru a le reaminti că eu sunt omul autentic provenit din antichitate. Deoarece acum nu mai există îndoiala, am imitatori. Sunt cel puțin cinci. Calpurnia neagă, dar nu sunt naiv.

Dr. Habakkuk a anunțat că pleacă în vacanță în Carpați și se va întoarce după 14 iunie-surogat. În această perioadă de nevoile mele se va ocupa dr. Clasp. Acesta intră în apartamentul meu și remarc uluitoarea lui asemănare cu dr. Habakkuk. Mă întreabă: Dorești ceva? și-i spun că vreau să mă opereze, ca să arăt ca toți ceilalți. Îi zic că m-am săturat să par bestial și primitiv. Spre surprinderea mea, dr. Clasp îmi surâde călduros și spune că se va ocupa imediat de cele necesare, deoarece altfel ar încălca principiile sale potrivit cărora nici un organism nu trebuie lăsat să sufere. Sunt dus în sala de operație și mi se administrează un anestezic amar. După un timp sunt trezit și transportat într-o încăpere cu oglinzi, să mă admir. Așa cum am cerut, m-au refăcut în unul dintre ei, blond, cu ochi albaștri, trup suplu și agil și chip superb de simetric. Dr. Clasp a apărut după o vreme și, stând unul lângă celălalt, păream gemeni. Cum îți place? m-a întrebat. Mi-au dat lacrimile și i-am spus că era cea mai frumoasă clipă din viața mea. Dr. Clasp m-a strâns de umăr și a rostit, De fapt, nu sunt dr. Clasp, ci dr. Habakkuk și n-am plecat nici măcar pentru o clipă în Carpați. Episodul acesta a fost o fațetă a analizei pe care o facem șablonului tău de răspunsuri.

Louisiana a fost uluită de aspectul meu schimbat. Tu ești cu adevărat el? m-a întrebat întruna. Tu ești cu adevărat el? O să-ți dovedesc, i-am răspuns și am pătruns-o cu vechiul meu elan preistoric, gâfâind și mușcându-i sânii. Ea s-a eliberat cu o mișcare scurtă din pelvis și a fugit din odaie. N-o să mă mai vezi niciodată, mi-a strigat, dar eu am înălțat din umeri și am spus: Și ce dacă? Pot vedea altele ca tine. N-am mai văzut-o niciodată.

Așa că s-au schimbat toți după noul model standard. Transformarea s-a petrecut gradat, în câteva luni, dar acum a luat sfârșit. Sprâncenele lor groase, obrajii ciupiți de vărsat, piepturile păroase. Este ultimul lucru. Mă strecor pe străzile aglomerate și văd numai chipuri care-mi oglindesc urâțenia. Însă, desigur, eu nu mai sunt urât. Sunt simetric, sunt perfect și sunt unic. Nu-l pot găsi pe dr. Habakkuk iar dr. Clasp se află în Pirinei; senatorul Mandragore a fost învins în alegeri. De aceea trebuie să rămân frumos. Merg printre ei. Toți sunt la fel. Buze groase dinți neregulați nasuri strâmbe. Cât îi disprețuiesc! Eu sunt cel de aur. Și toți râd de mine. Toți! Își bat joc de mine. De mine-e-e-e!

Traducere de MIHAI-DAN PAVELESCU

ROBERT SILVERBERG, *Caliban*, 1971

mihnea columbeanu

Mă mai zbat puțin, nu mă pot împăca
chiar atât de ușor cu sinuciderea Giovannei.
Nu reușesc decât să smucesc slab firele,
să dau cu piciorul în dulap și să fac câteva sticle
să cadă pe jos. Miros de spirt și de iod și de alte
câteva umple cabinetul. Sunt un pește în năvod.

* * *

– partea a doua –

Am scos din debara o valiză. Copiii încep să înghesuie în ea cărțile, de-a valma, cu neclintita lor nepăsare față de tot ce nu-i viu. Puțin contează că se mototolesc și se rup, câtă vreme mai pot fi citite. Pe cât de grijuliu le-au mânuit când încă îmi aparțineau, pe-atât de sălbatic le îngrămădesc acum, odată ce-s ale lor. Rareori citesc de două ori aceeași carte. Nu că ar avea o memorie perfectă, nici măcar n-o întrece în capacitate pe-a noastră – dar e uimitor de ordonată. Niciodată nu uită ceea ce le e de folos.

Sigur că nu i-ar deranja să mi le înapoieze, odată citite. Le-aș putea da cu împrumut doar. Totuși. Nu.

Acuma să mă simt și meschin, nu? Să mă simt și meschin, asta vreți?!?...

– Puneți-le totuși în ordine, măcar să se închidă valiza.

După care le-aduc a doua valiză.

Și-i las să și-o umple singuri.

Ca să n-o mai văd, în graba cu care le-aruncă morman în geamantane, să n-o văd iar, barbară, să n-o mai văd, în ei, *și în ei,* turma. Gloata. Măcar în ei nu.

Ducă-se

datoria...

ducă-se dracului de șui ce-s cu cine m-a pus să-i iau în casă

...nici chiar când au fost masacrați cinci sute de locuitori ai fostului lor cămin, în timp ce forțele de ordine făceau tot posibilul s-ajungă cât mai târziu la fața locului. Mi-a spus un pacient vechi de la interne că, la noi cel puțin, se dăduse discret dispoziție să se reducă la minimum orice

formă de asistență față de allani – socială, juridică, medicală... „Știți la cât s-a ridicat cifra anu-ăsta? Peste-o sută de milioane – mă-nțelegeți! Când au venit, nici cinci milioane, și mititei, și la locul lor, cum să nu-i ajuți? Da-n ritmu-ăsta, mâine-poimâine nu mai încăpem de ei nici noaptea-n pat – mă-nțelegeți ce vreau să spun!"

Dar ce să mai zici când vezi o bunicuță cu ochelari și părul alb ca vata, plimbându-și nepoțica bălăioară de mânuță prin parc, și cu un zâmbet poznaș pe buzele doar puțin-puțin crispate-n jos la colțuri, ridicând un bolovan prea greu pentru brațul ei firav (dar scopul dă putere, nu-i așa, Gree?) pentru a zdrobi țeasta unui pui de allan cât un pisoi, așezat pe bordura aleii și privind-o cu ochii lui limpezi și întrebători? Când vezi sute de respectabili cetățeni, mame și tați de familie în drum spre casă cu sacoșele doldora de cumpărături pentru cei dragi, opriți să admire fremătând cu ațâțare reținută sobru basculantele ce descarcă allani de pe cheiul râului? Vii – înmormântările în gropile comune tot ar păstra o urmă de decență, stive de mici statuete țepene îngrămădite de pluguri le buldozerelor, dar în râu... trupuri rostogolindu-se de-a valma, fără crâcnire, cascade de brațe și picioare presărate cu perechi de ochi imenși... Când cohorte de oameni ai muncii ies în timpul producției cu regulamentarul bilet de voie în buzunar ca să dea iama-n cel mai apropiat cămin și să îmbăieze locatarii în motorină pentru a aprinde un feeric foc de tabără ca-n nopțile de neuitat ale copilăriei? Caleidoscop de lumini, sarabandă de torțe vii alergând mute, *mute*, fără un țipăt, fără un singur geamăt, precum gândacii de bucătărie stropiți cu spirt medicinal aprins...

Gloata prinsese curaj. Gregarul, cireada. Haita triumfa.

Măcar întru nevolnica mea consolare că nu sunt singurul. Fiecare dintre noi poartă în adâncul său câte un semen de-al tău, fratele meu Gree. Sunteți o seminție paralelă, de astă dată deșteptată de sosirea lor. De felul lor de-a fi.

Odată dezlănțuit masacrul general, căminele au fost încercuite de trupe. Scandal de proporțiile unui război civil. Uluitor cât de mulți oficiali au susținut soluții „radicale" și numai datorită lui Fuhrmann

(care – între noi fie vorba – și-a petrecut adolescența la Mauthausen) s a putut ajunge la compromisul taberelor.

David și Cristian aduc valizele, urmați de frații lor.

– După ce le citim ți le trimitem înapoi, spune Kalvar, cu vocea aceea plată, straniu jenată, dintotdeauna când spun lucruri legate de obiceiurile noastre atât de străine pentru ei.

Deci

v-a dat Dumnezeu mintea a de pe urmă!

...au înțeles și asta?...

Sau... au „citit-o"?

Și-altele ce-ați mai citit, ai? Ce-ați mai citit voi și nu mi-ați spus????...

Giovanna mă ia de mână și pornește spre cabinet. O urmez nedumerit, cu sau fără voie. Din puterea lor uriașă combinată cu blândețea pe care nimic nu le-a putut-o nimici, ia naștere o fermitate de neînfruntat – cred că nici nu-și dau seama de asta.

Intrăm. Giovanna se întoarce spre ușă și o închide.

– Așază-te, îmi spune, fără să mă privească.

Tremură? N-am văzut niciodată vreun allan tremurând; frigul nu-l simt, frica îi face doar să-și mărească ochii...

Tremură.

Nu evita niciodată să mă privească. Putea sta ore în șir cu mine fără să mă privească, în modul cel mai firesc. Acum *evită* să mă privească.

Aștept. Ceva nelămurit a pus stăpânire și pe mine. Un fel de frică.

Soarele a ajuns în dreptul ferestrei. Perdelele revarsă o lumină plină, totul strălucește. Cabinetul e o baie de alb-auriu rece.

Ce-ai de gând cu mine, femeie?

Mai stă un timp în mijlocul încăperii, întoarsă într-o parte, cu ochii fixați undeva spre prag și brațele puțin depărtate de trup, pumnii flexați – crispați. Deodată se întoarce spre mine. Cu ochii în ochii mei.

CE E???

Se apropie, îmi atinge buzele cu buzele ei, PENTRU PRIMA OARĂ, și spune:

– Tu mă iubești.

Atât. Și la fel. Nemișcată. Cu ochii în ochii mei. Fix.

Și nu-mi trebuie nici o clipă mai mult ca să înțeleg că nu e vorba de iubire părintească sau frățească sau de orice alt soi, diferit de...

Știe.

Încă nu le descoperisem arta de a „citi". Îi dusesem la Lacul Negru, dornic să-i conving că munții noștri nu au nimic din pericolele lanțului central allan, de care nimeni nu îndrăznea să se apropie. Am avut destul de furcă până și-au învins cât de cât teama ancestrală în fața peisajului stâncos îmbibat de verdele închis sinonim, pe Alla, cu amenințarea. Până la urmă am reușit să-i mai liniștesc, i-am convins chiar să se scalde. Nu știau să înoate – apele Allei nu însemnau decât alte pericole fără număr. Odată ajunși pe Pământ, însă, deveniseră... plutitori – desigur! Apa îi ținea la suprafață și se jucau... se jucau, chiar și Giovanna și Kalvar, ca să nu mai vorbim de copii. Se jucau pentru prima oară în viața seminției lor – mi-am spus atunci că, totuși, ne datorează și câteva lecții frumoase. Își agitau brațele și picioarele, încercau să se scufunde, fascinați de adâncul negru în care, în sfârșit, nu-i mai pândea nici o gură ca o pâlnie palpitândă să-i înghită mistuindu-i încă vii și moi, nici o anemonă cu tulpina infinit de elastică putându-se alungi până la suprafață și corola asemenea unei mâini uriașe cu degete fără falange, nici o dorsală cornoasă care să le spintece trupurile, făcându-le să se scufunde retezate în două; săreau ca delfinii, în costumele lor de baie ce le acopereau pudibond tot trupul și brațele și coapsele, ca pe plajele începutului de secol – și... nedespărțiți de nefolositele scfinte.

Atunci mi-a fost dat să văd în sfârșit, pe viu, o scfintă în acțiune. David nu prinsese decât doi ani pe Alla – spirit format pe Pământ, neimpregnat de habotnicia preceptelor lor morale. Iepurele apărut pe neașteptate în marginea lizierei, înălțat, privindu-ne pe toți optsprezece țintă, gata s-o zbughească, oricum nu avea „stăpân", iar băiatului nu-i prea păsa că nu-i „înțelege mobilurile". Am apucat să-i zăresc mâna apropiindu-se încet de mânerul cilindric, apoi un vălmășag de mișcări mărunte nenumărate într-o cătime de secundă și în clipa următoare iepurele, în aceeași poziție, nemișcat, țintuit pe loc cu firele scfintei în

jurul lui. Zvâcni – vru să fugă, căzu la pământ. Prinse să se zbată. David înfipse mânerul în pământ, ghearele elastice se desfăcură și-l fixară acolo. Iepurele era priponit.

Kalvar se posomorâse.

– Nu te amenința iepurele – și chiar de te amenința, e pământean. Îi înțelegeai cumva gândurile?

– Oricum, într-o jumătate de oră scapă, aruncă David, umflat în pene.

– Nu mai scapă, îl contrazise sfătoasă Mara. Firele de scfinquo nu se mistuie în atmosfera terestră. Acolo rămâne.

Scfinta – arma de care nu scapă nimeni... o jumătate de oră. Apără, nerăpind libertatea dușmanului decât atât cât să se-ndepărteze îndeajuns allanul. Pe Alla. La noi, firele subțiri și rezistente rămâneau nevătămate, scfintele puteau fi refolosite mereu și mereu. Ideale pentru safari. Dar alor noștri le era peste putință să deprindă folosirea scfintei – și nici un allan nu se îndurase să vâneze animale pământene. Încă un prilej de comentarii veninoase. Și până să crească micii allani mai lipsiți de scrupule, ca David... dar nu asta conta.

Kalvar luă cuțitul cu care tăiasem brânza și roșiile și se duse să elibereze iepurele din strânsoarea armei căreia Pământul îi ucisese generozitatea. Iar Giovanna mă chemă să ne plimbăm puțin pe malul apei – singuri.

N-am aflat niciodată ce-o împinsese să facă asta...

Mergea încet, fără să se desprindă de pământ, fără să mă privească sau să scoată vreo vorbă. Nu cred să fi fost la mijloc altceva decât prietenie, totala prietenie allană tăcută și adâncă, dar înlăuntrul meu prindea să palpite, abia simțit încă, sentimentul de *altceva*. Îmi călătorea încet prin sânge, vibra ușor la câte-o răspântie de vene, tatona. Mă încerca. Nu mai simțisem asta de ani buni. Străbătut de câte-un fior rece, mă surprindeam aruncând priviri furișe trupului plăpând cu costumul mulat abia vizibil în contra luminii reflectate orbitor de lac, silueta desenată tremurător apărându-mi, pentru prima oară, ca o *femeie*. Și tot pentru întâia dată de-atâta amar de vreme sila slăbise. Câte-un

acces scurt, câte-un spasm, dar fără să mai alunge dorința. Nu mă mai covârșea.

Se pregătea ceva. Se adunau tensiuni, începeau să mă împartă, să mă dispute. Ca înaintea unei lupte. Arbitrul de centru și căpitanii echipelor, moneda cu două fețe... terenul; și lovitura de începere.

...Lovitura de începere.

Dar mi-era bine. Mi-era iarăși fremătător și curat și omenesc. Nu știam *cât de* OMENESC.

După o vreme, Giovanna a început să dea semne de nervozitate și ne-am întors. Pe-atunci n-aveam cum să știu că înțelesese.

Abia seara am aflat și eu cine mă încercase, deghizat în pașnică simțire. Seara, când ți-ai deschis iar ochii adevărați și tulburi și m-ai făcut s-o chem pe Giovanna în cabinet sub un pretext medical – ceva cu apa rece a lacului în care se scăldase, cu înotul, baliverne. Am pus-o să se dezbrace. Complet. S-a supus – era allană, iar eu eram medic și „prieten" și ocrotitor, avea încredere în mine –, s-a supus, deși strivită de rușine. N-a păstrat pe ea decât balanta de la gât, mi-a spus că la ei numai cei ce se iubesc se văd goi, altfel, când e vorba de medicină, sau

de orice altceva, întotdeauna se păstrează un obiect pe trup, cât de puțin, oriunde, chiar și morților pregătiți să rămână moi pentru disecții li se lasă la gât balanta sau un inel pe deget, orice – și m-a rugat să nu-i cer să și-o dea jos. Aș fi silit-o fie să mă refuze, fie să-și calce legea – greu de spus care din două ar fi chinuit-o mai mult. În regulă; i-am lăsat-o – de balantă nu mai puteam eu! – și am început să-mi plimb privirile pe trupul de o stranie armonie, femeie matură nu mai mare ca o fetiță de cinci-șase ani. Morfologia allană nu era deloc nouă pentru mine, le cunoșteam particularitățile, diferența neomenească între lățimea umerilor și-a șoldurilor și talia îngustă cât s-o cuprinzi cu-o singură mână, abdomenul perfect plat, sânii disproporționat de mari, moi ca de spumă, înălțați la orizontală în gravitația mult sub cea cu care le obișnuise Alla pectoralii, și absenți cu desăvârșire la bărbați, pielea lucind în structuri geometrice minuscule, textură raster cu irizări multicolore, spectrale, lungimea, din nou nemăsurată, a picioarelor, părul pubian scurt și des ca blana de hamster, cu firele indistincte, incolor-lucitor, sticlos, indiferent de pigmentul individului (cenușiu sau cafeniu stins, întotdeauna cu o nuanță de verde vegetal), lipsa ombilicului, conformă perfecțiunilor cicatrizărilor lor, coloana amplasată central, vertebre abia ghicindu-și vag forma în zona atât de îngustului segment lombar, omoplații imenși, protejând tot spatele asemenea unor platoșe interioare, singurele *oase*, pe lângă cele ale picioarelor și șirei spinării, din tot scheletul lor cartilaginos.

Scindat între o fierbințeală mai puternică decât oricând în zeci de ani de masculinitate (fie și refulată) și furia de-a încerca tăișul scalpelului pe propriu-mi scrotum, mă uitam la suprafața cu sclipiri de ivoriu a trupului Giovannei binecuvântând cerul că am ochelari cu lentile fumurii și mari – și că aprinsesem doar lampa de birou în spatele meu. Giovanna căpătase o culoare pal-galbenă – dacă n-aș fi știut că fiziologia lor exclude cu desăvârșire apneea, aș fi jurat că nu mai respiră. O chinuiam și mă chinuiam și nimic nu mă putea opri. Degetele îmi fosneau urcat pe țesătura măruntelor octogoane și pătrate ale pielii ei, examinând-o cu

un profesionalism ce l-ar fi făcut să se strice de râs și pe ultimul brancardier.

Am mai avut întunecări. La început dese și destul de lungi și nu o dată fără cauză imediată. Pe urmă, în timpul tratamentului și după aceea, doar când mă cuprindea câte-un acces. De câțiva ani eram convins că s-a terminat cu ele – și cu tine.

Următorul lucru pe care mi-l amintesc e că stăteam rezemat de birou bolborosind niște bazaconii în legătură cu circulația periferică și efectele cutanate, în timp ce Giovanna se îmbrăca, iar în sinea mea mulțumeam lui Dumnezeu că, pentru a-mi desăvârși mascarada, îmbrăcasem și halatul – vădit util și în alt sens. Rămas singur, am mai stat în cabinet câteva minute și când în fine m-am dus și eu la culcare, mă gândeam serios la scalpel. Ani lungi de castitate năruiți în cea mai mizerabilă josnicie.

Te treziseși iar. Făcuseși ochi, drăgălașul de tine.

Amice Gree.

O copilărie și-o tinerețe împătimite după fotbal. *Eu* insistasem să mergem la meci. Mă rugase să rămânem la hotel, mai avea puțin până să nască, îi era frică de aglomerație, de mulțime, de zăpușeală, de isteria stadionului. Mă implorase, ne conjurase pe toți trei, soțul, omul, medicul. Pe toți trei. Uitase de-al patrulea, cel ce nu era numai în mine, cel din mulțime, plin de sute de mii de trupuri. Și suflete.

Pe-atunci încă mai eram medic-ofițer. Și mă obișnuisem să port tot timpul la mine arma, mai ales după ce ne buzunăriseră zdravăn pe amândoi, cu șișurile lucind gata să muște, într-o stație de metrou.

...Înainte de lovitura de începere... Sălbatic de *înainte*... Când i-am văzut ochii, mai măriți decât îmi închipuisem vreodată că se poate, când i-am văzut că nu mai mișcă și nu mai strălucesc și nu mă mai văd, și încă-i mai auzeam în urechi, peste tot corul de mugete, țipătul, ultimul, numele meu devenit în agonie un „Greeeeeeeeeeeeeee...!" prelung, *greeeeeeeeeeeeeeee*, *GREEEEEEEEEEEEEEEEEEEE*, *atunci* am avut prima întunecare. Abia când am văzut reportajul am aflat. Nu știu câți din treizeci și trei s-au ales cu gloanțe de-ale mele. Dar m-au văzut

și alții. Au văzut destui ce s-a întâmplat înaintea loviturii de începere de pe Heysel. S-au dus și revolverul, și postul, le-au luat locul două spitale, dintre care doar într-unul am existat din nou ca medic – și nu în cel dintâi; neuropsihiatria nu e specialitatea mea. Și nu pentru mult timp.

Cred că abia în toamnă mi s-a mai stins ura pentru tot neamul lor de pitici suciți, veniți să ne dea și mai mult peste cap. Aveam de-acum alte griji – cum să mă mai preocupe farsa sinistră pe care mi-o jucaseși după înapoierea de la Lacul Negru, când cei din cămine stăteau baricadați, hrăniți prin filtrul corpurilor de gardă, când telefoanele Consiliului de Stat sunau fără încetare, la Interne ploua cu înjurături și se auzea că unele guverne îi somaseră să treacă granița încotro or ști, până la cutare dată foarte apropiată? Numai la Giovanna nu-mi mai stătea gândul și la riscul ca ea să fi înțeles. Când i-am descoperit arta „cititului", de mult nu mă mai gândeam la asta. N-am făcut legătura. Altfel... poate...

De când i-o fi apărut zâmbetul pe față? Surâs cu totul nou, neobișnuit și totuși lăsându-mă să întrezăresc în el, pentru prima oară, femeia. De-acum, liniștită; senină.

– Voi n-ați putea înțelege niciodată. Puterea asta din Alaalla o avem. Să legăm un spasm al buzelor de distanța între degete și de adâncimea unei respirații și de nuanța pielii de pe față și de momentul când ochii clipesc și de – vezi, nu se termină nicăieri, toate se petrec în același timp și nici nu se pot număra măcar și... Nu pot să explic. Când vrem să știm, privim, ascultăm, le legăm între ele – și știm. Nimeni nu se poate ascunde, cât de neînsemnate ar fi, nu ne pot scăpa. Noi nici nu ne ferim vreodată, sociologii susțin că nu peste mult ne vom dezvăța și să vorbim, când ne vom fi obișnuit îndeajuns cu efortul citirii. Iar voi... oricât ați dori-o, v-ar fi cu neputință să vă ascundeți.

– ...Și nu puteați opri lucrurile...? o întreb cu amărăciune. Nu v-ați ferit, ca să „învățați"... să zicem. Dar de ce n-ați învățat *citind*, nu *TRĂIND?* Dacă tot puteați afla într-o clipă gândurile noastre...

– Când abia știi o limbă străină și deschizi o carte sau un ziar, oricât de clare sunt literele, cam cât înțelegi din cele scrise acolo? Limba vorbirii – da, v-am învățat-o. Deloc n-a fost greu. Dar limba gândirii...

Cât de limpede v-o citim, de înțeles nu putem înțelege decât ce ne este comun. Infim... Printre altele, iubirea.

Privire candidă și obosită:

– Am știut de la început. De la lac. Și seara am știut ce se întâmplă, nu ți-am spus. Ca să te cruț. Și tot ce-a urmat. Cum m-ai urât pentru că mă iubeai, allană, și pentru că nu mă puteai avea, pentru că îți întinasem fidelitatea față de soția ta, și cum ai crezut că m-ai uitat, când au început necazurile cele mari – dar în adâncul tău continuai să mă iubești.

– Să te *poftesc*, o corectez cu silă de mine.

– Să mă IUBEȘTI!... insistă surâzând Giovanna. N-a fost niciodată numai dorință. Tu mă *iubești*, așa cum înțelegeți voi iubirea și cum în parte o înțelegem și noi. N-ai știut-o niciodată – eu însă da.

Nu mai pot spune nimic. Nici nu-i nevoie.

– ...E foarte bine așa, șoptește. Nu știu să mai fi existat iubire între un pământean și o allană... Sau invers. Dacă tu ești cel dintâi, într-adevăr...

Ochii i se tulbură vag, a coborâre în gând.

– ...S-ar putea să nu fie totul pierdut. S-ar putea ca totuși de-acum încolo, între semințiile noastre să fie din nou înțelegere... și iubire... și armonie... cândva.

Mă mai privește o vreme, scuturată în răstimpuri de câte un tremur tot mai slab, și în fine murmură:

– Cât semeni cu Mart...!

Îi răspund clipind stupid.

– ...Și cât de diferit ești de el... Vă asemuiți cum se aseamănă toți bărbații din Univers și vă deosebiți la fel de mult ca Pământul de Alla.

Trage adânc aer în piept – oftatul lor – și începe să-și descheie sarafanul.

Continui să mă uit prostește la ea. Abia când rămâne goală, a doua oară în viața ei goală de față cu mine, și fără balantă, simt că mă apucă – pe mine de astă-dată tremuratul.

Intră în datinile lor și sacrificiul ăsta, să mi se dăruiască – poate cu prețul vieții?

Pot vedea fără să privească, pot privi fără să vadă. Giovanna mă privește fără să mă vadă și spune încet:

– Alaalla.

Sigur că da! Nici nu se putea ca toată nebunia asta să nu fie și mistică! Vreo trei pistoane îmi pulsează prin craniu, care-ncotro: oroarea de-a o măcelări, geamătul fidelității încălcate și demascarea. Nu știu dacă nu-mi bubui și tu pe undeva prin creier. Sar înapoi și mă lipesc cu spatele de zid.

– Giovanna, știi că... asta...

Se limpezește puțin, ca abia trezită dintr-un vis.

– Știu... Dar mai am încă o datorie.

– Ce d-datorie?... bâigui, transpirat.

– Liniștește-te și ascultă-mă.

Încerc.

Fără să se miște, goală în aceeași poziție de drepți, ca o deținută scoasă la raport, începe să vorbească.

– Știi că la noi nuditatea se leagă numai de iubire. Dar allanul i se dezvăluie și celui ce-l iubește fără a fi iubit de el. Lege. A iubi înseamnă a dori să cunoști. Refuzul e un sacrilegiu.

– Dar te cunosc!!! izbucnesc. Am avut grijă, n-aș mai fi avut...

– Nu e de ajuns. Am fost datoare să mă arăt. Mai sunt datoare să-ți dansez Alaalla.

– Să-mi... „*dansezi* Allaalla"?!?...

– Alaalla, sufletul Mamei noastre Alla, Alaalla, dansul matern, dansul nupțial, dansul de început al dragostei. Nici voi nu faceți dragoste fără să vă pregătiți, în felul vostru. Numai că pentru asta trebuie să vă încălziți sângele, să vă tulburați gândul și simțirea, să urcați pe cele mai malte culmi ale încordării. Să urcați. Coborâre, dimpotrivă, coborâre în liniște și seninătate deplină este dragostea allană, coborâre până la uitare, până la neființă, până la flacăra vieții, Alaalla, numai în Alaalla ne putem noi iubi. Pe voi adesea vă duce la dragoste taina, necunoașterea, minciuna vinovată sau nevinovată, născocită numai pentru a vă pregăti. Nouă ne e cu neputință să ne împreunăm, până ce nu ne cunoaștem cu

desăvârșire unul altuia trupul și sufletul. Trupul se dezbracă și se vede. Sufletul, până în adâncuri, îl dezvăluie dansul trupului, dansul nupțial allan, același întotdeauna și niciodată același, pentru că nu există două suflete aidoma, nici suflet la fel cu sine de la o clipă la alta. Dansul nupțial izvorăște din adâncul allanului, din scânteia de Alaalla purtată de fiecare pentru a trăi și a se întoarce prin dans în Alaalla de fiecare dată când trebuie să culeagă, împreună cu celălalt, o nouă scânteie pe care să o semene amândoi în acei cărora le vor da viață. Înțelegi, Greg?

Înțelegi, Gree?

Tace, și ochii rămași într-ai mei încep iar să-și piardă privirea.

A pus stăpânire pe mine un sentiment uitat de eoni. Un fior de speranță curată – pentru întâia oară... Începe să-ți risipească duhoarea într-o adiere de umanitate, domnule Gree.

Reușesc în sfârșit să văd în Giovanna frumusețea senină a femeii. Și nu ca la Lacul Negru. Acum nu e înșelătorie.

O nouă scânteiere în ochii tot mai nelimpezi ai allanei. Mi-a citit și speranța ca ea să...

– Viața pe care o dați voi nu e împrumutată din Alalla. Când încă îl mai aveați pe Dumnezeu, era de la el – acum, nu mai e de nicăieri. De-asta nu vă e îngăduită iubirea cu noi, e transformată în ucidere. Până când veți găsi un nou izvor... pereche cu Alaalla.

Lucirea a trecut. Simt din nou un val de întuneric fluturându-mi peste suflet.

– Atunci de ce mai trebuie să-mi dansezi?

– E datoria mea. Eu nu te iubesc. Nu am dreptul să te cunosc. Vei sta și vei privi. Vei vedea dansul femeii allane pentru bărbatul pe care nu-l iubește, dar de care e iubită și dorită. Dans astfel alcătuit încât, dăruindu-i cunoașterea la care îi dă dreptul iubirea pentru ea, să-i stingă dorința. Dansul singurătății. Cu dorința ucisă și iubirea eliberată, bărbatul își continuă viața, împăcat...

Văd limpede că s-a oprit, deși mai are ceva de spus.

– Și femeia, Giovanna?

Șovăie.

– Cu ea ce se-ntâmplă?

Acum ochii îi sunt mai tulburi ca oricând.

– ...Și vouă vă e dureros, când urcând spre culmea voastră de dragoste sunteți opriți în ultima clipă. Un allan, însă... Să danseze, să coboare în Alaalla și după aceea să nu urmeze nimic... Câteva coborâri neurmate de dragoste pot ucide un allan. Alaalla îl răpește pentru totdeauna.

– Asta doar în dansul împreunării...

– ...Și în cel al singurătății. Alaalla e una.

Nu e nevoie să-mi cobor în gură întrebarea așternută pe față.

– Am fost iubită și dorită mult de bărbați allani. Am dansat dansul singurătății de unsprezece ori.

Bulgărele pe care mă forțez să-l înghit răsună ca sughițul unui bețiv.

– Păi nu te las.

– Trebuie să mă lași. Îți sunt datoare.

– Pe mă-sa de datorie, nu-mi ești nici o datoare! Să te fi scos cu copii cu tot din foc și nu-mi erai datoare cu viața!

– Îți sunt datoare. Legea.

Îmi împing cu greu niște bucăți de aer spre plămâni, spasmodic.

– Dacă mă crezi atât de nebun să...

Și-o iau repede spre ușă.

Restul se petrece într-o străfulgerare.

Giovanna zburând ca o torpilă, cu capul înainte, spre maldărul de haine; mâna ei înșfăcând scfinta; țintindu-mă...

Pe urmă, neverosimil de încet...

Degetul plimbă butonul prin șănțuleț, până la poziția distanței potrivite, apasă, snopul de fire aspre pline de cârlige fine ca firul de păr țâșnesc înainte desfăcându-se pâlnie, cu micile cruci plate din vârf rotindu-se repede ca niște bumeranguri și purtându-le pe linii curbe, învăluitoare, ajutate și de-o serie de mici zvâcnete ale mâinii, îmi încercuie trupul, brațele, picioarele, gâtul, o dată, de două ori, câteva chiar de trei ori, se înfășoară strâns, cei patru cârcei ai brațelor fiecărei cruci se agață de fir – și rămân ca o marionetă pe sfori, imobilizat – tehnică genial de simplă și reflex înnăscut prin mii de generații allane.

Nu doare, nu deranjează – dar mi-e cu neputință să fac vreo mișcare. Firele sunt solide și deloc elastice. Până peste o jumătate de oră... Nu! Nu suntem pe Alla. Firele nu se vor dizolva în aer. Până când Giovanna le va desfășura, eliberându-mă... Giovanna?... Va fi după dans. O să mai poată Giovanna *atunci* să facă ceva...?

Aruncă mânerul în jos – cade ca o săgeată, vârful invizibil de ascuțit străpunge linoleumul și podele rămânând definitiv fixat acolo cu ghearele sale flexibile.

Mă mai zbat puțin, nu mă pot împăca chiar atât de ușor cu sinuciderea Giovannei. Nu reușesc decât să smucesc slab firele, să dau cu piciorul în dulap și să fac câteva sticle să cadă pe jos. Miros de spirt și de iod și de alte câteva umple cabinetul. Sunt un pește în năvod.

Giovanna așteaptă să mă liniștesc, tristă.

– Dacă mor acum, după dans, nu-i mare lucru. Dar dacă plec și rămân cu datoria, tot nu voi putea trăi. Am să mă sting încet, dar am să mă sting sigur, am să înțepenesc treptat ani în șir, așa se întâmplă, Alaalla mă va chema încet și cu durere, ca pedeapsă. Așa e Legea!

Nu știu cât adevăr și câtă superstiție să fi fost în toate astea, dar am avut destule surprize cu biologia allană ca să mă pot aștepta la orice. Se poate prea bine ca morala lor atât de înaltă să provoace un proces psihosomatic sinucigaș.

– Dacă nu-ți dansez, dacă plec, voi muri sigur, șoptește Giovanna. Altfel, mai am o șansă să mor repede... ...Sau să scap...

Vorbește lucruri de neînțeles, are fața mai transfigurată ca oricând, vocea a ajuns să-i sune ca un scârțâit tânguitor... și totuși o simt, cu fiecare clipă, tot mai umană.

Și o iubesc.

Allanii nu cunosc muzica. Poate tocmai de aceea dansul nupțial, singurul lor dans, mut și curgător ca o coloană de fum, e atât de firesc în tăcerea sa. Îi servește drept melodie energia scurgându-se din sufletul frământat al Giovannei. Nu știu dacă e doar o părere, sau ea chiar își pierde forma, devine imaterială, fluidă, unduitoare, ieșindu-și din dimensiuni și din sine, umplând toată încăperea, crescând uriașă, îndepărtându-se și apropiindu-se, dezvăluindu-mi ca mărite printr-o lupă gigantică toate părțile trupului ei rând pe rând, palme, brăzdate în cu totul alt soi de desene decât ale noastre, pântec, pe care abia acum pot observa în fine urma vagă a ombilicului, ușoară discontinuitate a măruntei rețele geometrice, subsuori, adânci până aproape de vârful umărului și căptușite cu același păr trupesc ca o catifea sticloasă, sâni, cu triunghiurile lor de sfârcuri compuse în cercuri și linii ondulate asemenea petalelor desenate de un copil, sex, ca o poartă spre Alaalla înconjurându-mă și absorbindu-mă pentru a mă regăsi apoi tot în cabinet privind dansul Giovannei – sau într-un alt cabinet, identic, într-o lume paralelă, Alaallană, înlăuntrul uterului Giovannei sau într-al sufletului ei?...

M-a hipnotizat, prin mișcările dansului, asemenea pitonului ce hipnotizează prin nemișcare? Nu știu. Continuă să se audă glasurile vrăbiilor de afară. Și lătrăturile unui câine. Mirosul de iod a ajuns înecător.

Și nu văd nimic.

...Nu *știu* nimic. Cât timp? Cu neputință de spus. Doar că, mai întâi, o ardere teribilă mă cutremură până-n măduva oaselor, risipindu-se apoi treptat într-o nețărmurită pace. Apoi o liniște cum nu credeam că se poate cunoaște pe lumea asta. O lumină albă, orbitoare și blândă și sunt sigur că am murit. Până mă recunosc om viu și încep să înțeleg

că dansul și-a împlinit menirea. M-a coborât și pe mine în Alaalla, iar Alaalla a stins patima și odată cu ea tot ce m-a sfâșiat atâția ani în șir. Moartea ta – ți-o amintești, sărmane Gree?

Iar lumina albă și minunată la vedere nu izvorăște decât din fereastra cu perdelele scăldate în razele soarelui de iarnă.

Păsările? Câinele?... Au tăcut. O liniște nepământeană, liniște allană pe care o ascult căzut, sfârșit, lângă perete. Doar mirosul de iod. Păsările?... Câinele?... Au fost într-adevăr...?

Giovanna?

Abia când ochii mi s-au limpezit îndeajuns pentru a putea cuprinde întregul cabinet, înțeleg.

Douăsprezece coborâri în Alaalla. Nedesăvârșite.

Și moartea lui Gree.

Stau acolo cu ochii înfipți în obiectul fără culoare și mic cât să-mi împodobesc cu el colțul biroului, dar prea greu ca să-l pot urni din loc.

O bătaie înceată în ușă.

Acum știu, *știu* în sfârșit că n-ai să mă mai bântui. Dar... prețul? Merita asta prețul unei vieți? A meritat-o pe Giovanna?

Mă chinui să cred că da.

Încă o bătaie înceată în ușă. Un glas întrebând ceva.

A spus că iubirea mea de pământean putea însemna începutul păcii între semințiile noastre.

Asta *merita* orice preț. *Trebuia* să merite. Dincolo de Datoria ei, Giovanna a știut-o.

Și încă o bătaie înceată în ușă și același glas, ceva mai tare pe urmă, alte glasuri.

Nu pe altarul Datoriei allane s-a jertfit Giovanna. Înainte de toate, a adus liniștea în sufletul meu. L-a omorât pe Gree. În mine – și în noi toți. S-a sacrificat ca să ne spele de impostura salvatorilor ucigași.

În crăpătura ușii, o parte din capul Nadiei privește la ceea ce a rămas pe covor.

Datoria... „Legea"...!!!

Alaalla.

Golgotha unei noi mântuiri.

Kalvar în fața mea, întorcându-se spre mine. Pe chipul lui, o foarte mare nedumerire.

– De ce a trebuit să faci asta?

Nu știe nici el. Giovanna nu i-a spus. Ne privea doar pe noi doi.

Încă nu pot să-i explic. Să-i spun că jertfa Giovannei m-a izbăvit pe mine și pe toți ai mei.

Se uită la mine și așteaptă. Aproape senin. Convins că eu i-am ucis nora, că am avut motivele mele, cine știe ce probleme pământene încă necunoscute lor. Senin și dornic să afle.

Nu vede că-s prins în firele de scfinquo? Cum s-o fi omorât *eu*, când ea m-a pironit cu scfinta?

– Ți s-a părut dansul singurătății urât?

Și nici un dram de reproș în glasul lui.

– Ți-ai amintit de soția ta și durerea te-a făcut s-o urăști pe Giovanna?

Urât...? Dansul singurătății, urât?...

Dansul singurătății?

Deci știe! *Știe* că dansul a ucis-o. De ce m-a întrebat...?

Dora privește sub pântecul statuii, cu ochii măriți, încercând să înțeleagă.

De ce m-a întrebat Kalvar dacă eu...? De vreme ce știa de dans.

– Mama a murit în dragoste, spune Dora, ca și cum ar fi constatat că afară e soare.

Iar eu constat că firele scfintei nu mai sunt. Doar mânerul, înfipt strâmb în linoleum lângă marginea covorului. Și mirosul sufocant de iod.

...În *dragoste?*

În jurul picioarelor statuetei și-al șoldurilor și pe pântec, pulbere alburie care a fost cândva sânge, prea multă, prea mult...

Deci iodul lipsea din atmosfera terestră pentru ca firele de scfinquo să se volatilizeze după o jumătate de oră. Aha.

Și văd și înțeleg cine și cum a ucis-o pe Giovanna.

...sau chiar mai curând, în cazul unei concentrații depășind...

Păsările n-au fost păsări, nici lătrăturile din bot de câine nu s-au auzit. Scâncete de durere și, moarte, răgete de vier înfierbântat de iluzie, poftind realitate. Carne.

Copiii stau în jurul lucrului ce-a fost mama lor. Figuri purtând expresii aidoma unor măști de cauciuc atârnate la nimereală în vârfuri de pari. Trăsături moi, căzute, diforme, mai puțin omenești ca oricând. Cu gurile căscate strâmb, șaisprezece replici ale operei mele bărbătești la care priveau. Cu ochii clipă de clipă mai uscați, până la a-și pierde și ultima undă de strălucire, pictați pe chipurile unor statui de var.

Nu le trădează viața decât norii subțiri de pulbere albicioasă iscați de răsuflările lor mici și repezi, înălțându-se de pe trupul ce i-a născut, pentru a-l învălui într-o aură de sclipiri stinse.

Dansul împreunării... *Dansul singurătății*... Menit să stingă patima... Să aducă pace și împlinire... Alaalla...

Alaalla mea tu ești, Sfinte Gree.

Oare de când răsună bubuiturile în ușă?

– Prăpădu' dracului, domnu' Goliath!

– Da?

– Daa! Toată lumea vorbește, cei mai mulți se și bucură, vă dați seama. Acuma, poate c-o zice doar așa, să se răzbune, da' tare mi-i că s-ar putea s-aibe dreptate!

– Așa?

– Așaa! Păi ia gândiți-vă și 'mneavoastră, cine să stee să-și mai facă probleme cu ei? Tabere, orășele, aiurea! Cică-o să-i descarce-acol' și i-o lăsa să se descurce. Da' cum să te descurci, păcatele mele, în locuri ca ălea? Cică nu le-a ales decât pân Sahara, pe la Polu' Sud, pân Asia, dracu' mai știe pe unde. Ca muștele-or să se ducă, până-ntr-un an cel mult, toți, ascultați-mă pe mine.

Alla a fost un infern de fiare și furtuni. Bună mamă infernală, i-a învățat bine lecția supraviețuirii. Deșerturi de nisip și gheață? Un paradis, pe lângă orașele noastre. Cu lecțiile lor.

Și niciodată nu uită ceea ce le poate fi de folos.

Kalvar, Cristian, Mara, Dora, Marta, David (David, nonconformistul, David, nescrupulosul, încetinindu-și o clipă pasul pentru a mă privi ceva mai lung, ceva mai atent, încă încercând să înțeleagă, deocamdată încercând să înțeleagă, *încă*), Anton, Ki, Luisa, Vlad, Lor, Elisabeth, Nadia, Sollo, Help și Donna, cu genții și rucsacurile și cele două valize cu cărți și telfarul, bronca, brianaldele, trusa de alestine, scfintele pendulând la cingătoare și globul allan, trec în șir prin holul mare. Copiii se aliniază între ușă și portiera mașinii, iar bătrânul își lasă jos bagajele și-mi sare pe piept. Cu buzele lipite de buzele mele, spune:

– Giovanna a murit în Alaalla. Nu e nevoie să o arunci în mare. Poți s o păstrezi ca amintire. O să ne gândim cu drag la tine și la tot ce-ai făcut pentru noi. Cărțile ți le vom trimite prin poștă. Voi avea grijă să nu le strice copiii.

Dar se întâmplă ceva cu el. Din clipa când a văzut ce anume a ucis-o pe Giovanna, Kalvar nu mai are pe față resemnarea senină niciodată clintită de toate cele îndurate de la noi. De când a văzut hidoșenia din trupul statuetei, chipul i se frământă neîncetat, într-un tremur mărunt, ca pentru a-și găsi o stare nemaiavută niciodată – și seamănă mai mult ca oricând cu o mască moale scuturându-se ușor.

Doar al lui David pare o mască de piatră. Sau de fier.

– Domnu' Goliath, eu zic că să ne grăbim, v-am zis ce-i pe străzi...

Dinspre oraș răsună un fel de vuiet stins, copleșitor. Câteva autobuze ticsite de ochi cât ceasornicele trec în goană prin fața casei.

giovanna

Nu peste mult, din cadrul portierei mă privesc cincisprezece chipuri. Mă tot privesc. Tristețe, recunoștință și nedumerire. Paisprezece. Plus unu. Plus...

– Kalvar!

Se întoarce din nou spre mine, cu picioarele pe marginea platformei și mâinile prinse de muchea de sus, așa cum l-a surprins chemarea.

Reușesc să mă apropii.

– Kalvar... dansul ăla... Nu trebuia...

Se încruntă, atent, nu știu ce mai are rost să spun și ce nu, citește totul pe fața mea și tremurul chipului lui se întețește văzând cu ochii. Pe urmă începe iar să vorbească.

– Noi încă am mai crezut că Dansul Singurătății, pentru oricine...

– Giovanna trebuia să-și dea seama, îl întrerup... Nu continui.

– Giovanna și-a făcut datoria. Nimeni nu poate trăi dator. Nici după douăsprezece coborâri în Alaalla, nedesăvârșite, nu se poate supraviețui. Ar fi murit oricum.

– Dar nu așa...! Kalvar, nu înțelegi?

– Acum înțeleg.

– Domnu' Goliath, zău că...

– Puteați înțelege și fără ca ea să moară! De ce... ... ...

– Înțelegere fără suferință? Câștig fără prețul său? Nu există. Noi plătim pentru tot ce-am învățat și dobândit de la voi. Prețul e pe măsura...

TACI DRACULUI, STÂRPITURĂ!!!

mă arunc înapoi trântindu-i în față ambele portiere. Aud bufnitura, apoi încă una, în peretele ambulanței.

– Gata, domnu' Goliath? Cu respect, să trăiți!

Șoferul sare și el greoi în cabină și pornește motorul. În ferestrele din spate reapare, cu sânge sub nas și gură, Kalvar.

giovanna

sacrificată pentru o împlinire prea înaltă ca *noi* s-o mai putem atinge.

Și, în timp ce mașina pornește, mai apuc să-l văd găsindu-și în sfârșit chipul pe care l-a căutat atâta; ultima lecție.

Schimonosit, cu sughițuri, tot mai departe spre orașul ce fierbe, până ce mi-l ascunde complet soarele reflectat în sticlă.

autorul semințelor de acacia

și alte extrase din
Journal of the Association of Therolinguistics

ursula k. le guin

Ce este Limbajul?

Această întrebare, fundamentală pentru știința terolingvisticii, și-a primit răspunsul – în sens euristic – prin însăși existența științei noastre. Limbaj înseamnă comunicare. Aceasta e axioma pe care se bazează toată teoria și cercetarea și din care derivă toate descoperirile; iar succesul descoperirilor atestă validitatea axiomei. Dar pentru întrebarea înrudită, și totuși nu identică, „Ce este Arta?", încă nu am găsit un răspuns satisfăcător.

MANUSCRIS GĂSIT ÎNTR-UN MUȘUROI DE FURNICI[1]

Mesajele găsite au fost scrise cu exsudat glandular pe semințe degerminate de acacía, depuse în șiruri la capătul unui tunel îngust și în tortocheat, derivat dintr-unul din cele mai joase niveluri ale coloniei. Atenția cercetătorului a fost din primul moment atrasă de aranjamentul ordonat al semințelor.

Mesajele sunt fragmentare, iar traducerea aproximativă și foarte interpretativă; textul, însă, pare demn de atenție fie și numai pentru izbitoarea sa lipsă de asemănare cu alte texte formice cunoscute.

Semințele 1-13
Nu (voi) atinge antenele. Nu (voi) lovi. (Voi) depune pe semințe uscate dulceața sufletului (meu). Va putea fi găsită la moarte(a mea). Atingeți lemnul acesta uscat! Chem (eu)! (Sunt) aici!

Același pasaj poate fi citit și în felul următor:

Să nu ating(i) antenele. Să nu lov(ești)i. Să(-ți) depu(i) pe semințe uscate dulceața sufletului (tău). (Alții) o vor putea găsi la moarte(a ta). Atinge lemnul acesta uscat! Chem(are): (sunt) aici!

Niciun dialect formic cunoscut nu folosește altă persoană verbală, în afara celei de-a treia singular și plural și persoanei întâi plural. În textul de față, nu sunt decât rădăcinile verbelor, nu există așadar nicio cale de a afla dacă mesajul se dorea o autobiografie sau un manifest.

---

[1] Acest segment al povestirii a fost cenzurat în versiunea apărută în antologia *Întoarcere pe Planeta Albastră*, Ed. Politică, București, 1989 (n. red.).

Semințele 14-22

Lungi sunt tunelurile. Și mai lung e netunelatul. Niciun tunel nu ajunge la capătul netunelatului. Netunelatul merge mai departe decât putem noi merge în zece zile (citește: pentru totdeauna). Slavă!

Semnul tradus „Slavă!" este jumătate din salutul obișnuit „Slavă Reginei!" sau „Trăiască Regina! " sau „Vivat Regina! " – dar cuvântul/semn însemnând „Regină" a fost omis.

Semințele 23-29

Precum furnica printre furnici străine/dușmane e ucisă, la fel furnica fără furnici moare, dar a fi fără furnici e tot atât de dulce pe cât ți-e mierea de albine.

O furnică infiltrată într-o colonie e de obicei omorâtă. Izolată de alte furnici, moare, invariabil, în circa o zi. Dificultatea în acest pasaj constă în cuvântul/semn „fără furnici", pe care îl considerăm ca însemnând „singur(ă)" - concept nedeținând niciun cuvânt/semn în formică.

Semințele 30-31

Mânca(ți) ouăle! Sus Regina!

Au avut deja loc dispute serioase privind interpretarea frazei de pe sămânța 31. Problema e foarte importantă, dat fiind că toate semințele precedente nu pot fi pe deplin înțelese decât în lumina acestui îndemn final. Dr. Rosbone argumentează cu ingeniozitate că autorul, o lucrătoare femelă lipsită de aripi, tânjește fără speranță să fie mascul înaripat și să-și găsească o colonie nouă, zburând în sus, într-un zbor nupțial cu o Regină nouă. Deși textul permite, evident, o atare citire, convingerea noastră este că nimic în text nu o *susține* – cu atât mai puțin inscripția de pe sămânța imediat anterioară, Nr. 30: „Mânca(ți) ouăle!" Această lectură, deși șocantă, e neîndoielnică.

Îndrăznim să sugerăm confuzia asupra seminței 31 ca rezultând dintr-o interpretare etnocentrică a cuvântului „sus". Pentru noi, „sus" este o direcție „fastă". Nu la fel, sau nu neapărat la fel, stau lucrurile

pentru o furnică. „Sus" e, în orice caz, direcția de unde vine hrana; dar „jos" sunt de găsit securitatea, pacea, tihna căminului. „Sus" e soarele arzător, noaptea care te îngheață; lipsa adăpostului iubitelor tuneluri; exilul; moartea. Sugerăm așadar că acest autor ciudat, în singurătatea tunelului său izolat, a căutat, cu mijloacele de care dispunea, să exprime cea mai teribilă blasfemie de conceput pentru o furnică, iar lectura corectă a semințelor 30–31, în termeni omenești, ar fi:

Mâncați ouăle! Jos Regina!

Odată cu manuscrisul, lângă sămânța 31 a fost găsit și trupul maltratat al unui mic lucrător. Capul îi fusese despărțit de torace, probabil de fălcile unui soldat al coloniei. Semințele, aranjate cu grijă într-o poziție asemănătoare cu o partitură muzicală, nu fuseseră atinse. (Furnicile din casta luptătorilor sunt analfabete; reiese că militarul nu a văzut nimic interesant în colecția de semințe nefolositoare, din care germenele comestibil fusese extras.) Nici o furnică vie nu a fost găsită în colonie, aceasta din urmă fiind distrusă într-un război cu un mușuroi vecin, la scurt timp după moartea Autorului Semințelor de Acacia.

— G. D'ARBAY, T.R. BARDOL

ANUNȚAREA UNEI EXPEDIȚII

Extrema dificultate în citirea pinguinei a fost în mare măsură înlăturată prin folosirea aparatului de filmat subacvatic. Numai pe film este posibilă reluarea și încetinirea paragrafelor fluide ale lucrătorilor, până la punctul în care, prin repetare constantă și studiu îndelungat, multe elemente ale acestei literaturi, atât de elegantă și vie, să poată fi sesizate, deși nuanțele și, probabil, esența, continuă să ne rămână pentru totdeauna neînțelese.

Profesorul Duby este cel care, atrăgând atenția asupra îndepărtatei filiații a scrisului cu Low Greylag, a făcut posibilă realizarea celui dintâi glosar experimental de pinguină. Analogiile cu delfina, folosite până în acel moment, nu s-au vădit niciodată prea utile, ba chiar adesea complet eronate.

Într-adevăr, părea ciudat ca un limbaj aproape integral exprimat prin aripi, gât și aer să poată oferi cheia poeticii unor scriitori acvatici cu gât scurt și aripioare. Dar n-ar trebui să considerăm acest lucru atât de surprinzător, ținând seama de faptul că pinguinii sunt, în pofida oricărei aparențe contrare, păsări.

Deși scrisul lor se aseamănă formal cu delfina, nimic nu conduce la presupunerea că ar trebui să se asemene cu delfina și în *conținut*. Și, într-adevăr, nu se aseamănă. Există, desigur, același extraordinar spirit și aceleași sclipiri de umor nebun, aceeași inventivitate și inimitabilă grație. Din miile de literaturi ale curentului peștic, foarte puține dau dovadă de umor și aceasta de obicei la un nivel simplist și primitiv; grația superbă a rechinei și a tarponicei, de pildă, este absolut diferită de vigoarea veselă a tuturor operelor Cetaceice. Bucuria, vitalitatea și umorul sunt toate trei împărtășite de autorii pinguini, ba chiar și de mulți dintre cei mai buni autori foci. Un rol însemnat îl joacă temperatura sângelui. În schimb, construcția creierului și mai ales a pântecului ridică o barieră considerabilă! Delfinii nu depun ouă. Un univers întreg de deosebiri se bazează pe acest fapt atât de banal.

Numai când profesorul Duby ne-a amintit că pinguinii sunt păsări, că ei nu înoată, ci *zboară prin apă*, numai atunci s-a putut apropia terolingvistica de literatura marină a pinguinilor; numai atunci kilometri întregi de înregistrări deja efectuate au putut fi analizați și, în cele din urmă, apreciați.

Dificultatea traducerii, însă, continuă să persiste.

Un progres satisfăcător s-a înregistrat, oricum, cu Adelie. Greutățile în a filma o reprezentație într-un ocean furtunos, gros ca supa de mazăre, plin de plancton, la o temperatură de 0°, sunt considerabile; dar perseverența Cercului Literar al Barierei de Gheață „Ross" a fost din plin răsplătită cu pasaje ca „Sub aisberg", din *Cântec de toamnă* – un pasaj astăzi celebru în toată lumea, datorită traducerii și interpretării Annei Serebriakova din Ansamblul de Balet din Leningrad. Nicio redare verbală nu poate concura cu perfecțiunea versiunii domnișoarei Serebriakova. Căci, pur și simplu, nu există nicio cale de a reproduce în scris atotsemnificativa *complexitate* a textului original, atât de elegant transpusă scenic de corpul de balet al companiei Ansamblului din Leningrad.

Într-adevăr, ceea ce numim „traducerile" după Adelie – sau după oricare alt text kinetic – sunt, ca s-o spunem pe față, simple note, libret fără muzică. Versiunea de balet e adevărata traducere. Cuvintele singure nu vor putea niciodată reda fidel întregul.

Sugerez prin urmare, deși știu că pot foarte bine fi întâmpinat cu încruntări furioase din sprâncene sau cu hohote de râs, că, *pentru tero-lingvistică* – precum domeniu opus artistului și amatorului – scrierile marine kinetice în pinguină sunt *cel mai puțin* promițător domeniu de studiu și, implicit, că Adelie, cu tot farmecul și relativa sa simplitate, e un domeniu de studiu mult mai puțin generos decât Imperialul.

Imperialul!... Anticipez replica distinșilor mei colegi față de această aserțiune. Imperialul! Cel mai dificil, cel mai greu de pătruns dintre toate dialectele pinguinei! Limbajul despre care profesorul Duby în persoană remarca: „Literatura Pinguinului Imperial este la fel de intangibilă, de inaccesibilă, ca inima înghețată a înseși Antarcticei. Or fi nepământene frumusețile ei, dar sigur nu sunt pentru noi."

Poate. Nu subestimez dificultățile – nu cea de pe urmă constând în temperamentul Imperial, cu mult mai rezervat și distant decât al oricăror alți pinguini. Dar, în chip paradoxal, tocmai pe această rezervă se bazează speranțele mele. Imperialul nu e o pasăre solitară, ci socială, și cât timp sălășluiește pe uscat, de-a lungul sezonului de împerechere, formează colonii, la fel ca Adelie, comparativ, însă, mult mai mici și mai liniștite decât ale acestora din urmă. Legăturile între membrii unei colonii de Imperiali sunt mai curând personale decât sociale. Imperialul e un individualist. Cred deci că literatura Imperială se va vădi compusă mai degrabă de autori singulari, decât corală; și, prin urmare, va fi traductibilă în vorbirea umană. Va fi tot o literatură kinetică, desigur, dar cât de diferită de corurile compozite, rapide, spațial-extensive ale scrisului marin! Analiza detaliată și traducerea nealterată vor deveni, în sfârșit, posibile.

Cum!? vor spune criticii, acum să ne facem bagajele și să ne ducem la Capul Crozier, în întuneric, în viscol, în frigul de -60°, doar cu speranța de a înregistra poezia problematică a câtorva păsări ciudate care șed acolo, în bezna miezului de iarnă, în viforniță, în ger de -60°, pe ghețurile veșnice, cu un ou la picioare?

Iar răspunsul meu este DA! Pentru că, asemenea profesorului Duby, instinctul îmi spune că frumusețea acelei poetici e mai nepământeană decât orice altceva am mai putea găsi vreodată pe Pământ.

Acelora dintre colegii mei în care spiritul curiozității științifice și al riscului estetic e puternic, le spun: imaginați-vă gheața, zăpada măturată de vânt, întunecimea, șuierul și țipătul neîncetat al viscolului. În pustietatea neagră, un mic grup de poeți stau ghemuiți la pământ. Flămânzesc; nu vor mânca săptămâni în șir. Pe labele fiecăruia dintre ei, sub penele calde ale burții, se odihnește un ou mare, apărat în felul acesta de mușcătura mortală a gheții. Poeții nu se pot auzi unul pe altul; nu se pot vedea între ei. Nu-și pot decât simți unul altuia *căldura* trupului. Aceasta e poezia, aceasta e arta lor. Asemenea tuturor literaturilor kinetice, e imobilă, inefabil-subtilă. Freamătul unei pene; mișcarea unei aripi; atingerea, ușoara, fragila, calda atingere a celui de alături. În indicibilă, mizerabilă, neagră solitudine – afirmarea. În absență – prezența. În moarte – viața.

Am obținut o subvenție apreciabilă din partea UNESCO și am pregătit o expediție. Mai avem patru locuri libere. Plecăm joi spre Antarctica. Dacă vrea cineva să ne însoțească, e bine venit!

– D. PETRI

EDITORIAL DE PREȘEDINTELE ASOCIAȚIEI DE TEROLINGVISTICĂ

Ce este Limbajul?

Această întrebare, fundamentală pentru știința terolingvisticii, și-a primit răspunsul – în sens euristic – prin însăși existența științei noastre. Limbaj înseamnă comunicare. Aceasta e axioma pe care se bazează toată teoria și cercetarea și din care derivă toate descoperirile; iar succesul descoperirilor atestă validitatea axiomei. Dar pentru întrebarea înrudită, și totuși nu identică, „Ce este Arta?", încă nu am găsit un răspuns satisfăcător.

Tolstoi, în cartea care poartă drept titlu chiar întrebarea în chestiune, a răspuns ferm și clar: Arta este – și ea – tot comunicare. Răspuns

acceptat, cred, fără a fi examinat sau criticat de terolingvistică. De exemplu: de ce studiază terolingviștii exclusiv animale?

Păi, pentru că plantele nu comunică.

Plantele nu comunică; acesta este un fapt. În consecință, plantele nu dețin un limbaj. Foarte bine, aceasta corespunde axiomei noastre de bază. Prin urmare, plantele nu cunosc nici arta... Un moment! Aceasta *nu* mai corespunde axiomei, ci numai neexaminatului corolar tolstoian.

Ce-ar fi dacă arta nu ar fi comunicativă?

Sau dacă unele arte ar fi comunicative, iar altele nu?

Noi înșine animale, active, rapace, căutăm (îndeajuns de natural) o artă activă, rapace, comunicativă; iar când o găsim, o recunoaștem. Dezvoltarea acestei puteri de recunoaștere și a abilităților de apreciere reprezintă o realitate recentă și glorioasă.

Subliniez însă faptul că, în pofida progreselor apreciabile înregistrate de terolingvistică pe parcursul ultimelor decenii, suntem abia la începutul vârstei descoperirilor. Nu trebuie să devenim sclavii propriilor noastre axiome. Încă nu ne-am ridicat ochii spre toate orizonturile vaste ce ni se deschid înainte. Încă nu am făcut față provocării aproape cutremurătoare a plantelor.

Dacă există o artă non-comunicativă, vegetativă, atunci trebuie să regândim multe elemente esențiale ale științei noastre și să învățăm un întreg set de tehnici noi.

Pentru că e pur și simplu imposibil să considerăm principiile critice și tehnice existente potrivite pentru a studia misterele omorurilor nevăstuicilor sau erotica batracienilor sau epopeile de tunel ale râmelor, ca să nu mai vorbim de arta sequoia sau zucchini.

Acest lucru a fost dovedit mai ales de eșecul – nobil – al eforturilor doctorului Srivas, în Calcutta, de a obține cu ajutorul filmării fotogramă cu fotogramă, un lexicon al florii-soarelui. Tentativa sa a fost îndrăzneață, dar sortită nereușitei. Căci apropierea de subiect la care a procedat era kinetică – metodă potrivită artelor *comunicative* ale broaștelor-țestoase, stridiilor sau leneșilor. A văzut în extrema încetineală a mișcărilor plantelor – și numai în ea – singura problemă pe care o avea de rezolvat.

Dar problema era, de departe, cu mult mai amplă. Arta pe care a căutat-o domnia-sa, dacă există, e o artă non-comunicativă – și probabil non-kinetică. E posibil ca Timpul, elementul esențial, matrice și măsură a tuturor artelor animale cunoscute, să nu joace niciun rol în arta vegetală. E posibil ca plantele să folosească măsura eternității. Nu știm.

Nu știm. Tot ce putem bănui e că prezumtiva artă a plantelor e *total-mente diferită* de arta animalelor. Ce este ea, nu putem spune, încă nu am descoperit. Totuși, prezic cu o oarecare certitudine că există și că, atunci când o vom găsi, ea se va dovedi ca fiind nu o acțiune, ci o reacțiune; nu o comunicare, ci o receptare. Va fi exact opusul artei pe care o știm și o recunoaștem. Va fi prima artă *pasivă* cunoscută.

Dar putem, în fapt, să o recunoaștem? O vom putea înțelege vreodată?

Va fi enorm de greu. Acest lucru e clar. Însă nu trebuie să disperăm. Să nu uităm că, până la jumătatea secolului XX, cei mai mulți oameni de știință și numeroși artiști nu considerau delfinii nici măcar comprehensibili pentru mintea omenească – necum demni de a fi înțeleși! Să mai lăsăm un secol să treacă și s-ar putea să ne vedem pe noi înșine tot atât de rizibili. „Îți dai seama," îi va spune fitolingvistul criticului estet, „că nu erau în stare să citească nici măcar o vânătă?" Și vor zâmbi la adresa ignoranței noastre, luându-și rucsacurile la spinare și pornind în sus să lectureze recent descifratele versuri ale lichenilor de pe versantul nordic al vârfului Pike.

Și odată cu ei, sau după ei, nu e exclus să apară un și mai temerar aventurier – primul geolingvist care, ignorând versurile delicate și vremelnice ale lichenilor, va citi îndărătul lor și mai puțin comunicativa și mai pasiva, totalmente atemporala, recea, vulcanică poezie a pietrelor: fiecare dintre ele, un cuvânt rostit, cine știe când, de către Pământul însuși, în imensa singurătate din și mai imensa comunitate a spațiului.

Traducere din limba engleză de MIHNEA COLUMBEANU

The Author of the Acacia Seeds and Other Extracts from the Journal of the Association of Therolinguistics © Ursula K. Le Guin, 1974

lumile sf ale lui george anania

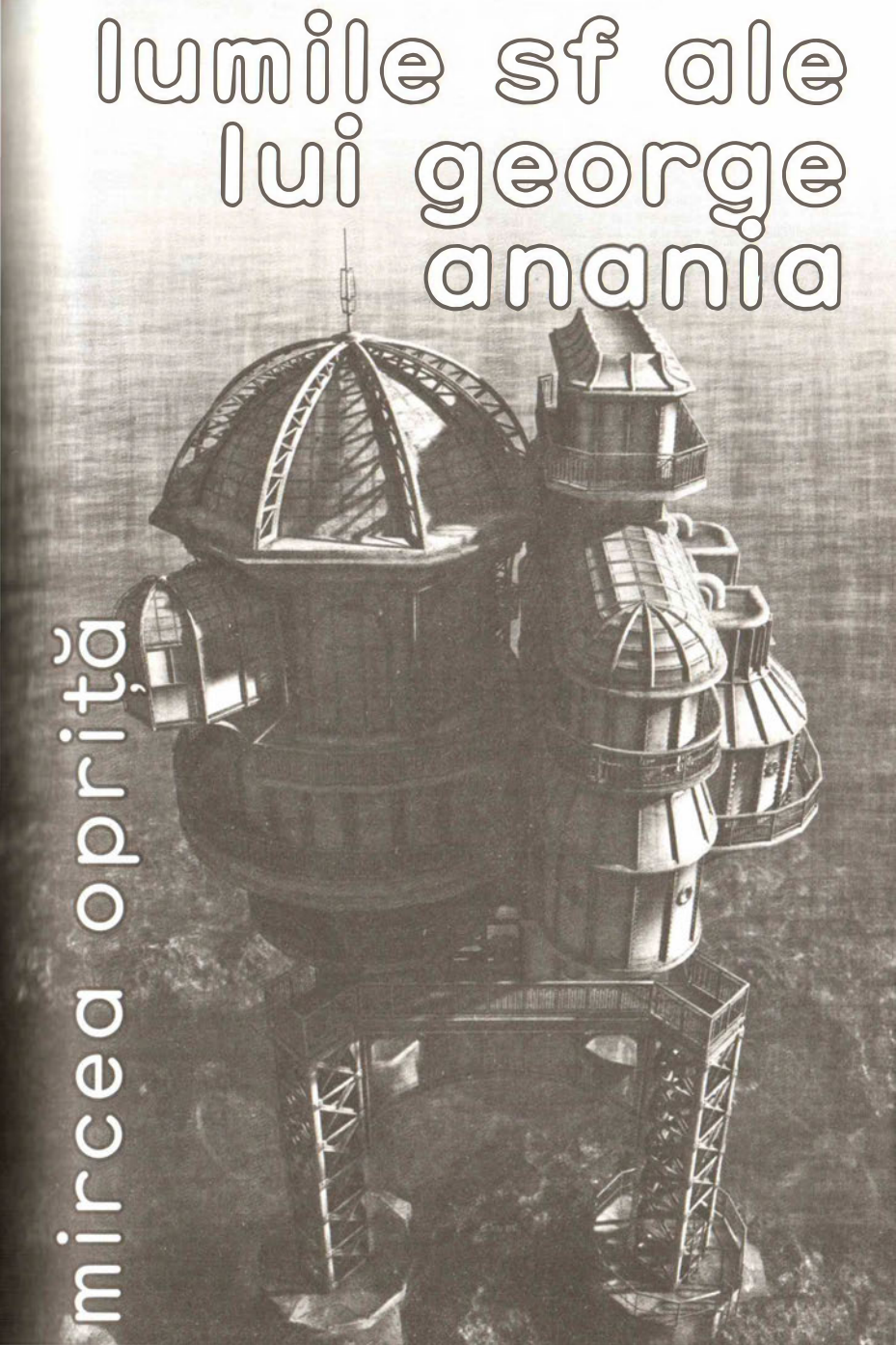

mircea oprițĂ

Partea cea mai reprezentativă pentru talentul autorilor noştri trebuie căutată însă pe terenul speculaţiei SF propriu-zise, unde motive precum viaţa raţională extraterestră, contactul între civilizaţii cu origine cosmică diferită, experienţa cibernetică şi relaţia mai mult sau mai puţin conflictuală cu inteligenţa artificială, spaţiile paralele şi „culoarele" intergalactice sunt exploatate cu abilitate, aducând, dacă nu lucruri substanţial noi, în orice caz o inteligentă orchestrare a lor în contextul unor unor aventuri urmărite de fanii genului cu o pasiune adesea menţionată în diverse ecouri de lectură.

NĂSCUT LA 14 IULIE 1941, ÎN MĂGURELE, BUCUREȘTI, autorul și-a făcut studiile medii la Liceul „Gheorghe Șincai" din Capitală. A absolvit Facultatea de Filologie a Universității bucureștene, luându-și licența cu o teză intitulată *Unele aspecte ale specificului literaturii științifico-fantastice*. A lucrat ca muzeograf și etnograf, apoi în domeniul cinematografiei (director-adjunct la Studioul Animafilm). În SF a debutat în 1962, cu romanul *Constelația din ape*, scris împreună cu Romulus Bărbulescu și publicat de *CPSF* (numerele 174-179). Cuplul de autori s-a constituit la sugestia lui Adrian Rogoz, redactorul Colecției, iar Alexandru Mironov le-a găsit eticheta spirituală de „scriitor bicefal". Din fericire, formula aceasta a fost reușită, conducând la o lungă și fertilă activitate comună, în ciuda diferenței de vârstă dintre cei doi parteneri literari (Bărbulescu s-a născut în 1925). Au scris împreună romanele *Doando* (1965), *Statuia șarpelui* (1967), *Planeta umbrelelor albastre* (1969), *Ferma oamenilor de piatră* (1970), *Paralela-enigmă* (1973), *Șarpele blând al infinitului* (1977); de asemenea, o serie de nuvele ce și-au avut momentele lor de glorie la publicarea în *CPSF*: *Captiv în inima Galaxiei*, *Astronava lui Olm*, *Fântânile*, *Ochii ei albaștri*, *Aventură pe fluviul de hidrogen*. Pentru valențele sale dramatice, subiectul prozei *Fântânile* a primit și forma unei piese de teatru. Au produs peste 20 de scenarii radiofonice, transmise pe postul național de Radio. Tot împreună, sub semnătura anagramatică Ana-Barbara Rebegea, au avut și inițiative critice, concretizate îndeosebi într-un ciclu de recenzii la cărți de anticipație, care s-a publicat în ultimii doi ani de existență a *CPSF* (1973-1974) sub titlul generic *Pulsul nostru actual*. După 1990, și-au reeditat majoritatea romanelor și, profitând de o fericită relație editorială, au

conceput antologiile *Nemira '94* și *Nemira '95*. Li s-a decernat premiul de notorietate al Eurocon 1990, la Fayence, Franța. George Anania a publicat și independent, începând cu povestirea *Cel din urmă mesaj* (1963), urmată de o nuvelă de aventuri marinărești, inspirată din viața romanțată a lui Francis Drake (*Corsarul de fier*, 1966). O altă lucrare, *Ploaia de stele* (1969), evocă în același stil de biografie romanțată călătoriile lui Humboldt. Pentru domeniul nostru, sunt importante povestirea *Prisăcarul* (1990), precum și romanele *Test de fiabilitate* (1981) și *Acțiunea Lebăda* (1984), acesta din urmă ținând de SF-ul juvenil. Tot copiilor li se adresează și volumul *O experiență nereușită* (1987). A mai obținut, de data asta de unul singur, Premiul „Galileo" al Editurii Millennium Books pentru întreaga activitate (mai 2011). Răpus de o boală incurabilă, a murit la 5 aprilie 2013, în București.

În cazul scrierilor realizate într-o surprinzător de reușită colaborare cu Romulus Bărbulescu, în mod necesar comentariul se referă la ambii scriitori ca la un autor unic. Este foarte greu, și de fapt inutil, să se stabilească acum contribuția fiecăruia în conturarea subiectelor, a personajelor, în scriitura propriu-zisă. Din puținele mărturii ale lui Anania asupra acestui aspect avem, de altfel, imaginea unei armonioase conlucrări literare, în care materia epică pare să se fi dezvoltat din idei îndelung discutate împreună, capitolele suferind apoi rescrieri succesive, cu completări de substanță și modificări stilistice impuse de re-lectura fiecărui participant la acest proces de elaborare „bicefală" a romanelor. Mai cunoaștem cazuri de colaborare în redactarea unor lucrări de anticipație, bunăoară povestirile și romanele datorate cuplurilor Adrian Rogoz–C. Ghenea, I.M. Ștefan–Radu Nor, I.M. Ștefan–Max Solomon, chiar și niște efemere, dar absolut neconvingătoare tentative de conlucrare a lui Gheorghe Săsărman fie cu Adrian Rogoz, fie cu Ion Mânzatu. În nici unul dintre ele nu s-a

reușit însă fuziunea aproape perfectă a unor gesturi auctoriale pornite din înzestrări diferite și, totodată, o atât de durabilă participare la un proiect comun, materializat într-o operă de amploare.

Interpretarea „la patru mâini" a partiturii își are partea bună și partea rea, în sensul că produce o remarcabilă complexitate epică, evoluată arborescent din fantezia fiecărui autor angajat în relație, dar apare și riscul complicațiilor excesive, inutile chiar. Complicația atinge frecvent și această lucrare realizată în comun, dezavantajând obiective importante, precum unitatea subiectului și limpezimea stilistică a scrierilor. Singurul care mai poate face o relativă ordine printre numeroasele idei și motive SF adunate „în forță" sub același înveliș epic este fluxul agresiv al unei aventuri copleșitoare, devenit – în special în romanele de început – scop în sine. Cu timpul, o lecție a economiei scrisului, învățată „din mers", va conduce inspirația celor doi spre o mai atentă autocenzură stilistică, producând lucrări bine organizate, cu o cotă valorică superioară. Nemulțumit cu dezvoltarea lineară a unei singure teme SF, cuplul urmărește de regulă realizarea unei fuziuni tematice și, în plus, nu disprețuiește perspectiva de a dinamiza acțiunea prin niște comode clișee ale genului polițist (lucru de care am văzut că nu se rușina nici Asimov, urmat de atâția alții). Partea cea mai reprezentativă pentru talentul autorilor noștri trebuie căutată însă pe terenul speculației SF propriu-zise, unde motive precum viața rațională extraterestră, contactul între civilizații cu origine cosmică diferită, experiența cibernetică și relația mai mult sau mai puțin conflictuală cu inteligența artificială, spațiile paralele și „culoarele" intergalactice sunt exploatate cu abilitate, aducând, dacă nu lucruri substanțial noi, în orice caz o inteligentă orchestrare a lor în contextul unor unor aventuri urmărite de fanii genului cu o pasiune adesea menționată în diverse ecouri de lectură. Din punct de vedere literar, situate la cote diferite, produsele acestei colaborări exprimă în mod cert o evoluție, iar câteva romane pot fi văzute pe bună dreptate între culmile atinse de SF-ul românesc în evoluția sa de până acum.

Romanul *Constelația din ape* (1962) rămâne marcat atât de stângăciile debutului, cuplul fiind la prima sa tentativă de a scrie o lucrare epică în comun, cât și de semnele inconfundabile ale epocii. Aflată în trena influentului roman *Nebuloasa din Andromeda* de Ivan A. Efremov, lumea anticipată aici reprezintă o societate comunistă, idealizată frenetic, glorificată necondiționat, în virtutea trăsăturilor sale abstracte: optimismul, generozitatea, încrederea deplină în calitățile omului, în capacitatea sa de a transforma în mod miraculos natura, de a ieși învingător din cele mai ostile încercări. Romanul face ritualica apologie a științei, fără de care era greu de conceput, în epocă, proza SF. Acțiunea se desfășoară în anul 2196 și implică în principal aventuri submarine, întrucât omenirea din roman e angajată, printre catastrofalele erupții vulcanice din adâncul Pacificului, în căutarea *luhilor* extratereștri, altfel zis a „siderantropilor", un neam cosmic ajuns pe Pământ la începuturile Cuaternarului și refugiat la zece mii de metri adâncime, unde beneficiază de presiunea existentă pe planeta de obârșie. Conform spiritului „întrajutorist" la modă (vezi romanele lui I.M. Ștefan, Ion Mânzatu, chiar Sergiu Fărcășan), societatea umanitară a viitorului nostru sare în sprijinul luhilor amenințați de colosale forțe telurice, urmând ca, în finalul unei apoteotice operații de salvare, să le reconstruiască orașul tot sub ape, dar la o adâncime care să le permită începerea cursei de adaptate la viața pe uscat.

Aceeași temă importantă, a contactului între civilizații cosmice diferite, dar nu incompatibile, se întâlnește și în romanul *Doando* (1965), unde spațiul interstelar e străbătut de o enigmatică navă-planetă artificială. Mai precis spus, Doando este o uriașă structură extraterestră, care a înglobat în ea o planetă colonizată de pământeni, urmând s-o transfere în altă galaxie. Doando aspiră în miezul ei gol tot ce seamănă a inteligență galactică, iar faptul acesta permite pământenilor să se întâlnească la modul economicos cu vuunzii, de pe o planetă amenințată de colaps termic, și care căutau, înainte de a fi capturați, corpuri cerești unde ar putea să-și mute civilizația. Nici constructorii lui Doando dintr-o galaxie îndepărtată nu stau prea bine în ce privește viitorul civilizației lor; ei vor să-și salveze imensul bagaj de cunoștințe transferându-l în seama unor

civilizații mai tinere și mai apte să fie transbordată intergalactic, spre a forma în noul amplasament o confederație puternică. Fascinați de avalanșa ideilor sale spectaculoase, fanii genului au putut la un moment dat să considere romanul *Doando* drept cea mai reușită scriere produsă de colaborarea Anania-Bărbulescu, trecând astfel cu ușurință peste observațiile ce i se pot face din punct de vedere literar. Puzderie de personaje, fie pământeni, fie vuunzi, roiesc prin scenă fără individualitate, simple suporturi pentru idei tehnice și discursuri adesea festiviste și grandilocvente. Până și invențiile de tip hard SF, venite în avalanșă, încep să fie de la o vreme greu de urmărit, tocmai din pricina numărului lor copleșitor și a faptului că „lecția", greu de disciplinat și de asimilat într-o scriere literară, pare lansată într-un circuit independent ce n-are nevoie de personaje reale, ci de simple portavoce.

Până să ajungă la performanțele maxime ale acestei colaborări, autorii vor mai da câteva romane menționabile, cum ar fi *Statuia șarpelui* (1967), unde trecutul scitic al Dobrogei reînvie spre a materializa prezența unui legendar vizitator extraterestru, serpentiform, trecut de vechii pământeni în rândurile zeilor. Sau *Planeta umbrelelor albastre* (1969, reeditare în 1993 ca *Planeta fantomelor albastre*), un roman gândit în convenția scenariilor de film, ceea ce face aproape imposibilă condensarea epică a materiei și „umplerea" personajelor cu un conținut uman verosimil, îngăduind în schimb, chiar invitând acțiunea la desfășurări schematice și convenționale. O convenție străvezie este și anul 2169, când se desfășoară vesela înlănțuire de aventuri din această scriere, într-o greu de ratat sugestie de cronologie cu anul primei sale publicări, dar și într-o oarecare simetrie a cifrelor cu anul ales pentru acțiunea declanșată în *Constelația din ape*. De la subiect și până la semnificații, totul este „ușor" în această farsă cu muschetari jucați de roboți în decorul știut de la Alexandre Dumas, anume spre a convinge două cupluri de răzvrătiți contra automatelor (un fel de luddiți ai viitorului, puși pe stricăciuni specifice) să înțeleagă că lumea lor nu mai poate exista fără serviciile mașinismului autorizat.

Cele mai reușite romane lucrate în comun sunt *Ferma oamenilor de piatră* (1969) și *Paralela-enigmă* (1973). Primul reia în altă variantă tema paleoastronautică pe care am văzut-o deja tratată în *Statuia șarpelui*: o stranie „pasăre a groazei" care ar fi bântuit Pământul încă de pe vremea faraonilor este descrisă în cele din urmă ca „astronavă rațională", ilustrare a absolutei independențe obținute de inteligența artificială față de om. Relația om-mașină pe care o figurează aici autorii este una de rivalitate, dar și de subtil parteneriat. Nu doar că invenția și unealta superioară a omului primește individualitate și personalitate proprie, ci, pornită de la o „ecuație umană" pe care a înglobat-o efectiv, ea tinde totuși spre un alt tipar de inteligență decât cel reprezentat de creatorul său. În plus, găsim aici formulată ipoteza că un sistem de gândire mecanic, autoperfecționat după reguli străine de cele emise de om, ar putea genera în cele din urmă entități artificiale ultraperformante, de o spectaculoasă superioritate în raport cu omul actual. Un șir de speculații conduse de logică și atent gradate în perspectiva unui efect dramatic au rostul de a aureola și, totodată, de a face credibilă teza privitoare la astronava inteligentă.

„– Omul are multe lucruri comune cu roboții. El se naște ca un mecanism. Tot ce ține de fiziologie aparține mașinii din noi, chiar o mare parte din psihic, pentru că avem reacții similare în evenimente date. În mamiferele bipede care suntem, înzestrate cu rațiune, coexistă, într-o contradicție și o luptă neîncetată, o cantitate de omenie și una de mașinism.

– Ascultă, Glyd, interveni Dav, e teoria lui preferată, pe care a pus-o la baza calculelor sale când alerga după Ecuația Umană. Ascultă!

În vocea lui, Glyd surprinse puțină ironie și admirație, dar mai ales respect.

– Omenie – adică bunătate, cinste, idealuri?

– Asta-i literatură, zise All cu politicoasă aroganță. Relațiile matematice notează altceva. Omenia este elementul-surpriză, adică non-mașina, tot ce nu poate fi prevăzut la om, tot ce aparține structurii lui foarte intime și indeterminabile. Omenia luptă cu mașina, care o frânează, și dacă ar

putea ar anihila-o, numai că viața, fără mecanismul ăsta, e imposibilă, ar fi ca o idee apărută fără un suport material. Aici e baza asemănării între aparatele cibernetice și mamiferele raționale – în mașina din carne și sânge, care dă viață personalității și o claustrează totodată.

– Personalitatea nu e specifică doar omului? întrebă Glyd.

– Automatele au și ele personalitate, cred eu, o personalitate dominată de legile formelor metalice, din angrenajul cărora se naște sufletul matematic al mașinii, dăruit de gândirea celui care a imaginat-o... Mai au posibilitatea autoperfecționării; au chiar și ceea ce noi numim liberul-arbitru, adică, nu-i așa, un drept de opțiune [...] între multitudinea soluțiilor calculate. Ce superb echilibru, această opțiune fără greș și fără emoție! Da, mașinile au personalitate...

– Dar ce-i lipsește mașinii, All? Ele m-au crescut; păreau că știu orice; iar eu, aici, la voi, știu atât de puțin. Ce le lipsește automatelor, All?

– E simplu: nebunia. Nu alienarea mintală, o, nu! Forța omului de a ieși din propriile lui tipare, din timpul lui și din spațiul lui determinat; nebunia, clipa de clarviziune, dincolo de noi înșine..."

Amintita situație, complexă și totodată complicat-conflictuală, revine în *Paralela-enigmă*, agravată de eșecul computerelor bazate pe „ecuația umană" în conducerea cu succes a unor misiuni cosmice esențiale. Cu privire la natura complet diferită a gândirii cibernetice și a celei umane am mai văzut figurări literare remarcabile în romanul *Vă caută un taur* de Sergiu Fărcășan. Mai puțin interesați de așezarea problemei în regim de speculație filozofică, George Anania și Romulus Bărbulescu o plasează în contextul unor situații dramatice din registrul social-uman. Miza e continuarea practicii zborurilor interstelare, fără de care civilizația Terrei riscă să se prăbușească în decadență. Ilustrând această provocare simbolică, depanatorul de computere Tib Donar și „brigada lui de cercetări speciale" poartă un război secret cu supercalculatorul Hidra, care își desfășoară circuitele electronice printr-un imens labirint subteran. Fideli spiritului complicației, autorii suprapun

în roman o aventură de tip policier pe o sugestie mitologică, vechea legendă a Minotaurului.

Sintetizând caracteristicile acestei proze SF – incontestabil, cu un loc important în evoluția genului în România –, vom găsi următoarele elemente caracteristice: acțiune complicată, greu de redat într-o descriere liniară; personaje numeroase, mereu agitate prin scenă și, ca urmare, aproape imposibil de individualizat; predilecție pentru o problematică stufoasă și aproape niciodată pentru o linie epică simplă, condusă neabătut. Dacă în primele lucrări viitorul era clar, figurat într-o lumină ideologică de tip comunist, el devine, pe măsura creșterii în experiență a autorilor, incert și problematic, generator de enigme sociale și de situații delicate la nivelul existenței umane. Într-o lume amenințată de evoluții tehnice gata mereu să scape de sub control, personajele încep să cunoască angoase specifice și să se comporte cu marcajul lor mereu la vedere. Fluente, romanele contează pe un stil captivant, îndată ce autorii s-au debarasat de viciul discursivității științifice și de ilustrarea unei ideologii jenante prin exemple căutate între temele și motivele anticipației. Deși prolific, scrisul acesta reia sistematic două teme obsesive: relația dintre civilizații raționale cu rădăcini galactice diferite și raporturile inteligenței umane cu cea artificială. Formația teatrală a unuia dintre participanții la simbioza lor literară, ca și contactele strânse ale celuilalt cu lumea cinematografiei (fie și în varianta ei mai specială, a filmului pentru copii), lasă urme și în proza lor de anticipație, în aspectul său de scenariu, în tensiunea relatării, în dialoguri, în efectele dramatice pe care le urmărește un ochi specializat.

Dincolo de îndelungata lor colaborare, fiecare a publicat și independent. Pe lângă unele povestiri și nuvele (*Cel din urmă mesaj*, 1963; *Prisăcarul* și *A zecea planetă*, ambele în 1989); *Dintr-un creier de inox*, 1992), George Anania a publicat de unul singur romanele

Test de fiabilitate (1981), *Acțiunea Lebăda* (1984) și *O experiență neobișnuită* (1987). Lipsit de majoritatea stângăciilor stilistice mai vechi și vizibil preocupat acum de psihologiile personajelor, ca și de încadrarea lor într-o conjunctură socială verosimilă, *Test de fiabilitate* descrie condiția unui mutant, extraordinar dotat, într-o lume interesată să-i folosească înzestrările în scopuri criminale. Phil Warner, naratorul, este un genetician de geniu, implicat în cercetări cu caracter secret la trustul Thunderbird, un mamut al ingineriei genetice de avangardă. La noi, tema era și ea una de pionierat în anii când s-a publicat romanul, chiar dacă în SF-ul occidental ea intrase deja în repertoriul curent. Tulburat de imensele performanțe profilate la orizontul nu prea îndepărtat al cunoașterii, autorul nu ezită să pună în discuție caracterul moral sau imoral al științei, făcând din personajul său, inițial, un ins cu convingeri cvasiutopice, pe baza cărora un genetician nu trebuie să accepte compromisuri meschine cu forțele lipsite de conștiință ale societății, întrucât genetica poate servi și binelui, și răului în egală măsură. Treptat, Phil va înțelege că libertatea cercetătorului înconjurat de mecanismul, vizibil sau obscur, menit să-i stimuleze, să-i dirijeze experimentele și totodată să păzească secretul lor, rămâne simplă vorbă goală; că, dincolo de aparențe, inteligența îi este manipulată fără scrupule, el însuși nefiind altceva, pentru profitorii domeniului (inclusiv armata), decât un cobai. Un obiectiv generos, precum imunizarea organismului la diverși agenți patogeni și la otrăvuri mortale, ascunde pregătirea supraomului și a viitoarei elite dominante:

> „Și acuma închipuie-ți următoarea situație, doc! Câțiva indivizi, deținători ai secretului meu sau al lui Sorensen, fabrică o cantitate din mult discutata și disputata formație genetică, pe care o administrează prietenilor, familiilor, simpatizanților, partizanilor, într-un cuvânt unei elite selectate conform oricăror criterii. Pe urmă pun la punct și un virus sau o clasă de viruși pe care, prin mutații, îi învață să atace numai oamenii, cruțând celelalte viețuitoare, sau dintre oameni numai unele rase, socotite indezirabile, sau numai bătrânii a căror vârstă îi face inapți pentru muncă, sau numai copiii. Moartea poate fi instantanee, sau poate

surveni după un timp, victimele, prin acțiunea combinată a unor substanțe toxice cu efect psihologic, se pot strânge într-un loc în care cadavrele să fie lesne de înlăturat, pot săpa ele însele gropi uriașe, cu mașini-unelte de mare randament. De altfel important e doar ca învinșii să se adune laolaltă, un calcul simplu demonstrează că trupurile tuturor semenilor noștri care populează în prezent planeta nu ocupă un volum mai mare de trei kilometri cubi. Așadar virușii ar fi împrăștiați cu mijloace potrivite, iar elita ar aștepta dispariția de pe lume a adversarilor pe care nici nu i-ar vedea la față. Detașamente ale aceleiași elite ar acoperi apoi cei trei kilometri cubi de cadavre, ca să-i scutească pe supraviețuitorii sensibili de un spectacol respingător. [...] Problema milioanelor de lucrători care să înlocuiască forța de muncă dispărută s-ar rezolva la fel de simplu: tot prin folosirea unui antidot la acțiunea virușilor, dar a unuia cu durată limitată în timp; ca să-și păstreze viața, popoarele «aliate» învingătorilor ar fi nevoite să muncească în condițiile impuse de aceștia, iar cazurile de nesupunere s-ar pedepsi prin refuzul injecției curative pentru luna următoare."

Mutantul Phil Warner, realizare științifică și totodată victimă a acestui scenariu distopic presărat cu orori de maximă gravitate, își va folosi – în finalul tensionat al romanului, unde regăsim hăituiala cu câini din romanul lui Ray Bradbury, *451 Fahrenheit* – calitățile supranormale asigurate de condiția lui de mutant genetic: supraviețuiește unui atac cu iperită, respiră oxigenul din mediul acvatic, levitează prin simplul efort de voință. Ultima scenă ni-l arată totuși înfrânt de mecanismul invincibil al răului: cu creierul proaspăt spălat de adversari, el devine servitorul docil al celor care îl manipulaseră și până atunci. Își uită până și jena de a fi fost fluctuant și duplicitar în raporturile sale cu cei doi poli ai jocului pe viață și pe moarte în care o știință imorală atrage omenirea.

„Dintotdeauna am fost în afara lor, am locuit pe o insulă izolată în cartierul rezidențial, mi-au pus gardieni să-i ferească pe vecini de

contactul cu mine. Mă ţineau la distanţă şi vedeam în asta un semn de respect. Vagabondul, vagabonzii amândoi au fost emisarii planetei mele, semne trimise de cei care nu mă uitaseră, trimise mereu; mă socoteau de-al lor, nu i-am luat în seamă – când anticipam binefacerile pe care le voi împrăştia peste lume, tocmai ei erau omişi de pe toate listele, ei n-aveau loc nici acolo, pe continentul cel nou, i-aş fi azvârlit de pe corabie, ori aş fi lăsat să fie azvârliţi; visam gloria oraşului, aplauzele pacienţilor lui Hendricks, privirea lui recunoscătoare – şi toate astea încredinţat că voi schimba lumea."

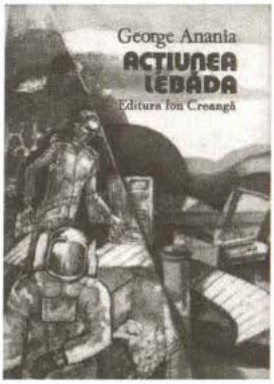

Romanul *Acţiunea Lebăda* (1984) s-a publicat într-o colecţie a Editurii Ion Creangă, ceea ce indică faptul că ar aparţine SF-ului juvenil. Totuşi, el îşi depăşeşte publicul-ţintă, printr-o alegorie a escaladărilor inconştiente într-un război atomic total. Finalul agresiunilor îi găseşte pe locuitorii unei planete belicoase reduşi la nivelul unor forme de viaţă degradată, simple concentrate genetice purtătoare de raţiune şi aşteptând să fie retreziţi la existenţa pierdută după o osândă de un milion de ani. Dintre povestirile autorului, *Prisăcarul*, publicată iniţial în *Almanahul Anticipaţia* pe anul 1990, a fost considerată pe bună dreptate demnă de a fi readusă în atenţia fanilor de astăzi, când, în 2011, lui George Anania i s-a acordat un binemeritat Premiu Galileo pentru întreaga sa activitate de creaţie. Scrisă cu elegantă economie stilistică şi cu o discreţie a sentimentelor caracteristică pentru un veritabil maestru, povestirea caută în rutina inexplicabilă logic a albinelor dovada unei intervenţii extraterestre. Pentru prisăcarul ros de boală după ce o viaţă întreagă fusese ros de această obsesivă intuiţie, semnele revelatoare vin aproape ca nişte mesageri ai sfârşitului. Întâi un câine „apărut parcă de nicăieri" şi pe care, deşi legat din prudenţă cu un lanţ ca de ancoră marinărească, „îl urmărea plimbându-se printre stupi,

adulmecând urdinișurile, petrecându-și ceasuri întregi în mijlocul prisăcii, așezat pe labele din spate, cu un aer gânditor, după ce lipăise îndelung cu limba enormă, roșie ca o rană abia deschisă, prin șuvițele de apă de pe adăpătorul albinelor". Apoi, sub înfățișarea unei tinere vizitatoare cu conturul distorsionat într-un amalgam de linii fluide și care acceptă să ridice un capăt de văl de pe adevăr. În fine, există în povestire și un moment al revelației halucinatorii, care, în prag de iarnă, face din prisacă un peisaj extraterestru:

„Albinele începeau să se așeze pe copaci, pe pământ. Și de sub scoarța înghețată a unora și a altora, fără îndoială că sub același efect al mierii, prindeau să răsară, văzând cu ochii, muguri de frunze, muguri de flori, colț de iarbă; să răsară, să se înalțe, să se despice, dând la iveală verdele crud din tainițele lor pline de mustul germinației. Buharale, ormuzuri, șirazuri de gazon cu firele încâlcite de prea multă desime, frunze bătute unele în altele, ca solzii peștilor, pe fiecare trunchi, și creangă, și rămurică. Și, simțind că îi tresare ceva sub degete, prisăcarul își îndreptă privirile în jos și aproape nu se mai miră să constate că lemnul mort al balustradei, al pilaștrilor, al podelei și mai departe al tocurilor de la uși și ferestre începe și el să înmugurească, atins de albine; încep să iasă lăstari din nodurile înnegrite de soare, de sub fibrele tocite inegal de picioarele și mâinile care în atâția ani pășiseră pe scânduri și se agățaseră de stâlpi și de cercevele. Sticla geamurilor se sfărâmă sub această năvală a vieții, se desprinseră foile de tablă de pe acoperiș, crăpă și căzu tencuiala fiecărui perete, se desfăcură mobilele. Până și zgarda, lanțul și sârma care-l țineau pe câine prizonier se umpluseră de ghirlande întunecate, subțiri, suple, ca filigranele unui bijutier."

Ca rezolvare SF, spectacolul acesta dezlănțuit închide tema povestirii, dar ca literatură el apare și ca o reușită viziune tanatică, figurată la „trecerea pragului" în mintea unui prisăcar muribund.

între oglinzi

eugen cadaru

În ziua aceea, era la birou și privea fluxul de date financiare derulându-se necontenit pe ecranul monitorului din fața sa, când brusc, în minte, îi răsună un gând: *Am atins infinitul. Iată-l, există, este aici, în fața mea, este chiar această curgere neîntreruptă de cifre care nu se oprește niciodată.*

Făt-Frumos ajunse în fața unei răspântii și se opri. În fața lui se bifurcau două drumuri și el nu știa care dintre ele ar fi putut fi cel bun. După ce le privi pe amândouă timp de câteva momente, scoase din buzunar frunza de arțar și o chemă pe Zâna Zorilor. Aceasta apăru imediat.

– Zână a Zorilor, spuse Făt-Frumos, pe care dintre cele două cărări s-o iau, care este cea bună? S-o iau pe poteca din dreapta sau s-o iau pe poteca din stânga?

Zâna Zorilor zâmbi și îi răspunse:

– Dacă o vei lua pe cărarea din dreapta, te vei căi, iar dacă o vei lua pe cărarea din stânga, o să-ți pară rău. Dar, dacă știi unde dorești să ajungi, amândouă te duc într-acolo.

Dintotdeauna fusese preocupat de infinit. Dintotdeauna fusese fascinat de nemărginirea cerului. De când se știa, una din bucuriile lui cele mai mari era să privească cerul nopții, atunci când acesta era clar și lipsit de nori. Uneori, copil fiind, rămânea minute în șir cu privirea pierdută în sus, încercând să străpungă cortina vizibilă de stele, pentru a vedea ce este dincolo de ele și cât de departe se întinde nemărginirea cerului. Ulterior, a mai crescut, a ajuns la școală și, cam pe la începutul gimnaziului, a aflat că oamenii de știință cunoșteau deja răspunsurile la aceste întrebări, a aflat că există telescoape, a învățat că Universul are o vechime de aproximativ paisprezece miliarde de ani și a văzut pozele galaxiilor care păreau a se distanța în goană una de alta. Deci, a înțeles el atunci, toate acestea erau deja lămurite. Apoi, pe măsură ce a mai crescut, atenția i-a fost atrasă de alte și alte lucruri, a admirat câteva vedete din showbiz-ul internațional și a crezut că este fanul acestora, a făcut sport și a cucerit câteva premii minore, dar de care era foarte mândru, a aflat despre calamitățile istoriei și a citit foarte mult despre

ele, a mers în excursii și a colindat munții, s-a îndrăgostit, s-a bucurat și a suferit și a învățat serios pentru a-și face un rost în viață, așa cum îl îndemnau tot timpul părinții. În tot acest timp, nu a renunțat niciodată să privească cerul nopții, însă nu mai stătea cu ochii ațintiți în sus minute în șir, ci doar mai arunca, din când în când, câte o privire rapidă, spre a se bucura, chiar și inconștient, de spectacolul neasemuit al bolții înstelate. Apoi, să fi fost probabil cu un an înainte de facultate, a aflat dintr-o emisiune auzită întâmplător la radio, că, de fapt, tot ceea ce se cunoaște despre Univers, despre vârsta acestuia, despre originea lui, despre forma și viitorul său, sunt doar simple supoziții, probabilități, și că nimeni nu știe, de fapt, adevărul adevărat cu privire la aceste lucruri. Și, în special, o anumită propoziție, rostită de unul dintre invitații acelei emisiuni i-a tăiat pentru câteva secunde respirația. *„De fapt, nu știm dacă infinitul există."* Ce spusese mai departe acel invitat din acea emisiune își amintea doar vag, foarte vag, pentru că, deși corpul său rămăsese nemișcat lângă aparatul de radio, în mintea sa răsuna fără oprire doar acea propoziție, care se repeta la nesfârșit, într-un efort parcă automat al creierului de a o traduce într-un vector de acțiune. Din ziua aceea a început din nou să privească cerul nopții cu luare-aminte și, după un timp, chiar a avut o lungă discuție cu părinții săi despre drumul pe care avea să-l urmeze în viață. Auzind că îl bătea gândul să urmeze științele, tatăl său l-a privit ca pe un obiect ciudat, apărut în casă brusc și fără să se știe de unde, iar mama sa i-a ținut o foarte scurtă, dar intensă prelegere despre avantajele carierei de economist pe care deja decisese că avea să o urmeze. În cele din urmă, însă, cei doi s-au retras, lăsându-l pe el însuși să decidă ce avea să facă mai departe. A cântărit lucrurile câteva zile, căci timpul îl presa, examenul de maturitate și admiterea la facultate băteau deja la ușă, și, în considerarea a tot ceea ce acumulase până atunci și a riscurilor la care s-ar fi expus dacă ar fi schimbat direcția în ultima clipă, hotărî să meargă înainte pe drumul deja stabilit. Auzind decizia sa, ai lui au răsuflat ușurați. Și viața l-a furat din nou, pentru o vreme. Datorită colegilor noi și interesanți, a prieteniilor, a volumului mare de învățătură, a timpului scurt între sesiuni,

a excursiilor și chefurilor din weekenduri și vacanțe, facultatea i-a fost ca o vârtelniță frumoasă, un timp plin care a trecut fulgerător. Și, după doar cinci ani, s-a trezit ca fiind un tânăr profesionist, angajat al unei mari corporații financiare, îmbrăcat la costum, cu pantofii lăcuiți și cu un viitor strălucit în față. După o vreme s-a însurat, a făcut credit pentru casă și mașină, a devenit tată și, în câțiva ani, viața i s-a așezat pe un făgaș cuminte și previzibil. Totul părea decis, stabilit, aranjat, nimic nu părea a tulbura mersul deja planificat al existenței.

În ziua aceea, era la birou și privea fluxul de date financiare derulându-se necontenit pe ecranul monitorului din fața sa, când brusc, în minte, îi răsună un gând.

„Am atins infinitul. Iată-l, există, este aici, în fața mea, este chiar această curgere neîntreruptă de cifre care nu se oprește niciodată."

Ideea aceasta îi provocă o bucurie interioară atât de mare și de neașteptată, încât închise ochii pentru câteva secunde. Sufletul i se încălzise și în adâncul lui coborâse o liniște pe care nu o mai cunoscuse niciodată până atunci. Realiză într-o fracțiune de secundă că, de fapt, în toți acești ani, mintea lui nu încetase nicio clipă să caute infinitul, dar și că destinul său avea un sens. I se păru că întreaga sa viață fusese o înșiruire de întâmplări menite să îl ducă în pragul infinitului, al singurului infinit perceptibil în mod direct. Văzu în fața ochilor bolta înstelată a cerului. Zâmbi.

„Aceea poate că nu este infinită, dar cifrele economice sunt fără de limită."

Avu un gând.

„Dar dacă se oprește curentul? Dacă se prăbușesc rețelele de comunicare? Dacă are loc un cataclism global și economia mondială dispare?"

Deschise ochii și privi în monitor.

„Atunci, și acest flux de date financiare se va opri, va dispărea cu desăvârșire."

Se încruntă.

„Dacă acest infinit poate dispărea în orice clipă, asta înseamnă că nu este un infinit adevărat, ci doar o ficțiune."

Simți o ușoară nervozitate și se ridică de la birou. Făcu slalom printre birourile colegilor săi și ieși pe balcon. De acolo, de la etajul doisprezece al clădirii, cerul se vedea până departe. Respiră cu nesaț aerul proaspăt. Ziua era senină, doar câțiva nori răzleți pluteau ici și colo în înalturi.

„Nici cerul acesta nu este infinit. Nici nisipul mării și al plajelor nu este infinit. Dar oare este ceva infinit? Ar putea fi atins, în vreun fel, infinitul?"

Un răspuns găsi în mintea lui *„... doar numerele sunt infinite, ele pot continua la nesfârșit"*, însă nu-l mulțumi, *„numai că, oricât ar număra cineva, la sfârșitul vieții se va opri fără să fi atins infinitul numerelor, ci doar o fracțiune infimă din șirul lor nesfârșit..."*

Din momentul acela se hotărî să o ia metodic, să exploreze toată cunoașterea lumii, pentru a afla un răspuns. Simțea că un răspuns, undeva, trebuie să existe.

Începu cu filozofia. Din start, dădu la o parte viziunea teologică, deoarece predica religiilor abrahamice despre smerenie, milostenie și rugăciune i se părea a fi mai degrabă o retorică ideologică, precum discursurile politice, iar asta nu i se părea că l-ar putea ajuta în vreun fel în căutarea sa. Dar filozofia era altceva. Filozofia era efortul minții de a înțelege sensul realității...

Începu cu filozofia străveche a Orientului Îndepărtat, *Upanishadele* și *Surya Prajnapti Sutra, Mahāyāna Mahāparinirvāna Sūtra* și alte scrieri de felul acesta, care arătau – sau cel puțin așa înțelesese el – că, dincolo de infinitul numerelor, adevăratul infinit este în propriul sine. Apoi află despre paradoxul lui Zenon din Elea. Stârnit de logica acestuia, continuă cu vechii greci care încercaseră să înțeleagă natura conceptului de infinit și, timp de câteva luni, îi citi pe Anaximandru, Pitagora, Parmenide, Anaxagora, Democrit, Euclid, Plato, Euxodus, Aristotel și Arhimede. Trecu apoi la perioada Renașterii și îi parcurse pe Giordano Bruno, Galileo, Spinoza, Descartes, Locke și Leibniz, iar apoi continuă cu Isaac Newton, George Berkeley, Kant, Hegel și Feuerbach. După ce termină și cu aceștia, constată, oarecum surprins, că, în aproximativ un an, citise mai multă filozofie decât în toată viața sa de până atunci. Ajunse apoi la o serie de gânditori care îmbinaseră raționamentul filozofic cu instrumentele matematicii și află, astfel, despre ceea ce gândiseră cu privire la infinit alte nume ilustre precum Lacroix, Gauss, Bolzano, Weierstrass, Riemann, Dedekind, Cantor, Hilbert, Zermelo și Fraenkel, Russel, Brower, Gödel sau Paul Cohen. La sfârșitul acestui adevărat tur de forță se simți, însă, un pic descumpănit. Deși atâția oameni îl căutaseră cu asiduitate, infinitul nu se arăta nicăieri. Nimeni nu trecuse de zona speculației și a aproximării, nimeni nu-l atinsese, de fapt.

„Cum s-ar putea experimenta infinitul? Unde se poate găsi infinitul în lumea asta fizică atunci când totul, de jur împrejur, pare a fi finit?"

În cele din urmă, se hotărî să evalueze și perspectiva dogmatică și, de aceea, începu să citească ce scriseseră câțiva teologi faimoși, precum Sfântul Augustin, Anselm de Canterbury, Toma d'Aquino sau

Nicolaus Cusanus. Doar că nici de la ei nu află un răspuns care să-l mulțumească. Ideea că infinitul ar putea fi asociat doar conceptului de divinitate și ar putea fi găsit doar dincolo de materie, într-un plan imaterial sau transmaterial i se păru a fi doar o expediere simplistă a problemei.

„Este doar Dumnezeu infinit? A creat Acesta Universul perceptibil potrivit unui calcul matematic pe care mintea omului nu-l poate înțelege? Este Divinitatea mai mare decât mulțimea fără sfârșit a numerelor pozitive?"

Apoi încercă și cu ezoteria. Un an întreg citi despre alchimie, inițiați, masoni, Illuminati, newage, karma, Kabbala, Qigong, numerologie, astrologie, fenomene paranormale, cele șapte planuri ale existenței, aură, corp astral, reîncarnare, evoluție spirituală și multe alte lucruri care toate, dar absolut toate, i se părură a fi speculații, simple speculații și nimic altceva, adică construcții ale minții umane create cu scopul de a pretinde că prin ele se rezolvă problema infinitului. În decursul acelui an, experimentă chiar și așa-numitele stări alterate ale conștiinței, meditația de toate felurile, călătoriile astrale, meditația transcendentală, yoga, contemplarea și extazul, dar nici una dintre toate acestea nu-i dădu senzația că și-ar fi atins scopul. Nu i se păru că vreuna din aceste metode l-ar fi adus, așa cum fiecare din ele pretindea, mai aproape de sinele său interior sau de contopirea cu infinitul transcendent...

Și atunci, în final, reveni la singura cale care i se părea cu adevărat valabilă. Știința. Știința cu rigoarea ei. Știința adevărată care, chiar dacă evolua încet și nu pretindea că ar ști mare lucru, era singura care, atunci când spunea ceva, acel ceva era cert și demonstrabil.

Și așa, intră sau reveni în lumea marilor întrebări ale cunoașterii de graniță.

Aproape un an întreg navigă printre noțiuni precum Big-Bang, Big-Crunch, Singularitate, Complexitate, brane, corzi, stringuri, călătorii în timp, univers inflaționar, universuri paralele, universuri concentrice, multivers, incertitudinea cuantică, multivers cuantic...

Câte stele există? Spațiul cosmic continuă la nesfârșit? Universul este finit sau infinit? Dar ce formă are? Este plat, curb, sferic sau hiperbolic? Este cosmosul asemenea unei bile care, deși este finită, totuși, nu are margini? Este acesta o structură oscilatorie, o nesfârșită repetare ciclică, o eternă reîntoarcere? Este energia totală a Universului egală cu zero, însemnând astfel că el, Universul, s-a generat pe sine însuși din nimic, printr-un fenomen necunoscut care a stricat echilibrul nonexistenței sale? Să fie acest nimic absolut, capătul de linie al regresiei infinite? Și, dacă Universul ar fi infinit, se poate întâmpla orice într-un univers infinit? Există un număr infinit de lumi posibile, așa cum sugerează incertitudinea cuantică? Ar putea fi universul o structură cuantică, în care fiecare nou eveniment care se petrece într-un univers oarecare generează un alt univers derivat, ca un fel de nesfârșită structură arborescentă? Poate exista un număr nelimitat de istorii alternative, de lumi posibile perfect reale, dar care, evident, nu pot comunica una cu alta? Trecutul este infinit? Dar viitorul? Poate totul continua la infinit? Dar oare entitățile fundamentale din care este constituită realitatea perceptibilă sunt particule sau sunt altceva? Divizând materia, în interiorul elementelor deja cunoscute se vor descoperi la infinit entități tot mai mici, tot mai simple, ca un șir nesfârșit de păpuși rusești? Există oare o limită, o dimensiune minimă și ultimă la care această diviziune s-ar putea opri definitiv? Să fie universul doar o realitate virtuală, simulată de un computer gigantic? Și, în acest caz, cam ce fel de obiect ar fi acel computer? Ar fi acea entitate capabilă să efectueze un calcul infinit, să răspundă la orice întrebare și să prezică cu acuratețe perfectă tot viitorul? Și există oare acel *omega point*, în care două drepte perfect paralele ajung să se intersecteze la infinit?

La un moment dat, în decursul acestei căutări, care uneori devenea obositoare, întâlni și conceptul de *finitism*, care îl seduse pentru o vreme, căci i se păru că descrie cu rigoare realitatea imediată, o realitate în care, cel puțin aparent, nicio cantitate măsurabilă sau fenomen observabil nu putea avea o valoare infinită. I se păru că, în mod corect, această teorie descria infinitul ca fiind doar un simplu concept teoretic și chiar fără

valoare practică pentru lumea reală, de vreme ce nu putea fi probat prin experiment. Și asta i se părea cu atât mai mult valabil, cu cât acest concept părea a genera niște probleme aparent insolubile în logica lumii perceptibile: dacă dintr-o mulțime infinită de obiecte extragem câteva din acestea, acea mulțime rămâne în continuare infinită?...

Ajuns în acest punct, ar fi putut să se oprească, și poate chiar și-ar fi dorit să se oprească, doar că, înainte de a închide șirul acestor gânduri, îi reveni în minte mulțimea numerelor naturale, adică însăși dovada fundamentală a faptului că infinitul are cel puțin un punct de incidență cu lumea imediată...

„Infinitul nu poate decât să existe, de vreme ce este imposibil ca o numărătoare să se termine vreodată. Și aceasta nu este doar un concept, o posibilitate teoretică, ci o realitate concretă a acestei lumi. E foarte ciudat, căci infinitul există și, în același timp, pare că nu există..."

Și, astfel, continuă să caute...

După un timp, descoperi conceptele de cosmologie fractală, numărul lui *Fibbonacci* și *Rația de Aur*, împreună cu toate întrebările care derivau din acestea. Oare să fie Universul doar un bloc unic de informație care putea fi regăsit, în același tipar recurent, în toate ipostazele sale, de la cea mai minusculă structură celulară observabilă cu microscopul până la roiurile de galaxii ce puteau fi urmărite doar cu cele mai puternice telescoape? Oare fulgii de zăpadă, conurile de brad, cochiliile de melci, ramurile pomilor, ramificațiile bronhiilor, rețelele hidrologice naturale puteau fi considerate o probă a acestei teorii? Toate aceste analogii morfologice și simetrii indicau faptul că există o geometrie sacră și un plan inteligent care stă la baza tuturor lucrurilor, într-o ierarhie probabil infinită? Și, oare, sunt toate acestea interconectate? Să fi fost adevărat faptul că orice modificare a celui mai mic atom este resimțită cumva în întregul Univers?

Și, din una în alta, în timp ce studia cosmologia fractală, se întâlni și cu termenul de *pictură fractală*, iar această sintagmă deschise în fața privirilor sale un întreg nou univers, acela al artei vizuale care explora infinitul...

Următoarele două luni și le petrecu încercând să deslușească mecanismele paradoxurilor vizuale construite de M.C. Escher, prin utilizarea distorsiunii geometrice și a jocului de perspectivă. În primul rând îl interesa să vadă dacă vreunul din acele obiecte imposibile care sugerau, într-adevăr, infinitul, puteau fi transpuse în realitate și când văzu că acest lucru era cu desăvârșire imposibil, trecu mai departe și lăsă în urmă acea formă de infinit care, în opinia lui, era cumva contrafăcută prin intermediul unor iluzii optice.

Un alt autor asupra căruia zăbovi o vreme fu Jackson Pollock. Întâlnirea cu opera acestuia se produsese într-o seară când, navigând pe Net, pe website-ul unei galerii on-line, privirea i se oprise asupra unei picturi. Era un tablou ciudat, cum nu mai văzuse până atunci, un amestec haotic de linii și pete diverse, ce nu păreau a avea vreun sens, dincolo de simplu efect vizual hipnotic. Vreme de câteva minute încercase să găsească un înțeles pentru imaginea aflată în fața lui, dar nicio idee nu-și făcuse apariția. Simțea doar că pictura aceea este fascinantă, dar nu putea exprima în cuvinte de ce anume. După ce zări și titlul imaginii, vorbi cu voce tare, deși era singur în cameră:

– *Convergence*, 1952. La ce convergență se referă tabloul acesta?

Evident, nu-i răspunse nimeni, decât poate tot numai propriul său gând care îi șopti că toată această aglomerare de forme haotice care, deși statice, păreau a fi într-o nesfârșită dinamică, într-o continuă agitație browniană, nu putea reprezenta altceva decât o convergență cu infinitul...

Poate că Pollock chiar intenționase să reprezinte infinitul în tablourile sale sau poate că nu..., în schimb *arta fractală*, prin jocurile ei nesfârșite de forme, precum și prin senzația de armonie și echilibru generată de haosul său ce părea perfect ordonat, i se păru o tentativă certă de reprezentare a necuprinsului. În scurt timp își formă opinia că acea formă de artă se apropie cel mai mult de ceea ce el înțelegea prin sintagma de „artă a infinitului".

Și exact aceeași senzație i-o dădu și *arta islamică*, ale cărei modele geometrice recursive, bazate pe algoritmi vizuali așezați într-o ordine

matematică ce părea fără cusur, păreau a fi o expresia vizuală perfectă pentru a sugera necuprinsul.

„Arta geometrică descrie cel mai bine ideea de infinit", concluzionă el. *„Este deopotrivă artă și știință, așa cum este probabil și universul acesta, în totalitatea lui, o combinație între haos și ordine, între unitate și diversitate, guvernat de un principiu care se poate regăsi în oricare punct al său și în tot ansamblul deopotrivă."*

Între timp, continuă să exploreze ceea ce cunoașterea obiectivă îi putea oferi. Uneori gândea că, dacă ar fi studiat științele la vremea când mintea lui tânără putea absorbi și prelucra toată cunoașterea, în mod cert ar fi găsit un drum spre aflarea infinitului imediat. Erau momente când simțea că își ratase toată existența și că, de fapt, ar fi trebuit să urmeze un cu totul alt drum.

„Dacă făceam astrofizica, acum aș fi lucrat la un mare observator astronomic și, în mod cert, cu toată cunoașterea pe care aș fi avut-o, aș fi știut să înțeleg și să străpung tainele cerului..."

Cu cât se gândea mai mult, cu atât se întrista mai mult.

„Dacă făceam fizica, acum aș fi lucrat la un mare accelerator de particule și aș fi fost martor direct la identificarea infinitului din adâncul materiei..."

Uneori, nemulțumirea aceasta, generată de faptul că, la momentul de cotitură, nu avusese tăria să schimbe macazul propriei sale vieți, îi aducea în cenușiu tot orizontul existenței sale.

„Dacă făceam matematica, acum aș fi fost capabil să calculez forța care guvernează existența și funcționarea universului... Cu siguranță, aș fi descoperit teoria pentru tot..."

Dar știa că este prea târziu ca să mai regrete ceva: avea rate de plătit, avea o carieră de continuat, avea o întreagă familie care aștepta de la el să confirme faptul că toate speranțele lor nu fuseseră zadarnice și că el poate fi un om de succes, că poate ajunge cineva, un om bogat, un om important în societate, un om pe care lumea să-l aprecieze, să-l admire, pentru ca ei să se poată mândri cu asta.

Ajunsese cu totul întâmplător la expoziția de pictură. În seara aceea, ieșind de la serviciu, se oprise într-o braserie ca să bea o bere și apoi o luase agale pe străzi, îndreptându-se încet spre casă. Nu se grăbea, voia să ia aer. Afară deja se întunecase. Mergând așa, fără să se gândească la nimic în mod special, la un moment dat ajunsese în dreptul muzeului și văzuse afișul expoziției. Titlul acesteia i-a făcut oarecum cu ochiul, căci arta suprarealistă i se păruse întotdeauna un pic cam ciudată. S-a uitat spre clădirea care găzduia expoziția și i s-a părut că luminile din interior îl invită să intre. A mai privit o clipă afișul și a remarcat că, la momentul acela, avea loc chiar vernisajul. Se hotărî să arunce o privire.

„Chiar și dacă n-am invitație, presupun că n-o să mă dea nimeni afară."

Păși în curtea interioară a muzeului, îndreptându-se spre ușa mare și masivă de metal. Ajunse la ea, făcu un pic de efort ca să o deschidă și intră. Înăuntru, totul era luminat. Înaintă de-a lungul unui hol nu foarte lung, ai cărui pereți erau tapetați cu tapiserii elegante și care ducea spre spațiul unde părea să aibă loc expoziția. Ajunse în prag și se opri. Sala era mare, rotundă, iar picturile erau expuse pe toată suprafața circulară a pereților. Atmosferă era una obișnuită, de vernisaj. Unii oameni se deplasau încet, de la un tablou la altul, privind picturile cu atenție, iar în partea din stânga era obișnuitul protocol, unde alți câțiva oameni stăteau de vorbă cu cel care, probabil, era curatorul expoziției. Își aminti ce scria pe afișul expoziției: mai mulți autori cvasinecunoscuți erau expuși în original, alături de reproduceri foarte bune ale unor clasici ai picturii suprarealiste.

„O adevărată expoziție tematică", gândi el și se hotărî să facă turul de la dreapta la stânga. Se apropie de prima pictură, o privi cu atenție câteva zeci de secunde, apoi trecu la următoarea. Străbătu așa, în liniște, aproape jumătate din galerie, când auzi o voce spartă care deranja atmosfera. Privi în stânga lui. Câteva tablouri mai încolo, un bătrânel vorbea cu voce tare, comentând lucrarea în dreptul căreia se afla. Se uită la el cu atenție. Se vedea că este cărunt, după perciunii albi care îi ieșeau de sub șapca veche și uzată pe care o purta pe cap, o șapcă din aceea,

de *hip-hoper*, cum obișnuiau să poarte băieții de cartier. Era îmbrăcat într-un trenci peticit, dar la gât avea o eșarfă de mătase care se vedea că fusese scumpă atunci când fusese nouă. Purta niște pantaloni ponosiți și era încălțat cu o pereche de pantofi vechi, care păreau înnegriți de timp și de nespălare.

„Cum o fi intrat aici și cum oare de nu-l dă nimeni afară?"

Privi și către oamenii aflați în dreptul acestuia. Aceștia treceau pe lângă el, oarecum jenați, căutând să iasă din raza sa de acțiune cât mai curând.

„În fine, nu-i treaba mea, ceilalți de la pază ar trebui să se ocupe de asta."

Își întoarse din nou privirea spre tabloul aflat în fața lui și își continuă traseul expozițional.

– Dumneavoastră, domnule, vă uitați la aceste exponate, dar înțelegeți la ce se referă arta suprarealistă?

Privi în stânga lui. Bătrânul acela ajunsese chiar lângă el. Tăcu, nu știa ce să-i răspundă. Pe de o parte, nici nu se pricepea așa de bine la pictură și, oricum, n-ar fi vrut să intre într-o discuție cu un om ciudat, care părea să fie evitat de toți ceilalți. Bătrânelul îl privi scrutător pentru câteva clipe, apoi,

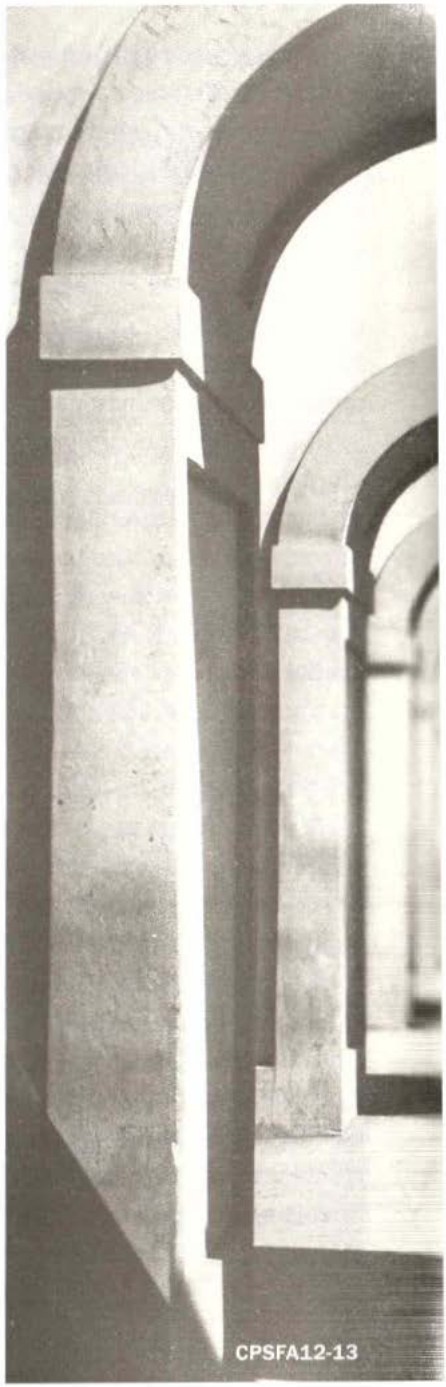

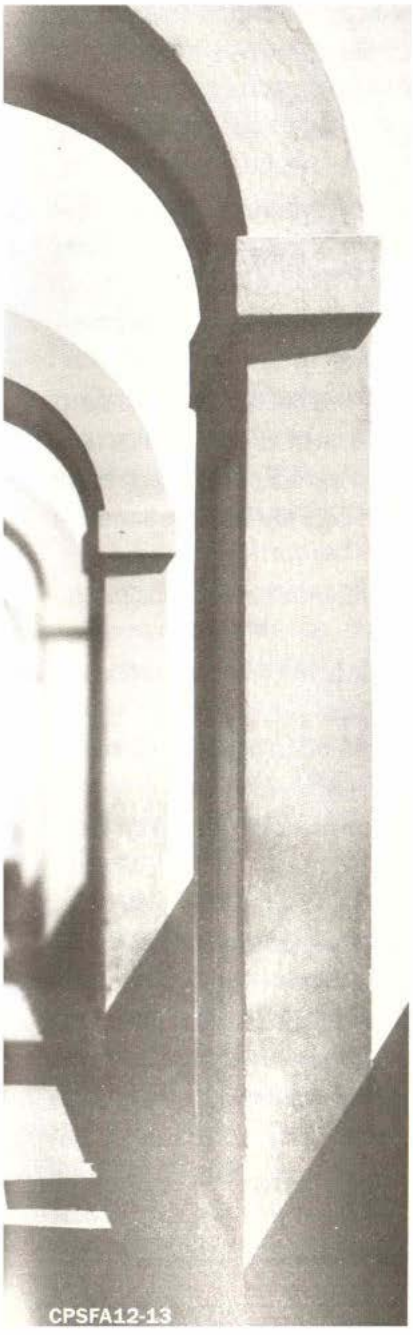

văzând că el nu spune nimic, dădu răspunsul:

– Arta suprarealistă, dragul meu domn, se referă la infinit. Așa să știți de la mine.

El se încruntă pentru o fracțiune de secundă, apoi ciuli urechile. Celălalt probabil că îi observase reacția, căci continuă:

– Uitați-vă, de exemplu, la acest tablou din fața dumneavoastră. Ce vedeți acolo?

El nu răspunse din nou nimic. Situația i se părea un pic jenantă, pentru că omul acela vorbea cu voce tare și deranja liniștea expoziției pe un spațiu de câțiva metri de jur împrejur. Dar, cu toate astea, el ar fi vrut să audă ce avea de zis. Bătrânul continua netulburat:

– Să vă spun eu ce vedeți... Vedeți reprezentarea unor obiecte care nu pot exista în realitate. Vedeți forme ireale, perspective imposibile, contururi deformate, asocieri de structuri care nu vor fi niciodată posibile în viața de zi cu zi și toate acestea sunt plasate într-un spațiu care aduce cu cel real, dar care este alterat în toate elementele sale...

Privi din nou în jurul lui. Oamenii treceau pe lângă ei, încercând cumva să îi ocolească. Se gândi că ar fi fost

bine să treacă și el mai departe, cum făceau toți ceilalți, și să-l lase pe bătrânul acela să peroreze de unul singur în fața tabloului. Dar ceva îl ținuia pe loc, ceva mai tare decât conformismul său social.

– Și toate acestea, unde vă duc, domnul meu? Unde vă duc toate aceste elemente?

Bătrânul îl privi întrebător. El tăcu în continuare, nu știa ce să-i răspundă. Bătrânul își mută privirea spre pictura din fața lor și spuse triumfător:

– În vis, domnul meu, toate acestea vă duc în vis, acolo unde infinitul este totdeauna posibil...

Se încruntă din nou. Privi o secundă spre tabloul din fața lui și simți nevoia să spună ceva, dar se gândi, din nou, că n-ar trebui să intre în dialog cu bătrânul acela ciudat. Acesta, parcă îi ghici gândul, căci reveni cu privirea spre el, așteptându-i replica. În cele din urmă, abandonă orice fel de reținere și zise:

– Nu doar totdeauna, ci numai acolo, în vis, infinitul este posibil...

Bătrânul îi tăie vorba scurt.

– Greșit, domnul meu, totalmente greșit. Infinitul este posibil și în realitatea noastră, într-o singură ipostază, însă...

Plecară împreună de acolo și se plimbară toată noaptea pe străzi, vorbind despre infinit. Când ajunse acasă, spre dimineață, tânărul economist simțea că, dacă bătrânul acela avusese dreptate, nimic din viața lui nu va mai fi la fel.

Își contramandă toate activitățile care erau stabilite pentru weekendul următor și petrecu cele două zile, sâmbătă și duminică, debarasând complet magazia pe care o avea în curtea din spatele casei. Soția îl privi un pic intrigată, dar nu comentă prea mult. La urma urmei, acel spațiu era perimetrul lui exclusiv. Îngrămădi toate obiectele care se strânseseră acolo într-un colț al grădinii și le acoperi cu un celofan mare, ca să nu se ude în caz că ar fi plouat. La sfârșitul celor două zile de efort, magazia redevenise ceea ce fusese în urmă cu câțiva ani, imediat după ce fusese construită, o încăpere dreptunghiulară, de cinci pe patru

metri, curată și aerisită. A doua zi, luni, se învoi de la serviciu utilizând o scuză conjuncturală și chemă un geamgiu căruia îi comandă șase oglinzi, exact cât erau necesare pentru a acoperi complet cei patru pereți, inclusiv suprafața interioară a ușii și a ferestrelor, tavanul și dușumeaua fostei magazii, pe care o reboteză „camera oglinzilor".

„*De fapt, ar fi trebuit să-i spun camera infinitului*", se gândi el, dar nu își mai pierdu timpul cu astfel de detalii.

După vreo săptămână, într-o după-amiază, geamgiul reveni însoțit de câțiva ucenici și, după un efort de câteva ore, tot interiorul magaziei era acoperit etanș cu oglinzi de o claritate aproape desăvârșită. Doar oglinda din tavan avea o singură fantă prin care un neon foarte puternic umplea încăperea de lumină. Soția lui ridică din umeri și nu comentă nimic. Nu prea înțelegea ce dorea el să facă acolo, dar nici nu avea de gând să-și bată capul cu asta. Iar el era mulțumit, căci putea să înceapă.

A doua zi, seara, când veni de la serviciu, după ce mâncă și mai stătu de vorbă o vreme cu soția lui, îi spuse acesteia *noapte bună* și se îndreptă spre magazia din spatele casei. Afară era deja întuneric și cerul se umpluse de stele. Deschise ușa și fereastra camerei cu oglinzi și lăsă aerul curat de primăvară să oxigeneze bine încăperea vreo zece minute, timp în care el privi cu nesaț, ca în copilărie, întinderea stelelor din înalturi, ce doar părea nesfârșită. Apoi, își înlocui pantofii din picioare cu niște tenișI de pânză, aprinse neonul din tavan, intră înăuntru și trase ușa după el.

Păși cu grijă, chiar cu un fel de sfială, pe podeaua de oglindă și se uită de jur împrejur, apoi în sus și în jos. O bucurie mare îi cuprinse tot corpul, ca un freamăt interior. Își dădu seama că reușise. Vedea în toate direcțiile, un număr nelimitat de planuri, atât cât putea privirea sa să străbată, dar știa că și dincolo de puterea ei de percepție, aceste planuri continuau la infinit. În sfârșit, reușise, reușise să creeze în lumea fizică un spațiu care, chiar și dacă numai virtual, era cu certitudine infinit. Și, mai mult decât atât, reușise chiar să se plaseze pe sine însuși în mijlocul acelui infinit. Într-un târziu, după ce își savurase îndelung bucuria, privindu-se pe sine însuși din toate unghiurile și din toate direcțiile, se

așeză pe singurul obiect aflat în acea încăpere, un scaun. Se așeză comod și începu să aștepte. Așa îi spusese bătrânelul, că trebuie să aștepte, doar să aștepte. Mult și cu răbdare, ca să se conecteze.

Și, într-adevăr, răbdarea îi fu pusă cu adevărat la încercare. Stătea în fiecare zi o oră-două, când venea de la serviciu și în weekend chiar și mai mult, după cum îi permiteau celelalte obligații familiale, sociale și gospodărești pe care le avea. Stătea pe un scaun, atent la tot ce era de jur împrejur, așteptând un semn care să-i arate că s-a conectat. Uneori se ridica de pe scaun, se apropia de unul dintre pereți și încerca să străbată cu privirea dincolo de ultimul său duplicat, aflat în marginea perceptibilă a șirului, iar, alteori, se uita la fiecare din acele duplicate în speranța că va observa o cât de mică diferență. Se întâmpla uneori ca, după mai multe ore petrecute în camera cu oglinzi, să nu mai știe exact dacă el este cel în carne și oase sau dacă nu cumva el este doar o proiecție a unuia dintre cei pe care îi vedea în lanțul nesfârșit al planurilor succesive. Atunci își amintea ceea ce îi spusese bătrânul și înțelegea că el era el-însuși doar din perspectiva lui, dar că, din perspectiva celorlalți înspre care privea, era doar unul din duplicatele fără de număr existente în acel spațiu infinit. Erau și momente de confuzie când simțea nevoia să-și recupereze identitatea, și atunci ieșea, trăgea o gură de aer, iar apoi intra din nou ca să aștepte în continuare. Și așa au trecut luni și, poate, chiar ani.

Până într-o zi când, stând pe scaun, atent să prindă vreun semn care să-i arate că s-a conectat, îl văzu pe cel din dreapta lui că se întoarce spre el și îl întreabă:

– Stai de mult aici?

În momentul acela înțelese că bătrânelul avusese dreptate. Reușise să se conecteze la infinit.

Vru să răspundă, dar, din cauza emoției, simți cum glasul îi tremură. Își drese vocea, mai așteptă câteva secunde și apoi zise:

– Stau de ceva vreme... Să tot fie vreo doi ani, cred...

Celălalt ridică din sprâncene mirat.

– Doi ani? E ceva. La mine a durat mai puțin, doar vreo câteva luni.

– L-ai întâlnit și tu pe bătrânul acela la expoziția de pictură?

Celălalt zâmbi.

– Da, l-am întâlnit anul trecut, când am stat acasă vreo trei săptămâni. De fapt, toți care suntem conectați l-am întâlnit...

Se încruntă.

– Adică, nu suntem toți conectați?

– Păi, nu chiar toți... Uită-te de jur împrejur, unii sunt doar reflexia ta. Aceia nu sunt conectați..

Se ridică de pe scaun, făcu câțiva pași și privi în jurul lui. Unii dintre cei din oglinzi îi imitară mișcările întocmai, în timp ce alții păreau a-și vedea de propriile lor activități, rămaseseră așezați pe scaune sau stăteau de vorbă între ei.

Se întoarse lângă cel cu care vorbise.

– De ce ziceai că l-ai întâlnit pe bătrân în timp ce ai stat acasă trei săptămâni? Ce meserie ai?

Celălalt răspunse.

– Sunt marinar. Lucrez pe vapoare.

El păru mirat.

– Cum așa?

– Uite așa bine, în ziua aceea, când ne-am gândit ce să facem în viață, mie mi-a dat prin cap că aș putea găsi infinitul lumii fizice dacă voi merge până la capătul pământului să-l caut...

– Și l-ai găsit?

Celălalt zâmbi.

– Ce să găsesc? Infinitul lumii fizice?

El tăcu. Tăcu și celălalt. După o vreme, îl întrebă:

– Și ești fericit cu viața ta de marinar?

Marinarul se încruntă.

– De ce aș fi? Din cauza profesiei, încă n-am găsit o fată ca să mă-nsor... Toate vor pe cineva care să fie prezent, nu plecat mai tot timpul peste mări și țări ...Așa că, nu mi-am făcut o familie... Câștig bani frumoși, dar la ce-mi folosesc?

El îl scrută cu privirea.

– Adică îți pare rău că ai urmat drumul acesta?

– Da, evident că da... Am și motive de bucurie, e frumos să călătorești prin lume, dar aș fi fost mai fericit dacă îmi alegeam altă profesie...

Timp de câteva momente tăcură amândoi. Apoi el întrebă:

– Este vreun astronom printre noi?

Marinarul privi de jur împrejur, apoi zise:

– Da, cred că cel care e în planul al doilea din stânga ta.

Se ridică de pe scaun și se îndreptă spre stânga. Îl sări cu privirea pe primul și se adresă direct celui de-al doilea:

– Tu, cel de acolo, ești cumva astronom?

Acela se întoarse spre el și se încruntă pentru o clipă.

– Da, dar de ce întrebi?

– Aș vrea să știu dacă ai descoperit infinitul Universului...

Astronomul pufni în râs.

– Pentru asta ar trebui să zbor până la capătul Universului. Îmi dai tu un vehicul potrivit?

El se încruntă.

– Unde lucrezi?

– La un Observator astronomic...

– La un Observator mai bun sau la unul oarecare?

Astronomul îl privi mirat, dar continuă să-i răspundă:

–Acum șase luni ne-au venit niște echipamente cum nu mai sunt pe nicăieri în altă parte... De atunci, se zice că am fi cel mai bun Observator din lume.

– Păi și nici cu ele n-ai găsit marginea Universului?

– Dar există marginea Universului? Are Universul capăt? Știi tu să aibă vreo formă anume?

– Eu nu, dar gândeam că tu ai putea ști lucrurile astea.

– Ei aș, n-ai gândit bine...

– Păi atunci, dacă nu știi aceste lucruri, ce faci tu acolo?

– Cum ce fac? Fac ce se face la orice observator astronomic: observ, adun date și încerc să le interpretez...

– Păi și, cu toate datele strânse, n-ai aflat dacă Universul are vreo limită pe undeva?

Pe astronom îl pufni râsul.

– Dar crezi tu, oare, că un fir de praf aflat pe fundul oceanului ar putea să aibă habar dacă oceanul are vreo limită și ce se află dincolo de limita aceea?

El tăcu. Tăcu și celălalt. După o vreme îl întrebă:

– Măcar ești fericit?

Astronomul se încruntă.

– Nevasta m-a lăsat în urmă cu doi ani. Pur și simplu s-a săturat să aibă un soț care trăiește pe vârful muntelui 340 de zile pe an, în timp ce ea stă singură și îl așteaptă. Copii n-am... De ce aș fi fericit?

El interveni brusc:

– Dar poți să cercetezi cerul...

– Și, dacă pot asta, ce? Adun niște date, din când în când mai apare câte ceva nou care modifică un pic ceea ce știam înainte, mă mir împreună cu ceilalți colegi, înțelegem că tot ceea ce știam sau credeam că știam despre cosmos este absolut relativ și, apoi, a doua zi o luăm de la capăt...

– Și nu e frumos?

Astronomul zâmbi un pic trist.

– Uneori este interesant, dar Nobelul pentru știință n-o să-l iau eu, fii sigur de asta...

– Și, atunci, regreți că te-ai făcut astronom?

Celălalt tăcu pentru câteva clipe și apoi zise:

– Da, mai bine mă făceam economist. Câștigam o căruță de bani, aveam o casă, o familie și, în timpul liber, mai reflectam la nemărginirea Universului...

El tăcu o vreme. Tăcu și celălalt. Apoi întrebă din nou:

– O fi vreun matematician printre noi?

Astronomul privi de jur împrejur și apoi îi arătă pe diagonală.

– Uite, cel de acolo, s-ar putea să fie matematician, cred...

Plecă de lângă astronom fără să-i mai spună nimic și se apropie de matematician. Îl abordă destul de abrupt:

– Tu eşti matematician, da?

Acela îl privi curios.

– Da, aşa este, sunt matematician.

– Şi ai calculat forţa care guvernează existenţa şi funcţionarea universului?

– Adică, mă întrebi dacă am calculat infinitul, nu? Că asta ne doream noi, când eram mici...

– Da, exact, asta te întreb.

Celălalt râse forţat.

– Nu, m-am lăsat de asta.

El se încruntă.

– De ce te-ai lăsat?

– Pentru că am studiat toată matematica lumii şi am văzut că tot ce se poate calcula sunt numai parametrii care să facă tehnologia funcţională. Atât şi nimic mai mult.

El tăcu îmbufnat. Celălalt continuă.

– Dar, pe de altă parte, la ce ne-ar trebui să calculăm infinitul, când putem să-l numărăm? ...Bine, asta doar dacă am fi şi noi nemuritori, ca să numărăm la nesfârşit... Nemuritori, adică infiniţi în natura noastră... Ceea ce nu suntem... Iar dacă nu suntem infiniţi, de ce ne-am aştepta să atingem infinitul?

El tăcu, se gândi câteva momente apoi îl întrebă la fel de brusc.

– Adică regreţi că te-ai făcut matematician?

Celălalt ezită, apoi zise cu hotărâre:

– Da, mai bine mă făceam avocat, aş fi fost mai fericit. Strângeam o grămadă de bani, apoi intram în politică şi aş fi fost un belfer. Aşa ce sunt? Un amărât

de profesor de matematică care trăiește din meditații și dintr-un job part-time la o companie de asigurări...

El nu mai vru să asculte mai departe. Făcu stânga-împrejur și se îndepărtă de matematician. Se așeză pe scaunul din mijlocul încăperii și rămase cu capul plecat. Era foarte supărat. După o vreme, auzi un zgomot din dreapta lui.

– Tu, ăla de pe scaun, ce stai așa bosumflat? Ai pățit ceva? Pari cam deprimat.

Ridică privirea, fiind hotărât să răspundă nervos, dar un alt gând îi trecu prin minte. Se uită spre cel care vorbise și îl întrebă:

– Tu ce profesie ai?

– Sunt fizician, răspunse acela sec.

– Și unde lucrezi?

Celălalt păru amuzat de avalanșa de întrebări.

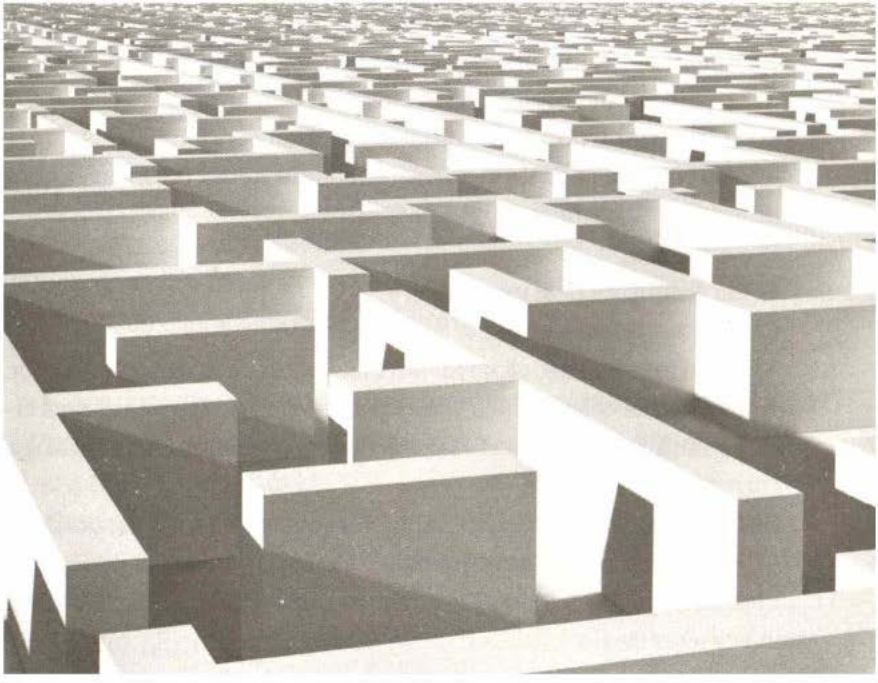

– La un accelerator de particule. De fapt, la cel mai mare accelerator de particule existent la ora actuală în lume...

El simți cum îi revine speranța.

– Deci ai găsit sau ești pe cale să găsești infinitul, nu? Bosonul acela... *Particula lui Dumnezeu*...

Fizicianul zâmbi.

– Da, s-ar părea că o să-l descoperim cât de curând, avem semnale bune în sensul ăsta... Dar asta nu înseamnă că vom identifica infinitul...

El se încruntă.

– Cum așa? Bosonul nu e *Particula lui Dumnezeu*? Nu este punctul terminus al lumii fizice, izvorul tuturor lucrurilor care există?

Fizicianul râse.

– Am impresia că citești prea multă presă de popularizare a științei... Ei mai exagerează, uneori le mai umflă, ca să vândă ziarul...

El tăcu și-l privi cu ochii grei. Celălalt continuă să explice:

– Bosonul acesta nu este, în niciun caz, capătul șirului. Dincolo de el, în străfundurile lui, în mod cert, sunt alte și alte entități constituente. Dar pe alea le vor descoperi, probabil, generațiile următoare...

El nu știa ce ar fi putut să mai spună. Celălalt continuă:

– Și, de fapt, noi, ca ființe închise în limitele materiei, nu am avea cum să experimentăm infinitul fizic. Părerea mea...

El îl privi țintă.

– Adică, simți că ți-ai ratat cariera?

Celălalt zâmbi un pic trist.

– Uneori regret un pic că nu m-am făcut ofițer de marină sau aviator. Mi-ar fi plăcut să colind lumea, dar, na, acum asta e... Trebuie să facă cineva și știință. E și ea de folos, la urma urmei.... Inventăm noi tehnologii, ne îmbunătățim viața...

El lăsă privirea în jos din nou și, apoi, după o vreme, concluzionă:

– Deci, nici tu n-ai atins infinitul...

Fizicianul păru că ezită. Tăcu câteva momente, apoi se hotărî să spună ce avea de zis:

– Ba da, de fapt, eu îl ating destul de des. Poate chiar zilnic sau, uneori, chiar de mai multe ori pe zi...

El se încruntă.

– Cum adică atingi infinitul dacă nici nu l-ai găsit?

– Păi, e foarte simplu. Totul este foarte simplu, de fapt. Sau cel puțin așa mi se pare mie acum...

Fizicianul păru că se gândește o fracțiune de secundă, apoi continuă:

– Cu ceva vreme în urmă, am auzit o vorbă care mi-a rămas în minte. Apoi, după un timp, am început s-o aplic.

– Ce vorbă?

Celălalt ezită din nou.

– ...Nu-mi amintesc perfect toate cuvintele, dar zicea cam așa: „Dacă vrei să apuci cerul cu mâinile, atunci întinde-le spre cei pe care-i întâlnești în cale."

El tresări. Își aminti că, la un moment dat, cu mulți ani în urmă, auzise și el expresia aceea, dar așa de rapid cum îi trecuse pe lângă ureche, așa de repede o și uitase.

– Nu înțeleg ce vrei să spui... Ce legătură are asta cu infinitul?

Celălalt zâmbi.

– Păi, oare, cerul ce înseamnă, nu infinitul?... Și să știi că funcționează ceas... Serios... E ca un fel de dialog pe care îl port cu infinitul...

El îl privi încruntat. Nu știa ce să creadă. Celălalt observă confuzia lui și încercă să-i explice:

– Este un dialog pentru că infinitul răspunde...

– Adică?

– Adică, de câte ori fac ceva bine, într-un fel sau altul, ceva bun mi se întâmplă și mie. Și invers, de câte ori fac ceva rău, după o vreme, o încasez și eu într-un fel sau altul...

El continuă să privească încruntat. Fizicianul continua să zâmbească.

– Știu că îți poate suna cam ciudat ceea ce zic, dar eu, unul, n-am găsit altă cale mai bună de a experimenta direct infinitul. Poate însă știi tu alta, să-mi spui și mie...

O vreme rămaseră tăcuți amândoi, apoi el se ridică de pe scaun, se îndreptă spre ușă și ieși afară din camera oglinzilor.

Afară era noapte adâncă. De jur împrejur se auzea cântecul liniștit al greierilor. Se uită în sus și, timp de câteva momente, admiră bolta înstelată și Luna plină care se vedea printre crengile copacilor. Fruntea i se descreți ușor, ușor și apoi zâmbi. Brusc, își dădu seama că îi este dor de soție și de copil. Simțea nevoia să îi îmbrățișeze pe amândoi. Mai privi cerul pentru câteva clipe, apoi se îndreptă spre casă.

o epopee ted chiang

oliviu crâznic

Nu trebuie să fim de acord cu tezele lui Chiang
ca să ne placă; trebuie doar să le citim.
Fiindcă indiferent ce poziție adoptăm cu privire
la ipotezele create prin intermediul personajelor
chiangiene, problematica ridicată ne va provoca
intelectul, expunerea erudit-artistică
ne va bucura sufletul,
argumentația imaginar-exemplificativă
ne va antrena latura ideatică.

SCRIITORUL AMERICAN TED CHIANG, PE NUMELE SĂU CHINEZESC Chiang Feng-nan, s-a născut în 1967, în Port Jefferson, și a debutat în 1990 cu povestirea „Turnul din Babilon" („Tower of Babylon"), în revista *Omni*) reprezintă, în acest moment, una dintre cele mai puternice, dar și una dintre cele mai interesante „voci" în domeniul literaturii științifico-fantastice și, totodată, în domeniul ficțiunii speculative (în vreme ce literatura științifico-fantastică utilizează concepte *științifice* într-o manieră *fantastică*, depășind astfel realitatea cunoscută în momentul scrierii operei, ficțiunea speculativă lucrează prin intermediul *speculațiilor* – considerații *pur teoretice* asupra unor probleme date – *de orice tip, nu neapărat științifice*, într-o manieră care fixează în centrul operei întrebări de tipul *What if?.../Dar dacă?...*).

Formația de informatician, activitatea profesională în industria computerelor și absolvirea cursurilor celebrului atelier de creație literară „Clarion" i-au fost fără îndoială de mare folos lui Ted Chiang în dezvoltarea stilului său literar caracteristic, care îmbină spectaculos arta cu rigoarea științifică. Nu tocmai prolific (are un singur volum publicat până în prezent, volum despre care vom discuta pe larg în cele care urmează), Chiang a dovedit că un scriitor se poate impune strict prin calitatea realizărilor sale, obținând o serie spectaculoasă de premii prestigioase (practic, mai toate premiile care contează în domeniu: Premiul Nebula, Premiul John W. Campbell, Premiul Theodore Sturgeon Memorial, Premiul Sidewise, Premiul Locus, Premiul Hugo, Premiul British Science Fiction Association, Premiul Kurd-Laßwitz, Premiul Seiun), precum și admirația lipsită de rezerve a unor faimoși colegi de breaslă (cum ar fi, spre exemplu, David Brin, autorul *Poștașului*, ori Robert J. Sawyer, autorul lui *Flashforward*).

Ca o curiozitate care dezvăluie multe despre firea și personalitatea autorului (nu foarte dispus la compromisuri!), Ted Chiang a refuzat, în

2003, nominalizarea la premiile Hugo (pentru povestirea „Să-ți placă ceea ce vezi: un documentar"), motivând că presiunile editoriale au avut drept rezultat indirect alterarea operei în cauză, pe care nu a mai avut timp să o cizeleze...

Primele opt proze scurte semnate Ted Chiang sunt reunite în volumul *Stories of Your Life and Others*, apărut în România la Editura Nemira, sub titlul *Împărțirea la zero*, într-o bună traducere realizată de Ileana Bușac și atent îngrijită de lectorul Iuliana Anghel (sunt absolut impresionante, în cadrul acestei ediții, cursivitatea frazelor, vocabularul adecvat și utilele note de subsol, existând totuși în text unele erori care nu ar fi trebuit să existe – din fericire, foarte puține la număr, astfel încât varianta publicată în România rămâne una remarcabilă și demnă de original).

Cartea se deschide cu „Turnul din Babilon" („Tower of Babylon"), nuveletă premiată cu premiul Nebula în 1991 și nominalizată la premiile Hugo în același an, la categoria „Cea mai bună nuveletă". Povestea urmărește aventura inițiatică a unui tânăr miner, solicitat să participe, împreună cu alți tovarăși, la ascensiunea către Ceruri, a căror boltă se dorește a fi străpunsă din vârful cunoscutului turn babilonian. Misterele creației sunt inginerește și mecanic revelate, într-un univers structurat geocentric și corespunzând cosmologiei babiloniene, în cadrul căreia firmamentul constă într-o construcție de natură solidă. Ca în mai toate poveștile lui Ted Chiang, stilul superb și ideea incitantă primează asupra acțiunii. Într-o anumită măsură, ținând cont și de spusele autorului (volumul se încheie cu o serie de note personale ale acestuia privind textele din cuprins, foarte educative), „Turnul din Babilon" poate fi considerat o replică la clasicul *Castel din Pirinei* al lui René Magritte.

Narată la persoana întâi de către un erou jekyllian, „Înțelegere" („Understand") ne redă istoria unui individ obișnuit, ale cărui facultăți cognitive sunt radical îmbunătățite cu ajutorul unui medicament experimental. Pe măsură ce inteligența personajului crește, intră în scena CIA, apoi un alt subiect al aceluiași experiment, ceea ce determină o inevitabilă înfruntare finală între cei doi „superoameni". Ideea conform

căreia dezvoltarea minții reduce dezvoltarea trupului este combătută prin vocea naratorului, care consideră că un control al trupului reprezintă, în fapt, o activitate mentală. Nuveleta s-a născut în mintea autorului în urma unei discuții despre „Greața" lui Jean-Paul Sartre și a fost inițial negativ receptată. După ce Ted Chiang și-a adăugat la *curriculum vitae* mențiunea că a absolvit atelierul de creație literară „Clarion", reacțiile la *Înțelegere* au devenit pozitive, culminând cu nominalizarea la premiile Hugo și câștigarea a Asimov's Reader Poll, în anul 1992.

Se pare că nu doar în România „eticheta" contează...

În „Împărțirea la zero" („Division by Zero"), scriitorul ridică problema incoerenței matematicii și a posibilelor consecințe ale probării incoerenței respective – consecințe pe plan universal, dar și pe plan individual. O strălucită savantă demonstrează că fiecare număr este egal cu oricare altul, iar comunitatea științifică nu poate găsi nici o eroare în demonstrația ei. Chiang compară situația personajului cu aceea în care s-ar găsi un teolog dovedind în mod absolut inexistența lui Dumnezeu.

De altfel, pentru un raționalist, știința ia, de multe ori, locul divinității...

„Povestea vieții tale" („Story of Your Life") pare a avea ca subiect primul contact cu o specie extraterestră, precum și importanța și rolul lingvisticii într-o asemenea situație. Pe măsură ce viața fiicei eroinei se derulează paralel cu investigațiile militare la care personajul principal ia parte încercând să descifreze limbajul și obiectivele vizitatorilor din spațiul cosmic, devine clar că, de fapt, determinismul, principiile variaționale ale fizicii, whorfianismul (relația dintre limbajul unei specii și modul în care specia respectivă gândește și percepe lumea înconjurătoare) și, mai ales, Timpul sunt explorate și analizate de Chiang sub forma întâmplărilor redate în „Story of Your Life". Intriga nuvelei este simplistă, doar un pretext pentru o expunere elegantă și cu har a unor teorii științifice. Meritorie este și prezentarea relației mamă-fiică într-un context eminamente tragic. Bineînțeles, și „Povestea vieții tale" a fost răsplătită cu premii și distincții numeroase: nominalizată la premiile HOMer și la premiile Hugo, a ocupat a zecea poziție în Clasamentul Locus și a ajuns pe lista scurtă a Premiului Tiptree, câștigând Premiul Theodore Sturgeon

Memorial (1999) și Premiul Nebula pentru „Cea mai bună nuvelă" (2000). O ecranizare a nuvelei a fost anunțată pentru viitorul apropiat. Alături de *Înțelegere*, unul dintre cele mai bune texte din volum.

Totuși, „campioana" culegerii de proză scurtă aici prezentată este, fără niciun dubiu, „Șaptezeci și două de litere" („Seventy-Two Letters"), deținătoarea Premiului Sidewise. O piesă de „steampunk fantasy" cu subtil parfum gotic, *Șaptezeci și două de litere* se structurează pe un model frankensteinian-shellian, tratând teme precum creația, golemul, homunculusul, teoriile preformării (conform cărora orice ființă vie se dezvoltă dintr-o formă minusculă proprie și preexistentă), partenogeneza (reproducerea în absența fertilizării, dovedită științific la unele specii de animale), puterea numelui și alchimia lexicală etc. Din păcate, referințele la clasa muncitoare oprimată de către aristocrația hulpavă îndepărtează povestea de perfecțiune, negăsindu-și un loc potrivit și verosimil în intriga altminteri foarte animată (lucru relativ rar la scrierile lui Ted Chiang) – indiferent de convingerile autorului, rezultatul este o impresie de clișeu în cazul câtorva dialoguri (puține, e drept). Pe scurt, în *Șaptezeci și două de litere* întâlnim o lume unde automatele rudimentare însuflețite sunt o realitate cotidiană, iar o organizație secretă încearcă să oprească o inevitabilă extincție a rasei umane folosind o știință care pare a fi o paralelă a alchimiei. Nu lipsesc experimentele neortodoxe și tentativele de asasinat, lorzii, grevele și savanții, toate acestea ținându-ne cu sufletul la gură în aceeași măsură ca și teoriile fabuloase vehiculate în cadrul poveștii.

„Evoluția științei umane" („The Evolution of Human Science", publicată inițial în revista *Nature* sub titlul „Catching Crumbs from the Table") este o simplă schiță (are doar câteva pagini), și este redată sub forma unui articol științific, în care se are în vedere apariția, ca urmare a dezvoltării științei, a unei inteligențe supraumane, menită să scindeze societatea, împărțind-o între umani și metaumani.

„Iadul e acolo unde nu există Dumnezeu" („Hell Is the Absence of God") poate fi privită ca o replică la *Cartea lui Iov* și a născut la rândul ei o replică literară, mai exact povestirea „Single-Bit Error" a lui Ken Liu. Premii:

ca de obicei, suficient de numeroase (Hugo, Nebula, Locus în anul 2002, nuveletă finalistă la premiul Theodore Sturgeon Memorial tot în 2002 și câștigătoare a premiului Seiun în 2004; Robert J. Sawyer a declarat-o povestea anului și a fost comparată cu „The Great Divorce" a lui C.S. Lewis, de către Elf Sternberg). Ted Chiang ne prezintă aici o Terră în care existența Iadului, a Raiului, a îngerilor și a miracolelor a fost dovedită și acceptată – nu neapărat în sens bun. Aparițiile îngerilor se soldează cu vindecări spectaculoase, dar și cu daune colaterale, de obicei victimele ucise întâmplător de manifestările cerești depășind ca număr realizările pozitive ale mesagerilor Domnului. Ni se relatează destinul întrepătruns al celor trei personaje principale, un bărbat care și-a pierdut soția ca urmare a apariției unui înger și dorește să o reîntâlnească în Rai, o tânără care își recapătă picioarele spre propria nefericire după o vindecare miraculoasă pe care nu o dorea, și un alt bărbat care asistă la o manifestare cerească pe care nu izbutește să o priceapă, dar care îi va schimba viața.

„Să-ți placă ceea ce vezi: un documentar" („Liking What You See: A Documentary"), este povestea pentru care Ted Chiang a refuzat o nominalizare la premiile Hugo (2003), după cum am menționat mai sus, și începe cu un motto de impact, un citat din Stendhal: *„Frumusețea este făgăduința fericirii."* Concepută sub forma unor declarații a diverse persoane care își exprimă părerea despre un anumit subiect, „Să-ți placă ceea ce vezi: un documentar" se dorește, în fapt, a reprezenta un manifest împotriva... frumuseții fizice și, implicit, a discriminării. După prezentarea a numeroase puncte de vedere contradictorii pe tema unei descoperiri științifice care îi determină pe oameni să nu mai poată distinge frumosul sau urâtul în trăsăturile unei persoane, concluzia apare forțată și cu atât mai stranie, cu cât aparține unui scriitor, adică unui estet implicit (Ted Chiang își reconfirmă, de altfel, teza în notele finale ale volumului). Caracterul evident militantist al textului ar putea totuși să placă unor categorii de cititori – în vreme ce alții se vor mulțumi să admire măiestria cu care controversa teoretică este condusă, până aproape de finalul mai puțin reușit. Ar fi fost, probabil, de preferat ca

disputa teoretică să rămână deschisă, mai degrabă decât să fie tranșată de autor prin intermediul personajului implicat personal în evenimente. Prin soluția aleasă, Ted Chiang se opune chiar propriilor concluzii, în care se păstra posibilitatea unei opțiuni în ceea ce privește personajele, posibilitate negată de autor cititorului prin ultimele rânduri ale operei sale...

În concluzie, volumul *Împărțirea la zero* este o carte excelent scrisă, pe care oricare iubitor de literatură de calitate o va parcurge cu plăcere, dar care se adresează cu precădere iubitorilor de idei, adepților științei popularizate, celor interesați de fabule și de speculație (în cea mai mare parte științifică) expusă cu talent de povestitor. „Fanii" acțiunii trepidante vor găsi și ei unele povești pe gustul lor – doar unele, însă.

Tot la Editura Nemira, în *Colecția de povestiri științifico-fantastice „Anticipația" nr. 5*, a apărut și nuveleta lui Ted Chiang „Neguțătorul și poarta alchimistului" („The Merchant and the Alchemist's Gate"), o variantă științifico-fantastică la *O mie și una de nopți*, posibil cel mai bun text al scriitorului de până acum. Câștigătoare a premiilor Hugo și Nebula (2008), opera folosește tehnica „povestirii în ramă", prezentându-ne aventura unui neguțător care descoperă, în vechiul Bagdad, o poartă alchimică spre viitor – dar și spre un trecut în care eroul comisese o greșeală. Chiang alătură aici stilului bogat și ideii fascinante o intrigă care ar fi fost, singură, suficientă pentru a susține o lectură incitantă, demonstrând din nou că, atunci când dorește sau când consideră necesar, poate depăși cu ușurință latura „filosofică" a personalității sale scriitoricești, combinând-o în mod fericit cu aceea dedicată noțiunii de pur „entertainment"...

Pe lângă textele analizate mai sus, teoreticianul-povestitor a mai scris și publicat câteva opere de dimensiuni reduse, și acestea foarte bine primite în lumea literară: „What's Expected Of Us" (în revista *Nature*, în anul 2006), „Exhalation" (în antologia *Eclipse Two*, editată de Jonathan Strahan, 2008, răsplătită cu premiul British Science Fiction Association, cu premiul Locus și cu premiul Hugo, apărută și în numărul trecut din CPSF cu titlul „Expirație"), „The Lifecycle of Software Objects" (*Subterranean Press*, 2010, răsplătită cu premiile Locus și Hugo),

„Dacey's Patent Automatic Nanny" (în antologia *The Thackery T. Lambshead Cabinet of Curiosities*, editată de Jeff VanderMeer și Ann VanderMeer, 2011), „The Truth of Fact, the Truth of Feeling" (*Subterranean Press*, 2013).

Să sperăm că un nou volum de proză scurtă al lui Ted Chiang va fi alcătuit și publicat în curând, inclusiv în traducere românească, pentru că un autor atât de premiat și universal apreciat merită să ocupe mai mult spațiu în biblioteca celor interesați de lumi posibile trecute sau viitoare, ori de consecințe posibile ale acțiunilor efectuate de noi în lumea în care trăim astăzi.

Nu trebuie să fim de acord cu tezele lui Chiang ca să ne placă; trebuie doar să le citim. Fiindcă indiferent ce poziție adoptăm cu privire la ipotezele create prin intermediul personajelor chiangiene, problematica ridicată ne va provoca intelectul, expunerea erudit-artistică ne va bucura sufletul, argumentația imaginar-exemplificativă ne va antrena latura ideatică.

Povestea vieții întregii rase umane se regăsește în forme mereu noi în cadrul universului intelectual creat de scriitorul nostru, căci această poveste pornește din miticul Babilon pentru a atinge o deplină înțelegere, se împarte la zero și ne conduce astfel la șaptezeci și două de litere golemice prinse în opt oglinzi înrămate literar, oglinzi reflectând evoluția științei umane trecute prin Iad – până când, inevitabil, ajunge să ne placă ceea ce vedem, fie că suntem negustători, fie că suntem alchimiști, de o parte sau de alta a Porții Imaginației.

ALMANAH ANTICIPAȚIA 2014

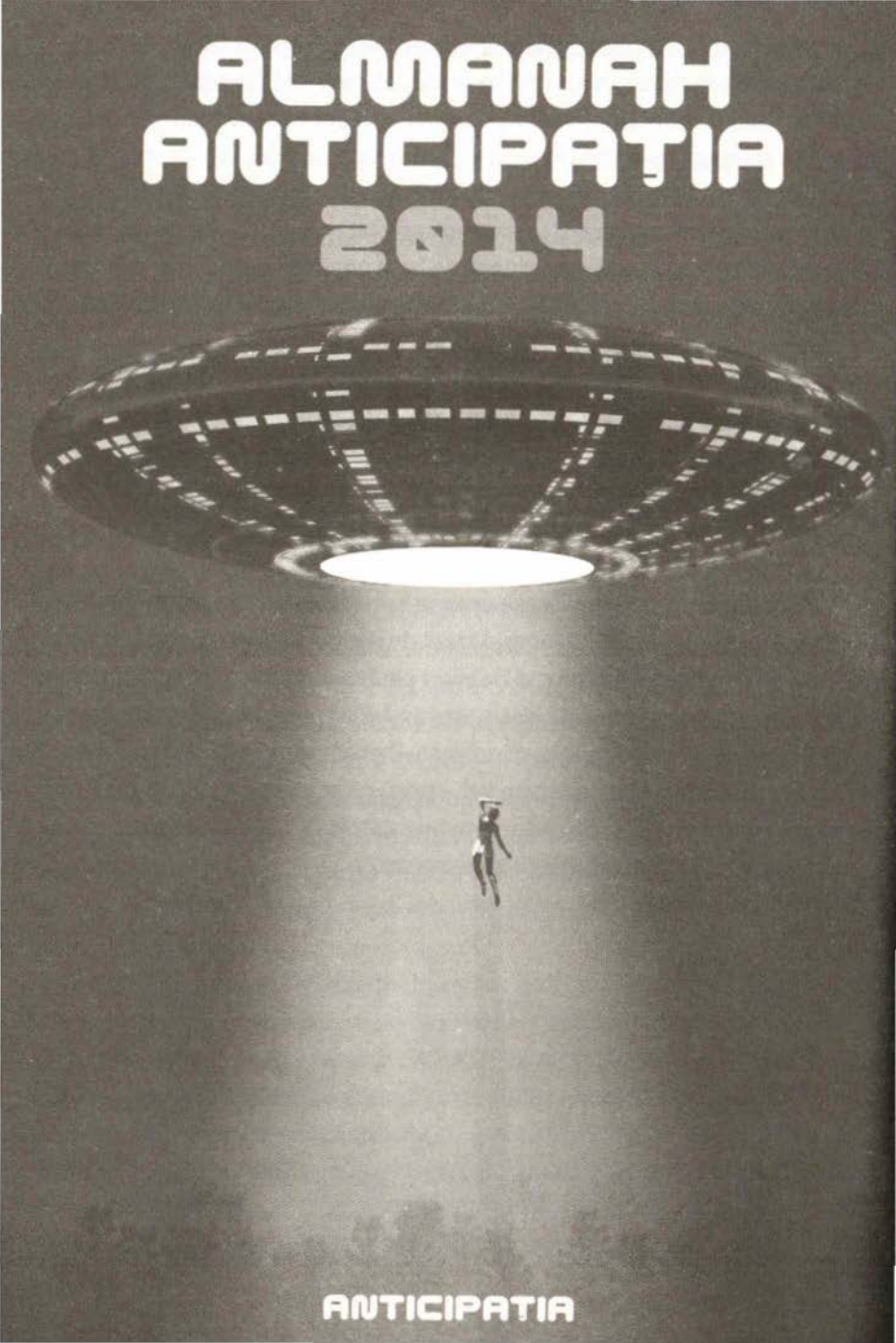

ANTICIPAȚIA

11-12/2013/CPSFA12-13/serie nouă

Gregory Benford
EFECTE RELATIVISTE

„Nava se apropie și mai mult de discuri și brusc, peste cupolă, fulgerară explozii roșii și portocalii. Discurile erau răsucite, distorsionate de smucelile gravitaționale reciproce, luptându-se unul cu celălalt, gemeni prinși într-o îmbrățișare strânsă. Planele stelelor unduiau, suflate parcă de un vânt gigantic. Nucleele galactice sclipeau cu focuri noi: rubiniu, portocaliu, albastru pestriț, auriu-roșcat. Stelele erau împinse în spațiul intermediar. Filamente de gaz primordial, arzător, formau un păienjeniș care cuprindea cele două spirale. Aceea era hrana motoarelor navei."

Robert Silverberg
CALIBAN

„Am înțeles că, în unele cazuri, marea transformare a necesitat operații chirurgicale complexe. Transplante de cornee și rearanjarea structurii faciale. Multe organe au fost schimbate. Oamenii aceștia n-au multe caracteristici de permanență. Își modifică întruna părți din corpurile lor, pentru alte părți, noi și îmbunătățite. Mi s-a spus că la unele grupări mai avansate a devenit curentă utilizarea interfețelor cu membre mecanice, pentru ca noile brațe și picioare să poată fi cuplate direct. Într-adevăr, este o epocă uluitoare."

cpsfa.ro
anticipatia.com

ISSN 1220-8620
01213
9 771220 862006